

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА
АРХІТЕКТУРИ

WYŻSZA SZKOŁA INŻYNIERII I GOSPODARKI W SŁUPSKU

МАТЕРІАЛИ

III міжнародної науково-практичної конференції
**«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
РЕГІОНІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ»**

11-12 травня 2017 року

ОДЕСА – 2017

УДК 332.122
JEL 0 18
С 89

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради ОДАБА
(протокол № 11 від 27 квітня 2017 року)*

Редакційна колегія:

Ковров А. В. – к.т.н., професор
Кліменко Є. В. – д.т.н., професор
Крутий Ю. С. – д.т.н., професор
Педько І. А. – д.е.н., доцент
Окландер Т. О. – д.е.н., доцент
Камбур О. Л. – к.е.н., доцент
Серьогіна Н. В. – відповідальний секретар

С 89 **«Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти»:** матеріали III міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: Бондаренко М. О., 2017. – 184 с.

ISBN 978–617–7424–38–2

Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти» внесена до Плану проведення наукових конференцій та семінарів Міністерства освіти і науки України на 2017 рік (Лист МОН України №1/9-125 від 06.03.2017 р.).

УДК 332.122
JEL 0 18

Матеріали публікуються за оригіналами, поданими авторами. Автори несуть відповідальність за якість та вірогідність наведених відомостей, точність даних за цитованою літературою та за використання даних, що не підлягають відкритій публікації.

ISBN 978–617–7424–38–2

© Одеська державна академія будівництва та архітектури, 2017

Програмний комітет конференції:

Ковров А.В. – ректор Одеської державної академії будівництва та архітектури, к.т.н., професор – голова

Клименко Є.В. – проректор з наукової роботи Одеської державної академії будівництва та архітектури, д.т.н., професор

Крутії Ю.С. – проректор з науково-педагогічної роботи Одеської державної академії будівництва та архітектури, д.т.н., професор

Stanislaw Szyszko – prof. nadzw. dr inż., Wyższa szkoła inżynierii i gospodarki w Słupsku

Дога В.С. – науковий консультант Інституту економіки, фінансів, статистики Академії наук Молдови, д.е.н., професор

Педько І.А. – декан факультету економіки та управління в будівництві Одеської державної академії будівництва та архітектури, д.е.н., доцент

Організаційний комітет конференції:

Окландер Т.О. – завідувача кафедрою економіки підприємства ОДАБА, д.е.н, доцент

Серьогіна Н.В. – старший викладач кафедри економіки підприємства ОДАБА – відповідальний секретар

Яшкіна О.І. – професор кафедри маркетингу ОНПУ, д.е.н., професор

Павленко О.П. – доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності ОДЕКУ, к.е.н., доцент

Ракицька С.О. – доцент кафедри економіки підприємства ОДАБА, к.е.н., доцент

Петрищенко Н.А. – старший викладач кафедри економіки підприємства ОДАБА, к.е.н.

ЗМІСТ

Секція 1. Проблеми та перспективи розвитку економіки із урахуванням

інноваційних тенденцій..... 7

<i>Андріянов В.С. Особенности реализации программы поддержки энергосбережения в Украине</i>	<i>7</i>
<i>Дячук К.С. Державне регулювання розвитку транспортної системи України</i>	<i>9</i>
<i>Жавнерчик О.В. Концептуальні стратегії екологоорієнтованого розвитку агросектору України</i>	<i>13</i>
<i>Зузько Станіслав Теорія механізмів впровадження інновацій</i>	<i>17</i>
<i>Крамар Г.О. Державне регулювання туристичної діяльності</i>	<i>20</i>
<i>Кулікова Л.В., Гуванджов Д., Ібрагімова С. Экономическое развитие Туркменистана ..</i>	<i>25</i>
<i>Ноджамбердійєва Г.А., Джумаєва Г.Ч. Инвестиции в транспортную систему Туркменистана</i>	<i>30</i>
<i>Петрищенко Н.А., Арабаджи І.Г., Широков С.І. Фінансування інноваційних процесів: світові моделі</i>	<i>32</i>
<i>Полчанов А.Ю. Принципи постконфліктного відновлення</i>	<i>34</i>
<i>Тимошенко О.О. Регулювання цін та інфляції як чинник економічного розвитку</i>	<i>36</i>
<i>Тюлькіна К.О., Ле Као Кюнг Засади створення ефективного конкурентного середовища</i>	<i>40</i>
<i>Шудлак І.І. Державне регулювання інноваційної діяльності</i>	<i>43</i>

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі46

<i>Беженар Н.В. Значення процесів управління матеріальним потоком на підприємстві</i>	<i>46</i>
<i>Гришук Н.В., Гришук В.В. Банківське кредитування в контурі сучасного економічного середовища</i>	<i>48</i>
<i>Дальченко А.В. Формування сучасного конкурентного середовища в Україні</i>	<i>52</i>
<i>Дімітрашко В. В. Державний захист конкуренції в Україні</i>	<i>56</i>
<i>Добролюбська Г.І., Доманський В.В. Механізм управління підприємством</i>	<i>60</i>
<i>Квасницька Р.С., Сорока Л.О. Теоретичні аспекти дивідендної політики підприємства</i>	<i>64</i>
<i>Мурашев С.П. Обзор комплексного механизма государственного управления автотранспортным комплексом Украины</i>	<i>68</i>

<i>Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти</i>	
<i>Окландер Т.О., Коновалова О.О. Підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства.....</i>	<i>72</i>
<i>Осетян О.М. Передумови ефективної діяльності будівельних підприємств України.....</i>	<i>76</i>
<i>Педько І.А., Доброгурський О.В., Братков А.Г. Значення показників рентабельності в діяльності підприємства.....</i>	<i>78</i>
<i>Педько І.А., Зубовник С., Сапего А.М. Фактори впливу на показники рентабельності підприємства.....</i>	<i>80</i>
<i>Яшкін Д.С. Методи прогнозування в оцінці логістичних ризиків.....</i>	<i>82</i>
Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка.....	84
<i>Герасимова О.Л. Причини трансформації системи ціноутворення в будівництві.....</i>	<i>84</i>
<i>Жузь О.М., Осадча Ю.А. Підвищення потенціалу будівельного підприємства за рахунок використання вторинної сировини.....</i>	<i>87</i>
<i>Пандас А.В. Міські агломерації як фактор сталого розвитку регіону.....</i>	<i>91</i>
<i>Проха Л.М. Проблеми розвитку екологічного страхування як актуального напрямку ресурсозбереження в Україні.....</i>	<i>95</i>
<i>Серьогіна Н.В., Луцкін Є.С. Значення вулично-дорожньої мережі в благоустрої міст.....</i>	<i>98</i>
<i>Тюлькіна К.О., Бабійчук Н.В. Врахування екологічного фактору в регіональному розвитку.....</i>	<i>102</i>
<i>Урунова З.Х., Урунова С.Д. Экономическое развитие регионов Туркменистана.....</i>	<i>106</i>
<i>Хусейнов Д.Ш., Хусейнова Г.Д. Туристическая отрасль как фактор улучшения экономики регионов Туркменистана.....</i>	<i>108</i>
<i>Чарькулиев Р.У., Ветрогон О.В. Проблема незаконного строительства в Украине.....</i>	<i>110</i>
<i>Шубенкіна В.О. Світовий досвід оцінювання якості життя населення.....</i>	<i>112</i>
Секція 4. Економіка будівельного комплексу.....	114
<i>Бударіна М.Г., Усольцева П.С. Особливості інвестування в будівництві.....</i>	<i>114</i>
<i>Ветрогон О.В. Новые аспекты в строительстве микрорайонов.....</i>	<i>116</i>
<i>Камбур О.Л., Чернецька Х.В., Пташенчук О.В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України.....</i>	<i>119</i>
<i>Лук'янова В.А. Сучасний стан будівельної галузі в Україні.....</i>	<i>121</i>
<i>Михайлова А.В. Аналіз витрат та вигід при впровадженні проектів з благоустрою міст.....</i>	<i>125</i>

<i>Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти</i>	
<i>Петрищенко Н.А., Руденко О.М., Гончаренко Н.О. Фінансування в будівельній галузі України</i>	128
<i>Ракицька С.О., Кірчукова Я.І. Інноваційна складова стратегічного управління підприємством</i>	130
<i>Шаповалов А. В. Предпосылки строительства городских магистралей за счет привлечение внешних инвестиций на условиях концессии на примере г. Одессы</i>	133
Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства	137
<i>Блажко А.А., Головина О.І. Матричная структура электронного управления кластером</i>	137
<i>Бударіна М.Г. Особливості інвестування в будівництві</i>	141
<i>Дога В.С. Модернизация маркетинговой деятельности на современном этапе</i>	143
<i>Неткова В.М. Основні фактори впливу на лояльність споживачів харчової промисловості</i>	146
<i>Окландер Т.О. Тенденції трансформації маркетингової діяльності в XXI сторіччі</i>	149
<i>Смірнова К.В. Особливості маркетингової діяльності сучасної торговельної організації</i>	152
<i>Третьак Н. М. Управління відтворенням основних засобів підприємства</i>	156
Секція 6. Адаптація обліку, аналізу та аудиту до економічних змін	159
<i>Овчарик З.Д. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції промислових виробництв</i>	159
<i>Педько І.А., Борзих О.О., Хатамов Б. Внутрішній аудит на підприємстві</i>	162
<i>Петрищенко Н.А., Лягова В.С., Спичак А.С. Сутність і значення аудиту для підприємств</i>	164
Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів	166
<i>Азарова І.Б., Дімірова В.П. Впровадження системи кадастрового обліку земельних ресурсів як приклад проектної діяльності</i>	166
<i>Зінченко Т.С., Єждин Д.О., Захожа О.Є. Оцінка сучасного стану раціонального використання та охорони земель Одеської області</i>	170
<i>Карачик В.В., Албул П.О., Савенко А.І. Сталий розвиток сільськогосподарського землекористування</i>	175
<i>Пандас А.В. Промоція територій як інструмент підвищення інвестиційної привабливості великого міста</i>	179

Секція 1. Проблеми та перспективи розвитку економіки із урахуванням інноваційних тенденцій

Андриянов В.С., бакалавр,

Одесская государственная академия строительства и архитектуры

г. Одесса, Украина

ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ ПОДДЕРЖКИ ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЯ В УКРАИНЕ

Реальные доходы населения Украины в настоящее время снизились [1].

Для того, чтобы уменьшить затраты жителей на осуществление мероприятия по повышению энергоэффективности жилья, правительство активно продвигает государственную программу предоставления льготной помощи на утепление домов и покупку негазовых котлов [2].

В 2016 году на эту программу выделена сумма 893 миллиона гривен. Это в три раза больше по сравнению с 2015 годом. Благодаря этой программе украинцам было компенсированы затраченные средства на сумму больше чем 2,2 миллиарда гривен. Решением Правительства от 8 февраля 2017 года возобновлено финансирование программы по энергоэффективности в 2017 году. Банками, предоставляющими льготные кредиты ОСМД и физическим лицам, являются Ощадбанк, Укргазбанк, Укресимбанк, а также Приватбанк [3].

Величина компенсации составляет:

- 20% от суммы кредита (но не более 12 тыс. грн.) на приобретение приобретение негазовых и неэлектрических котлов для физических лиц;
- 35% от суммы кредита (но не более 14 тыс. грн.) на приобретение энергоэффективного оборудования или материалов для физических лиц;
- 40% от суммы кредита (но не более 14 тыс. грн в расчете на одну квартиру) для ОСМД для общедомовых мероприятий по повышению энергоэффективности.

Для семей, получающих субсидии сумма компенсации дополнительно увеличивается. Следует отметить, что помимо государственных программ, в некоторых областях и городах действуют местные программы, согласно которым предоставляется дополнительная компенсация. В настоящее время в регионах Украины действует более 200 подобных программ разного уровня.

Так, в Одесской области с целью удешевления «теплых» кредитов принято программы для физических лиц (дополнительная компенсация 10-15%) и для ОСМД (дополнительная компенсация 10-20%)

Актуальность данных программ не вызывает сомнения, так как с каждым месяцем стоимость газа увеличивается, и, соответственно, затраты на отопления также. Существует множество альтернатив утепления и увеличение энергоэффективности жилого помещения, например: утепление пенопластом, оборудование котлом как газовым, так и твердотопливным. При использовании льготного кредитования потребитель покупает энергоэффективное оборудование с первоначальным взносом 10% от стоимости, затем государство компенсирует банку часть суммы полученного кредита.

В то же время у указанной программы есть ряд недостатков. Например, если физическое лицо хочет приобрести твердотопливный котел за 20 тыс. грн., первый взнос за него в размере 2 тыс. грн. нужно будет внести самому. «Ощадбанк» выдает 18 тыс. грн. в кредит на три года под 25 %, а государственная компенсация составит 20 % от суммы кредита - то есть 3,6 тыс. грн. Потребитель заплатит банку 4,5 тыс. грн. процентов, независимо от того, в срок или раньше срока был погашен кредит.

Необходимо усовершенствовать программы помощи населению при утеплении индивидуального жилья так, чтобы они стали более доступны и принятие решений по ним прозрачнее. Потребитель должен иметь возможность заранее оценить свои затраты и выгоды, связанные с участием в данной программе. Следует предусмотреть получение компенсации напрямую лицами, осуществляющими энергосберегающие мероприятия, без посредничества банков.

Литература:

1. Сайт Государственной службы статистики Украины. Электронный ресурс. Режим доступа <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Государственного агентства энергоэффективности и энергосбережения Электронный ресурс. Режим доступа <http://saee.gov.ua/uk/about/polozhennya-derzhenerhoefektyvnosti-ukrainy>
3. Сайт кабинета министров Украины. Электронный ресурс. Режим доступа <http://www.kmu.gov.ua/>

*Дячук К.С., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Транспортна галузь являється однією із старіших і важливіших галузей економіки. У всі часи була необхідність доставляти продукцію від місця виробництва до місця переробки і далі - до кінцевого споживача. Без неї не може обійтися жодна ланка в економічних процесах, адже транспорт має велике значення для зв'язку між галузями народного господарства, між містом і селом, між окремими районами країни.

Транспорт сприяє суспільному територіальному поділу праці, є активним фактором формування економічної спеціалізації господарства окремих районів, неможливої без обміну продукцією. На даний момент транспортна система України переживає не найкращі часи, так як інфраструктура нашої країни, застаріла та потребує оновлення.

Проте проблема транспортної системи з'явилась не час назад, не сьогодні та не вчора і економічна криза, яка триває у нас на території, являється однією з проблем. Не слід забувати про те, що моральний і фізичний знос транспортних потужностей є однією з основних проблем галузі в Україні, крім цього існує ще ряд специфічних проблем. Розберемо їх стосовно кожного виду транспорту.

Залізничний транспорт України відіграє важливу роль в міжнародних і внутрішніх пасажирських перевезеннях. Головною проблемою залізничного транспорту України є застаріла інфраструктура та застаріла техніка.

Морський транспорт переживає перехідний етап. У рейтингу найбільш гострих проблем морського транспорту України на першому місці стоїть «системні недоліки управління галуззю». Однією із особливих проблем являється тарифна політика щодо робіт і послуг, пов'язаних з обробленням вантажів у портах.

Автомобільний транспорт займає щільне місце в розвитку транзитності держави. На його частку припадає 60% річного обсягу перевезень вантажів і

пасажирів. Він є сполучною ланкою в технології морських, залізничних і авіаційних перевезень. Однією із основних проблем даного виду транспорту являється поганий стан доріг, який не відповідає нормам.

В авіаційному транспорті склалася важка ситуація. Дана галузь включає в себе безліч проблем: недоліки координації при виробленні державної політики в галузі, гальмування реструктуризації галузі і підприємств, невелика мережа та парк літаків, відсутність чіткого плану лібералізації ринку пасажирських авіаперевезень, повільна гармонізація українських технічних стандартів до стандартів Європейського Союзу та неефективність національної системи підготовки авіаційного персоналу.

Трубопровідний транспорт України складається з системи газо- і нафтопроводів. На даний час в цій галузі існують певні проблеми: фізичне старіння трубопроводів та великі фіксовані витрати, зокрема на підтримку системи в належному стані. Саме через фіксовані витрати загроза зменшення обсягів експорту майже рівнозначна загрозі припинення транзиту [1].

Не дивлячись на безліч проблем, які виникли в транспортній системі України, наша держава намагається, хоч і повільно, вирішити дані проблеми.

Автодорожня галузь. За 2016 рік було запроваджено габаритно-ваговий контроль; прийнятий закон про створення Дорожнього фонду; призначено нового керівника «Укравтодору»; розроблену комплексну пропозицію щодо розвитку галузі електротранспорту в Україні; здійснене масштабне відновлення український автошляхів (відремонтовано 1000 км автошляхів); нанесено 21,95 тис.км розміток (101% від запланованого обсягу); встановлено та змінено 60,6 тис. дорожніх знаків (109% від запланованого обсягу) [2].

Залізнична галузь. За 2016 рік було призначено нового керівника «Укрзалізниці»; було розпочато виготовлення 1000 вагонів; перевезено 342,7 млн.т. вантажів; перевезено у далекому сполученні 86,8 млн. пасажирів; модернізовані ділянки Комиш-Зоря-Воноваха; закінчені проходки Бескидського тунелю; відремонтовано 2 тис. пасажирських вагонів, 30 тис. вантажних вагонів та 7278 локомотивів, з них 56 – капітально.

Авіаційна галузь. За останній рік було перевезено понад 8 мільйонів людей, з них понад 1,5 мільйони – транзитні пасажирів; ріст пасажирських перевезень склав понад 29 %; було розпочато реалізацію цільової програми розвитку регіональних аеропортів.

Морська галузь. За 2016 рік було всього перевезено 3032,5 тис.т. вантажу, з них внутрішнього – 1130,1 тис.т., закордонного – 1902,4 тис.т.; перевезено 30,4 млн.пас.км. У загальних обсягах перевезень вантажів водним транспортом закордонні становили 49,5%. Порівняно із 2015р. обсяги закордонних перевезень вантажів збільшилися на 2,1%.

Трубопровідна галузь. У 2016р. збільшилися обсяги перекачки вантажів трубопровідним транспортом. Перекачка газу зросла на 14,3%, разом із цим перекачка нафти скоротилася на 9,1%, аміаку – на 6,7%. Транзит газу збільшився на 22,5%, нафти та аміаку зменшився на 8,8% та на 7,0% [2].

В Україні регулювання транспорту здійснюється згідно з Законом України «Про транспорт» [3] від 1994 року, кодексами (статутами) окремих видів транспорту, іншими актами законодавства України.

Суб'єктами державного регулювання транспорту в Україні є: на загальнодержавному рівні - Міністерство транспорту та зв'язку України, яке відповідає за розвиток транспортно-дорожнього комплексу, координує роботу об'єднань, підприємств, установ і організацій автомобільного, авіаційного, залізничного, морського і річкового транспорту та дорожнього господарства; на регіональному рівні - комісії з координації роботи транспорту, створені органами місцевої влади та самоврядування.

Об'єктом державного регулювання в Україні є єдина транспортна система яка включає транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний); трубопровідний транспорт; шляхи сполучення загального користування.

Крім Закону України "Про транспорт" від 1994 року, транспортну систему регулюють Закон "Про дорожній рух", Кодекс України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про забезпечення безпеки на транспорті,

об'єктах дорожнього господарства та поштового зв'язку». Так, в 2017 році розробляється законопроект «Про приведення законодавства України у сфері автомобільного транспорту у відповідність з актами Європейського Союзу», який вносить багато змін в перелік нормативно-правових актів України[4].

Рівень розвитку транспортної системи держави — один із найважливіших ознак її економічного розвитку й цивілізованості. Потреба у високорозвиненій транспортній системі ще більш підсилюється й стає основою для ефективного входження України у світове співтовариство. Саме ця система характеризує рівень розвитку держави. Адже транспорт є необхідною умовою спеціалізації і комплексного розвитку народногосподарських комплексів регіонів. Він сприяє суспільному територіальному поділу праці, формуванню зв'язків між населеними пунктами та всередині їх.

Державі потрібно більше приділяти уваги розвитку автомобільного транспорту. Адже він являється найважливішим видом транспорту з перевезення пасажирів і вантажів. Окрім ремонту доріг, доцільно встановити відеоспостереження на узбіччі доріг, яке би фіксувало дорожні правопорушення, тим самим позбавив би корупцію на дорогах.

Література:

1. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua/>, вільний. – Загл. з екрану.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>, вільний. – Загл. з екрану. “Економічна статистика / Економічна діяльність / Транспорт”
3. Закон України «Про транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>, вільний. – Загл. з екрану.
4. Міністерство транспорту та зв'язку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua/articles/484-ministerstvo-transportu-ta-zv-yazku-ukrayini/publisher> , свободный. – Загл. с экрана.

Жавнерчик О.В., к.е.н., доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності, Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ СТРАТЕГЕМИ ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ

Тезаурус екологоорієнтованого розвитку було розроблено на Конференції ООН «Ріо+20» (22-25 червня 2012р.), а саме було поглиблено концепцію сталого розвитку з орієнтацією на «інклюзивне зелене зростання» - економічне зростання і розвиток при збереженні природних активів та безперебійного надання ними ресурсів, за допомогою каталізування інвестиціями та інноваціями нових економічних можливостей (за визначенням ОЕСР).

В основі концепції «зеленого» зростання лежить ключовий принцип створення більшої доданої вартості за меншого обсягу споживання вхідних ресурсів (англ. – doing more with less) [1, с.15].

Стратегеми екологоорієнтованого розвитку, як специфічний вектор, мають стати ядром стратегії сталого розвитку агросектору, що сприятиме досягненню позитивного стратегічного результату, а саме його «зеленому» зростанню, зважаючи на реалізацію низки важливих макроекономічних функцій, серед яких – гарантування продовольчої безпеки країни та формування вагомої частки експортних надходжень (позитивне сальдо торговельного балансу за сільськогосподарською продукцією у 2011-2016рр.).

Імплементация принципів сталого і, уточнено, збалансованого розвитку аграрного сектора національної економіки передбачає екологізацію всього ланцюжка виробництва і споживання аграрної продукції, а саме: еколого-збалансоване використання природно-ресурсної основи аграрного сектора, еколого-збалансоване споживання та виробництво аграрної продукції, та, як наслідок, еколого-збалансоване зростання сектору.

Еколого-збалансоване використання природно-ресурсної основи аграрного сектора має ґрунтуватися на засадах адаптивності (максимальне використання біокліматичного потенціалу природно-економічних зон, врахування асиміляційного фактору при здійсненні господарської діяльності),

збереження (збільшення площ відпочинку ріллі, охорона особливо цінних земель, створення резервних фондів насіння для збереження генетичного матеріалу), відновлення (відновлення потенціалу родючості, покращення технічного стану меліоративних систем, тощо), обмеження (регламентація структури сільськогосподарських угідь, посівних площ, пестицидного навантаження, наукове обґрунтування сівозмін).

Еколого-збалансоване споживання та виробництво аграрної продукції поперед всього має вирішувати завдання забезпечення продовольчої безпеки та, що не менш важливо, вимогу не тільки кількісного забезпечення, а й якісного з екологічної точки зору.

Для кількісного збалансування процесів виробництва і споживання аграрної продукції необхідно: прогнозувати попит і пропозицію на види сільськогосподарської продукції в масштабах країни і регіонів для покращення адаптивності системи управління; поновити планування щодо структури і обсягів вирощування аграрної продукції з пріоритетом забезпечення продовольчої безпеки в регіональному розрізі і, як необхідність, в масштабах країни; включити до планування забезпеченості населення основними видами аграрного продовольства вимогу дотримання сівозмін; прогнозувати розвиток регіональних ринків продовольчих товарів; активізувати державне регулювання цін на стратегічно важливі групи продовольчих товарів; реально оцінювати конкурентні позиції вітчизняної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках для визначення напрямів першочергової державної підтримки; аналізувати динаміку експортно-імпортних операцій для обґрунтування заходів щодо розширення експорту та регулювання імпорту за окремими позиціями сільськогосподарської продукції; в масштабах країни запровадити принцип міжнародної торгівлі щодо експортування надлишків та імпортування товарів за дефіцитними статтями продовольчого забезпечення; забезпечити збалансування прибутків товаровиробників та посередників шляхом інформування про ціни і кон'юнктуру ринків; врахування регіонального аспекту в аграрній логістиці для зниження транспортних витрат і втрат.

Для якісного збалансування, тобто забезпечення екологізації процесів виробництва і споживання аграрної продукції необхідно: налагодження постійного моніторингу за екологічними умовами ведення аграрного господарювання; посилити дієвість екологічної сертифікації аграрної продукції; покращити достовірність екологічного маркування аграрної продукції для виключення маніпулювання суспільною думкою.

Еколого-збалансоване зростання – економічне зростання, засноване на екологічно ефективному використанні ресурсів, розвитку еко-орієнтованих виробництв, використанні екологічно чистих технологій, охороні довкілля, збереженні біорізноманіття, поліпшенні бізнес-середовища екологічно відповідальних підприємств. Для забезпечення еколого-орієнтованого зростання аграрного сектору національної економіки необхідно: здійснити інвентаризацію земель, придатних для вирощування органічної продукції; прискорити процес екологічної сертифікації земельних ділянок; розвивати еколого-адаптивне аграрне землекористування, тобто використовувати вхідні екологічні параметри земельних ділянок для планування структури вирощуваної продукції з максимальною еколого-економічною продуктивністю; ранжирувати аграрні регіони за ступенем техногенного забруднення середовища, розробити на цій основі заходи щодо екологічного захисту земель і підтримки екологічної безпеки; ввести і підтримувати еколого-орієнтовану диверсифікацію сільськогосподарського виробництва; сприяти розвитку органічного землекористування; активізувати інвестування в розвиток екологічної інфраструктури аграрного ринку, розвиток оптових ринків і біржових операцій з органічної продукцією; досліджувати активність підприємств у реалізації завдань екологізації аграрного сектору та оприлюднювати позитивний (у випадках - негативний) імідж агровиробників.

Реалізація концептуальних стратегем екологоорієнтованого розвитку агросектору потребує відповідного інституціонального забезпечення, однак аналіз екологічної складової базових концептуальних актів сталого розвитку показав, що в Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до

2020 (2013р. прийняття) відсутня складова еколого-орієнтованого розвитку, а в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (2015р. прийняття) взагалі ці питання не поставлені. Розроблений у 2015 році концептуальний акт «Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року» (2015р. прийняття) не можна вважати комплексним, оскільки основні положення створення сегментів «зеленої» економіки в агросекторі були відображені ще у Державній програмі розвитку внутрішнього виробництва (2011р. прийняття) [2-5]. Таким чином, логічна зв'язка «концепція – стратегія – програма» не витримана, не узгоджена, чимало норм існує лише у вигляді розробок і мало пристосовані до практики, що потребує виваженого і ретельного нормотворчого пророблення із системних позицій, екологоорієнтований розвиток агросектору повинен стати новою стратегією державної екологічної політики, відповідно до світових домінант сталого розвитку і стратегічного потенціалу вітчизняного агросектору.

Література:

1. Кваша Т.К., Мусіна Л.А. Вимірювання зеленого зростання в Україні: концепції, системи індикаторів, досвід формування та перспективи застосування: Монографія / за заг. ред. Мусіної Л.А. Київ, 2015. - 280 с.
2. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрана.
3. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року Розпорядження Кабінету Міністрів України № 806-р від 17.10.2013. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>. – Назва з екрана.
4. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Розпорядження КМУ № 1437-р від 30.12.2015р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-%D1%80>. – Назва з екрана.
5. Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва [Електронний ресурс]: Постанова КМУ № 1130 від 12.09.2011р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF>. – Назва з екрана.

*Зузько Станислав, доктор інженерії, професор,
Высшая школа инженерии и экономики в Слупске,
г. Слупск, Польша*

ТЕОРИИ МЕХАНИЗМОВ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИЙ

Инновации - это способ постепенного движения человеческой цивилизации к более высокому качеству жизни. В стратегиях экономического и социального развития большинства стран определена необходимость перехода к инновационной модели экономического роста и развития наукоемкого высокотехнологичного производства.

Известно, что в общем виде инновационный цикл включает следующие стадии:

- фундаментальные научные исследования;
- прикладные научные исследования (производство их продукции)
- производство (производство новой наукоемкой продукции);
- реализация (инновация).

Инновации - это способ постепенного движения человеческой цивилизации к более высокому качеству жизни. По нашему мнению при всем многообразии подходов к теории инноваций, ключевым является ответ на вопрос - при каких условиях предприниматели начинают реализовывать инновационную модель развития. Некоторые авторы считают, что для этого нужна развитая инновационная инфраструктура, другие - развитая научная отрасль, третьи - финансовые ресурсы и др. Однако, подобно тому, как существует теория мотивации поведения людей, целесообразным является создание теории мотивации инновационной деятельности.

Базой для обнаружения сути механизмов внедрения инноваций является концепция неравномерности инновационной активности, которая была предложена И. Шумпетером в 30-х годах XX века. Дальнейшее развитие она получила в конце 1970-х - начале 1980-х годов в работах Г. Менша, Х. Фримена, Я. Ван Дейна [1]. Была предложена категория «диффузия инноваций»

- распространение и использование инноваций в деятельность хозяйствующих субъектов. Выявлено, что инновации появляются в экономической системе в виде кластеров.

Я. Ван Дэйном была выдвинута гипотеза, что появление инноваций различных типов связана с фазами социально-экономического и научно-технического развития. Была предложена следующая типология инноваций:

- основные продуктовые инновации (формируют новые рынки, новые отрасли);

- дополняющие продуктовые инновации (расширяют рынок в существующих отраслях);

- основные технологические инновации (составляющие крупных технологических систем);

- дополняющие технологические инновации. Инновационная «длинная волна» состоит из двух гребней - «гребень» изобретений и «гребень» инноваций, которые по мере развития волны сближаются (лаг между изобретениями и инновациями становится короче). Однако, расстояние между волнами более или менее стабильной и составляет 30-50 лет. Г. Менш связывал это с длинными циклами М. Кондратьева в экономическом развитии.

По И. Шумпетеру инновации сопровождаются творческим разрушением экономической системы, обуславливая ее переход от одного равновесия к другому.

По Г. Меншу депрессия играет роль генератора условий для появления инноваций, составляющих технологический базис новой волны. При этом, неравномерность инновационной активности объясняется следующим:

- предпринимателям свойственно ориентирование на текущую прибыль и они теряют долгосрочные альтернативы технического развития;

- толчком к радикальным инновациям становится падение эффективности инвестиций в традиционных направлениях;

- в фазе депрессии возможные базисные инновации, если это единственная возможность прибыльного инвестирования;

- инновации преодолевают депрессию.

Х. Фримен считал, что депрессия скорее подавляет, чем ускоряет внедрение новых инноваций. И положительное влияние депрессии на инновации является опосредованным, поскольку в момент депрессии начинается социальная напряженность, это требует различных изменений, в том числе и организационных. Последние создают условия для изменения технологических инноваций.

Х. Фримен, А. Кларк считали, что именно процветающее предприятие, уверенное в перспективах роста прибыли проявляет повышенную инвестиционную активность.

Кроме того, ряд авторов считают, что различные этапы экономического цикла стимулируют различные виды инноваций:

- на этапе депрессии целесообразно внедрять радикальные продуктовые инновации;

- на этапе подъема целесообразно внедрять улучшающие и технологические инновации.

Кроме того, важным фактором внедрения инноваций называют этап жизненного цикла отрасли: у владельцев процветающих предприятий и в отраслях, находящихся на подъеме форуме стимулов к инновациям. Наоборот, когда предприятие или отрасли находятся на этапе спада, это увеличивает склонность владельцев к инновациям. Инновация становится менее рискованным, чем затраты на устаревшую продукцию или технологию.

Литература:

1. The Global Competitiveness Report. 2007-2008, 2008-2009. World Economic Forum / www.weforum.org.

*Крамар Г.О., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасному світі туристична діяльність займає велику частку у доході країн, що активно розвивають цей напрямок. Уважно вивчивши ресурси, що можуть стати засобами для ефективного розвитку туризму в Україні, можна починати розробку нової стратегії для зміцнення туристичної діяльності, як складової державної програми розвитку.

У статті 6 Закону України «Про туризм» наголошується, що «держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності» [1]. Нажаль, в теперішній час в Україні спостерігаються процеси, що негативно впливають на стабільний розвиток туризму, а саме: політична криза, соціальне напруження, економічний регрес, воєнні дії на сході країни та окупація Криму. Це все обмежує сферу діяльності туризму в Україні, але зміна державного регулювання у сфері туризму може поліпшити ситуацію і туристична діяльність може стати провідним фактором у процесі виходу країни з економічної кризи.

Для того, щоб розробляти план дій розвитку туризму в Україні, треба проаналізувати статистичні данні, що дають змогу побачити динаміку функціонування туристичної діяльності, а також детально вивчити регіональні особливості України та дослідити туристичний потенціал кожного з регіонів.

За даними Держстату можна зробити висновок, що починаючи з 2000 року і до 2013 спостерігається підвищення кількості туристів, що відвідали Україну (в середньому на 1 млн туристів в рік). Починаючи з 2014 року кількість туристів знизилася в 2 рази в порівнянні з 2013 (12 711 000 чоловік відвідало Україну в 2014) [2].

Рис.1. Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну.

Починаючи з 2012 по 2014 рік державне фінансування індустрії туризму було скорочено більш ніж в 5 разів. Наслідком цього в рейтингу конкурентоспроможності країни в сфері туризму 162-го Всесвітнього економічного форуму за 2013 рік Україна посідає лише 76 місце серед 140 країн, зокрема за показником «бюджетні витрати» займає 8 місце, за показником «пріоритетність туризму для уряду» тільки 126 місце [3].

З даних Держстату можна зробити наглядну діаграму для аналізу цілей поїздки туристів, що допоможе виявити основні інтереси та мотиви для туристів [4].

Можна зробити висновок, що провідною ціллю туристів, що приїжджають до України, є відпочинок (83%), тож треба перш за все зміцнювати та розвивати місця дозвілля: історичні пам'ятки, заповідницькі зони, місця активного відпочинку (гірські та морські курорти).

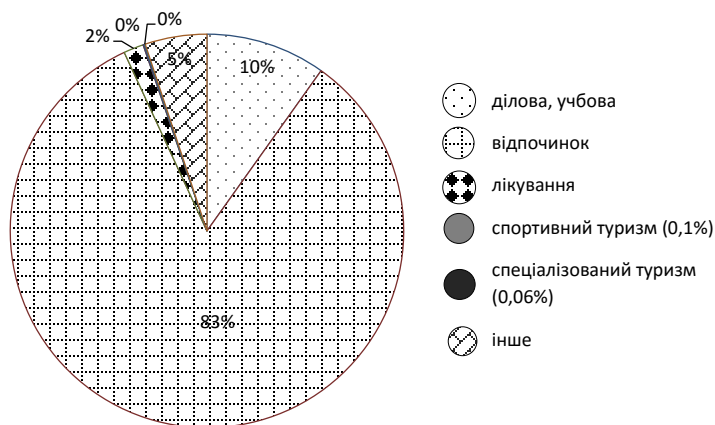

Рис.2. Питома вага туристів за метою поїздки

Законодавче регулювання проблеми ефективного розвитку туризму відбулося в останні часи завдяки таким документам:

1. Для збільшення потоку туристів в країну, а також для спрощення виїзду в країни ЄС з України Верховна Рада звернулася до урядів держав - членів Європейського Союзу, Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу про введення безвізового режиму для громадян України, що дозволить забезпечити право на вільне пересування [5].

Верховна Рада подала пропозицію про визначення щодо можливості і доцільності збільшення видатків загального фонду проекту державного бюджету на 2017 рік у сфері нової бюджетної програми "Фінансова підтримка розвитку туризму, створення умов безпеки туристів, розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні" [6].

У серпні 2016 року була затверджена постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва

на 2016-2020 роки, яка, крім інших завдань, допомагає розвитку туризму з прикордонними територіями сусідніх держав [7].

Задля покращення туристичної діяльності в Україні, держава може використовувати наступні пропозиції:

- формування на міжнародному ринку національного туристичного продукту, який може конкурувати з іншими країнами;
- уважно ставитися до культурної спадщини України, зберігати її та направляти зусилля на відновлення історичних та етнічних пам'яток, таким чином зацікавити туристів до пізнання України як окремої культури;
- покращити комунікації як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку задля поширення інформації про Україну як про туристичну країну;
- вдосконалення структури управління, координація дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, їх співпраця з суб'єктами підприємництва задля належної реалізації державної туристичної політики;
- розвиток якісного транспортного обслуговування туристичної сфери;
- вдосконалення методів збору статистичної інформації та її аналізу для подальшої розробки законопроектів та дій у туристичній діяльності;
- вдосконалення системи підготовки спеціалістів для сфери туризму, розробка та впровадження сучасних освітніх програм;
- впровадження інноваційної діяльності у сферу туризму та його наукове обґрунтування.
- розвиток туризму у національних масштабах шляхом вдосконалення тур продукту на регіональному рівні;
- детальне вивчення потенційних та реальних туристичних об'єктів задля їх розвитку та покращення;
- розробка власної стратегії в туристичній діяльності для кожного з регіонів, враховуючи їх особливості та відмінності.

Особливий наголос треба зробити саме на розвитку туристичної сфери у регіонах країни. Такі туристичні об'єкти, як гірські курорти, що знаходяться у Криму та на Західній Україні, місця відпочинку біля моря на півдні,

заповідники, що знаходяться на півночі навколо Шацьких озер потребують власних методів розвитку.

Отже, задля підвищення ефективності розвитку туристичної діяльності в Україні як фактору зміцнення національної економіки треба, перш за все, вивчити реальний стан туристичної сфери в цілому по країні, а також у кожному з регіонів. Це дасть змогу скласти детальний опис існуючого становища та проблем, які є у цій сфері. Ґрунтуючись на світовому досвіді, власних дослідженнях та наукових інноваціях можна розробляти план дій, що буде містити покроковий опис заходів, які будуть направленні на поліпшення туристичної діяльності в Україні.

Література:

1. Закон України «Про туризм».
2. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Развитие туризма в Украине как фактор реализации национальных интересов страны / Л. В. Малик // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Економіка. - 2015. - Вип. 10. - С. 53-61. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ek_2015_10_8
4. Статистичний бюлетень «Туристична діяльність в Україні» (2015). Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publtur_u.htm
5. Постанова Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1745-19>
6. Постанова Верховної Ради України про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-19?nreg=1706-19&find=1&text=%F2%F3%F0%E8%E7%EC&x=0&y=0>
7. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/554-2016-%D0%BF>

*Куликова Л.В., доцент кафедри економіки підприємства,
Гуванджов Д., бакалавр,
Ибрагімова С., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ТУРКМЕНИСТАНА

В настоящее время в Туркменистане разработана стратегия диверсификации промышленного производства, модернизации существующих предприятий и создание новых инновационных производств, в соответствии с «Национальной программой социально-экономического развития Туркменистана на 2011-2030 годы»

Рассмотрим изменения основных макроэкономических показателей Туркменистана с 2007 года по 2016 год.

Согласно данным Госкомстата Туркменистана наибольший темп прироста ВВП был в 2011 году (14,7%), в 2015 году темп прироста замедляется до 6,5% с 10,3% годом ранее и в 2016 году он составил 6,2%. [1]

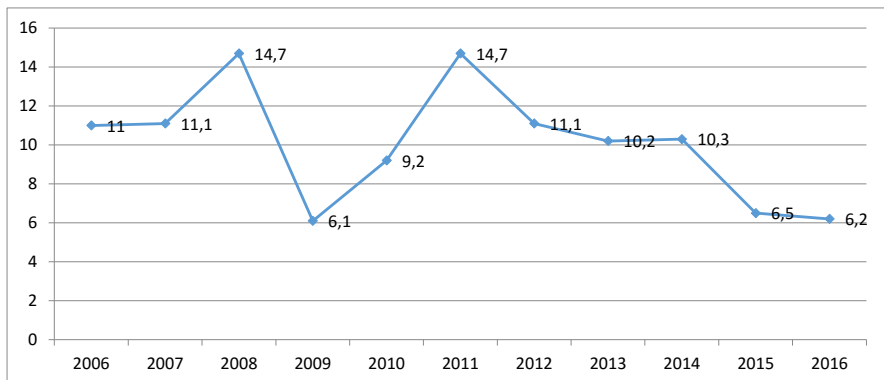

Рис. 1. Темпы роста ВВП Туркменистана, в %

Наибольший темп прироста инвестиций в основной капитал был в 2008 году и составил 237,3%, в 2015 году темп прироста составлял 7,8%, а в 2016 году сократился на 7,4% и составил 0,4%.

Сокращение валютных поступлений, связано с мировым экономическим кризисом, резким падением цен на углеводородные ресурсы и приостановлением Российским «Газпромом» поставок газа с января 2016 года.

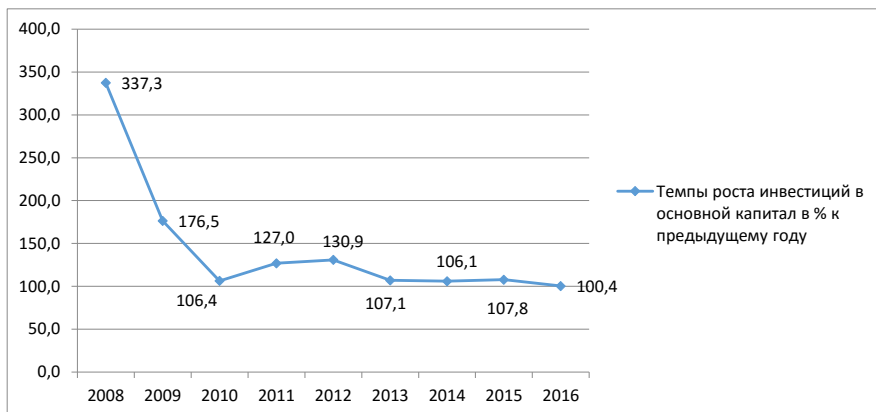

Рис. 2. Темпы роста инвестиций в основной капитал

Темпы роста инвестиций в основной капитал за четыре года

Таблица 1

	Темпы роста инвестиций в основной капитал по годам, %			
	2013	2014	2015	2016
Всего инвестиций в основной капитал, в том числе за счёт:	107,1	106,1	107,8	100,4
- средств предприятий и организаций	113,9	121,6	107,9	106
- центрального и местных бюджетов	119	118,1	95,8	63,2
- заёмных средств	76,2	44,2	95,7	154,2
- иностранных инвестиций	100,1	106	108,3	72,4
- других средств	138,7	137,9	117,7	114,9

Прирост инвестиций за счёт средств предприятий и организаций за четыре года сократился с 13,9% до 6%, а за счёт других средств – с 38,7% до 14,9%. Центральный и местный бюджеты в 2016 году сократили свои инвестиции на 36,8% по сравнению с 2015 годом. Инвестиции за счёт заёмных средств в 2016 году увеличились на 54,2%, иностранные инвестиции сократились на 27,6%.

В освоении инвестиций наибольшую активность проявляют Турция, Российская Федерация, Франция, Казахстан, Великобритания, Иран, Украина и Китай. Распределение инвестиций по сферам экономической деятельности Туркменистана представлено на рисунке 3[1].

Доля инвестиций в производственную сферу в 2015 году составляла 59,3%, в 2016 году доля сократилась на 2,4%, при этом увеличилась доля непроизводственной сферы.

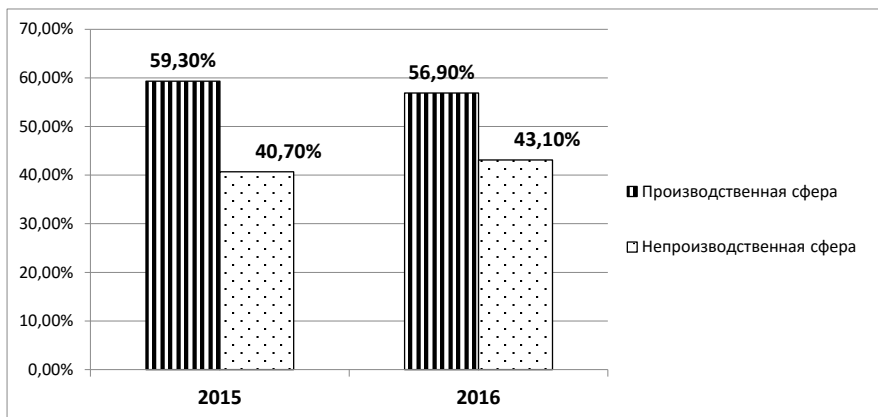

Рис. 3. Распределение инвестиций в экономике Туркменистана

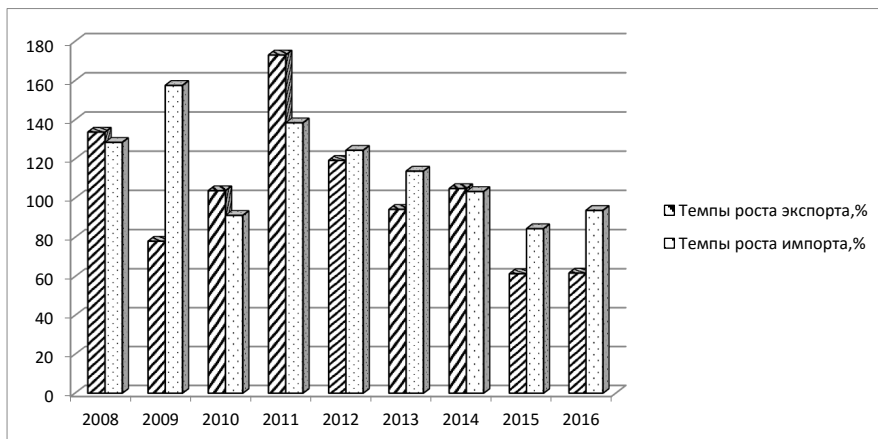

Рис. 4. Темпы роста импорта и экспорта по годам

При сопоставлении темпов роста экспорта и импорта в 2015 и 2016 годах, импорт превышает экспорт товаров.

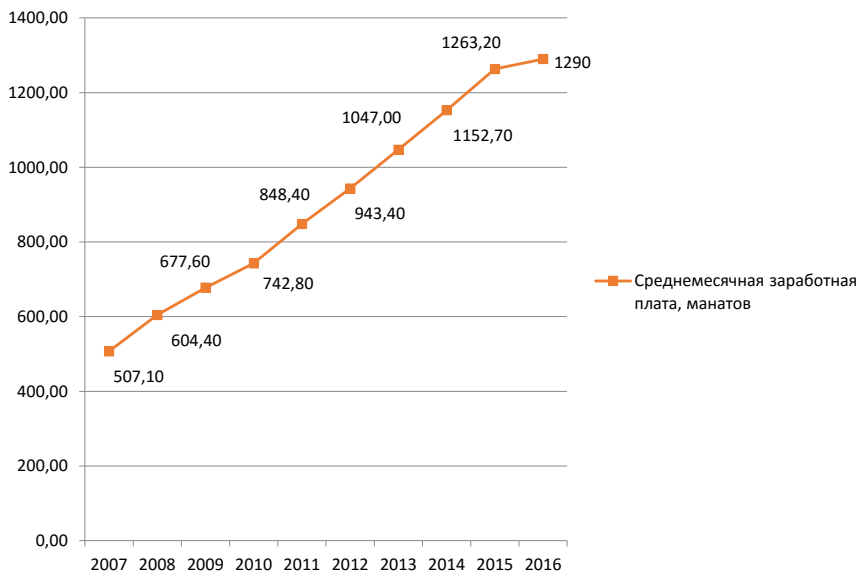

Рис 5. Динамика изменения среднемесячной заработной платы

С каждым годом увеличивается среднемесячная заработная плата, темп роста 2016 года по сравнению с 2007 годом составил 154,4%, а 2016г. в сравнении с 2015 годом составила 2,12%.

Основным сектором промышленности Туркменистана является топливно-энергетический комплекс, но за годы независимости ускоренное развитие получили также такие отрасли, как нефтеперерабатывающая, строительная, химическая, нефтехимическая, машиностроение и легкая, пищевая промышленность и др.

Второе место после промышленности в структуре ВВП занимает отрасль строительной индустрии. Сданы в эксплуатацию цементные заводы, заводы по производству керамических плит и водонепроницаемых сухих смесей, черепицы и пр. предприятия строительной индустрии [2].

По данным министерства строительства в 2016 году было сдано в эксплуатацию 202 объекта общей стоимостью более 5 млрд. долларов США. К значимым событиям можно отнести открытие нового международного аэропорта Ашхабада, первого этапа Азиатского международного железнодорожного коридора «Туркменистан-Афганистан», электростанции с высокой пропускной способностью в северном регионе страны и пр. объекты.

Стратегическими отраслями в аграрном секторе являются хлопководство и зерноводство.

Проводимая экономическая политика Туркменистана обеспечивает прирост показателей и позволяет улучшать благосостояние граждан республики.

Литература:

1. Официальный сайт Государственного комитета Туркменистана по статистике. Статистическая информация. [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу по годам:
2013-http://www.stat.gov.tm/assets/social/2013_rus.pdf;
2014 - http://www.stat.gov.tm/assets/social/yanwar_dekabr_2014_rus.pdf;
2015 - <http://www.stat.gov.tm/ru/main/info/social-econ/esasy-soc/osnovnyie-itogi-soczialno-ekonomicheskogo-razvitiya-turkmenistana-za-yanvar-dekabr-2015-goda.pdf>;
2016- http://www.stat.gov.tm/assets/social/2013_rus.pdf.
2. Журналы министерства строительства Туркменистана [Электронный ресурс]. – Режим доступа к ресурсу: construction.gov.tm/ru

*Ноджамбердйва Г.А., главный бухгалтер, г. Туркменабат, Туркменистан,
Джумаева Г.Ч., бакалавр,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

ИНВЕСТИЦИИ В ТРАНСПОРТНУЮ СИСТЕМУ ТУРКМЕНИСТАНА

Инвестиционная деятельность в Туркменистане сосредоточена преимущественно на транспортно-коммуникационная сфера, развитие которой имеет как национальный, так и международный аспекты. Геополитическое положение Туркменистана позволяет осуществлять проекты в транспортной сфере, в результате реализации которых ожидается присоединение регионов страны к единой экономической инфраструктуре, что будет способствовать динамичному социально-экономическому развитию Туркменистана.

Одной из целей активного развития транспортной инфраструктуры является возможность выполнения Туркменистаном функций крупного транзитного узла международных транспортных коридоров. Для этого реализовались такие проекты, как: транснациональная железная дорога Казахстан-Туркменистан-Иран и Туркменистан-Афганистан-Таджикистан, Туркменбашинский международный морской порт, новые аэровокзалы в Дашогузском и Лебапском велятах, а также международный аэропорт. Создание соответствующей транспортно-транзитной системы предусматривает строительство разветвлённой, комплексной, комбинированной инфраструктуры транспортного сообщения, охватывающей пространства континентальной Евразии с выходом на морские терминалы Черноморского и Балтийского регионов, Южной и Юго-Восточной Азии, Ближнего Востока и Азиатско-Тихоокеанского региона. На национальном уровне Туркменистан уже приступил к реализации масштабной программы создания, развития и модернизации транспортной инфраструктуры [1]. Роль Туркменистана, как транзитной территории, значительно возросла, в том числе из-за лавинообразного роста объема торговли между Европой и Азией. Система железнодорожных путей, которая объединяет регионы страны, способствует

интенсификации внутренних экономических связей и определяет направленность и размеры объемов внешней торговли Туркменистана.

Качественно организованная и эффективно функционирующая транспортная инфраструктура, которая постоянно совершенствуется и своевременно обслуживается, способствует развитию регионов, поскольку существенно влияет на стабилизацию экономики регионов, расширению связей с другими регионами, формированию общегосударственного рынка товаров и услуг, а также созданию благоприятных условий для развития производства и предпринимательства [2]. Таким образом, развитие транспортной системы Туркменистана играет важную роль в экономическом развитии страны и в её успешной интеграции в мировое экономическое пространство. Стратегия развития Туркменистана определяет инвестиционный профиль страны, а привлечение иностранных инвестиций, как и рост внутренних ресурсов, характеризует инвестиционный потенциал. Для улучшения инвестиционного потенциала используется политика открытости, усиливаются законодательные гарантии защиты и увеличения инвестиций других стран, а также постоянно совершенствуются механизмы поддержки инвесторов.

Высокий уровень инвестиций, выгодное географическое положение страны, развитие транспортной инфраструктуры и улучшение её физического состояния, расширение рынка труда - факторы, которые усиливают инвестиционную привлекательность страны и, как следствие, способствуют её дальнейшему экономическому развитию.

Литература:

1. Выступление Президента Туркменистана Гурбангулы Бердымухамедова [Электронный ресурс] // Глобальная Конференция по Устойчивому Транспорту – Режим доступа к ресурсу: <http://globaltransportconference.gov.tm/index.php>.
2. Сergyога Н.В. Вплив стану транспортної інфраструктури на розвиток економіки регіонів / Н.В. Сergyога, Є.С. Луцкін // «Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти»: матеріали всеукраїнської конференції, 18 травня 2015р. – Одеса: 2015. – С. 115-119.

*Петрищенко Н.А., к.е.н., ст. викладач кафедри економіки підприємства,
Арабаджи І.Г., Широков С.І., бакалаври,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: СВІТОВІ МОДЕЛІ

Інноваційні впровадження є надзвичайно актуальними для підприємств, функціонуючих в сучасних умовах євроінтеграції. Саме завдяки використанню сучасних технологій та матеріалів українські підприємства будуть мати змогу до вироблення конкурентоспроможної продукції та послуг, які відповідатимуть сучасним європейським вимогам.

Створення на цій основі діючого механізму стимулювання господарюючих суб'єктів повинно бути орієнтовано на досягнення мети інноваційного розвитку, яка визначається як відносно окремих підприємств, так і для регіональної економіки в цілому.

Проте внутрішній інвестиційний потенціал економіки України перебуває в кризовому стані. Саме тому розвиток інноваційної системи України зацікавлений у надходженнях іноземних інвестицій, для чого необхідна адаптація до міжнародних норм і правил ведення венчурного бізнесу.

Це важливий фактор становлення України до реалізації запланованої стратегії, проте практичний досвід підтверджує, що в питаннях інноваційно-інвестиційної діяльності в країні не можна покладатися виключно на іноземних інвесторів. Вказане пояснюється тим, що останні насамперед зацікавлені в реалізації власних інтересів, використовують псевдоінновації та не приділяють достатньої уваги проблемам і перспективам діяльності суб'єктів економіки в регіонах з економічного та екологічного аспектів.

Також сприяння інноваціям з боку держави в світовій практиці проводиться за допомогою схем змішаного фінансування венчурного бізнесу [1]. Світовий досвід містить багато систем та моделей фінансування.

Так, в Великобританії використовуються програми створення університетських «посівних» фондів для фінансування комерційного

використання розробок університетів; програми підтримки технологічних інкубаторів і створення інноваційних фондів, коштами яких фінансуються спільні дослідження, проведені університетами і комерційними фірмами.

Сумісне фінансування державою високотехнологічного бізнесу через Національні фонди дослідження і розвитку при збереженні управління проектами самими комерційними фірмами використовується в Фінляндії, Бельгії, Чілі, Ізраїлі. Наданням податкових пільг і преференцій інноваціям здійснюється підтримка інноваційного розвитку не тільки великих компаній, але й малого та середнього бізнесу в Великобританії, Швеції, Канаді, Нідерландах. Держава інвестує кошти в малі підприємства або надає їм позики на пільгових умовах згідно з програмою фінансування окремих напрямів в США.

В Данії надаються пільгові кредити малим та середнім підприємствам під розробку інноваційних проектів.

Таким чином, є різноманітні методи підтримки інноваційного розвитку підприємств будь якої галузі, однак необхідна державна підтримка, тому що в сучасний період спостерігається мінливість зовнішніх умов та обмеженість фінансових ресурсів, що негативно впливає на можливість підприємств впроваджувати інновації.

Література:

1. Левицький Р.Й. Комплексний механізм залучення іноземних інвестицій // Економіка та держава №12. – 2008. – с. 84-85
2. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізації та викликів: збірник / М.В. Стріха, В.С. Шовкалюк, Т.В. Боровіч, Ж.І. Дутчак, А.О. Сєдов. – К.: Прок-Бізнес, 2009. – 40 с.
3. Морозов О.Ф. Визначення базисних інновацій розвитку економіки України для успішного залучення закордонних інвестицій // Інвестиції та інноваційний розвиток № 3, 2008 р. – с. 26-30.

*Полчанов А.Ю., к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Житомирський державний технологічний університет,
м. Житомир, Україна*

ПРИНЦИПИ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Військовий конфлікт на території нашої країни зумовлює важливість вивчення питань, пов'язаних не тільки з досягненням миру, але й відбудовою національної економіки по завершенню бойових дій. Успіх відновлювальних заходів може залежати і від дотримання певних принципів, на яких ґрунтується процес відновлення.

На думку експерта Світового банку П. Кольєра, традиційний підхід ґрунтується на політичних трансформаціях, короткостроковій присутності миротворчих сил та проведенні виборів, що дасть змогу сформувати новий легітимний та підзвітний уряд [1]. Критика таких засад базується на неефективності заходів, адже виведення миротворчого контингенту може стати початком нового конфлікту, проведені вибори не завжди консолідують суспільство та дають можливість отримати фаховий уряд. Акцент заходів має бути зміщено на забезпечення безпеки та економічного зростання. Головним джерелом зростання має стати будівельна галузь, з огляду на її зв'язок з іншими галузями та потенційну можливість підвищити зайнятість.

Більш розширений перелік принципів відновлення постконфліктних територій пропонують азербайджанські аналітики Н. Музаффарлі та Е. Ісмаїлова [2]:

– врахування міжнародного досвіду. Підкреслюючи унікальність кожної постконфліктної ситуації дослідники застерігають від використання успішних в інших країнах підходів ігноруючи регіональну специфіку, в той же час узагальнення досвіду дає можливість попередити виникнення окремих проблем та окреслити основні задачі;

– розумна мінімізація витрат, тобто збалансування можливостей країни з необхідними для цього ресурсами. При цьому експерти попереджають, щоб

така економія не «перетворилась у наріжний принцип і домінувала над цільовими настановами територіальної реабілітації»;

– єдність двох підходів: відновлення старого та створення нового. Їх співвідношення залежить від рівня пошкодження інфраструктурних об'єктів, встановлених пріоритетів, обсягів та тривалості фінансування;

– гнучкість територіального планування. Даний пункт стосується, головним чином, можливостей зміни існуючої до конфлікту мережі поселень з метою забезпечення повернення біженців та внутрішньо переміщених осіб, і їх реінтеграцію у новий суспільно-економічний лад.

– поетапність, передбачає виділення кількох логічно послідовних стадій відновлювальних робіт;

– постійне удосконалення програм постконфліктної реабілітацію з огляду на зміни в технологічній, соціальній та економічній сферах.

В той же час, на нашу думку, основними вихідними положеннями (принципами) постконфліктного відновлення також є:

– послідовна зміна пріоритетів (так першочерговим є забезпечення безпеки в регіоні, потім запуск економіки, налагодження системи державного управління, забезпечення верховенства права та особистого розвитку людини);

– конкретність одержаних результатів протягом коротких проміжків часу та їх відповідність довгостроковій перспективі;

– відкритість процесу як основи для підвищення зацікавленості міжнародних організацій та провідних країн.

Література:

1. Collier P. New rules for rebuilding a broken nation [Електронний ресурс] / Paul Collier. – Режим доступу: https://www.ted.com/talks/paul_collier_s_new_rules_for_rebuilding_a_broken_nation
2. Музаффарли Н. К вопросу о восстановлении постконфликтных территорий / Н. Музаффарли, Э. Исмаилов // Кавказ и Глобализация. – 2009. – № 3(2–3). – С. 7–28

*Тимошенко О.О., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН ТА ІНФЛЯЦІЇ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Ціна – важливий інструмент регулювання економіки. Саме через ціну виражається залежність виробництва від соціальних потреб, які характеризуються платоспроможністю попиту, також ціни стимулюють зменшення витрат на виробництво та реалізацію товарів, покращення їх якості, впровадження інновацій у виробничий процес, тощо.

Усі перелічені функції ціна виконує лише тоді, коли вона формується під впливом ринкових чинників (за умови вільного ціноутворення). Але беручи до уваги досвід можна сказати, що ринок і вільна ціна не здатні враховувати різноманітні фактори, які існують в економіці країни.

Існування стимулюючого впливу цін на економіку забезпечується лише на ринку з вільною конкуренцією та за умови мінімізації кількості монополій. Якщо ці умови відсутні, то вільне ціноутворення може призвести до безробіття та інфляції. Окрім того вільні ринкові ціни реагують лише на зміни в економіці, які відображаються на платоспроможному попиті, а тому не враховують соціальні, екологічні та інші проблеми, що може породжувати негативні наслідки для суспільства. Урахувати всі ці обставини можна лише за допомогою державного регулювання цін.

Негативним показником, при розгляданні вільного ціноутворення, є інфляція. Для неї характерний ріст цін та зниження купівельної спроможності грошей. На сьогоднішній день інфляція стала невід’ємною частиною економічного життя на стільки, що повністю ліквідувати це явище неможливо. Це зумовлено тим, що, по-перше, чим нижчий темп інфляції, тим важче її зменшити. По-друге, спираючись на досвід інших країн, можна стверджувати, що передбачувана інфляція може не створювати проблеми в економіці, а й навпаки стимулювати поживлення виробництва. Але коли інфляція набуває тенденції до неконтрольованого зростання, то це може

посприяли створенню негативних економічних процесів, загальмувати виробництво та негативно відобразитися на сфері розподілу та споживання[1]. Саме боротьба з некерованою інфляцією є одною з головних проблем державного регулювання, бо від цього залежить соціально-економічна, фінансова й банківська політика.

За даними офіційної статистики у 2016 році інфляція стрімко знизилася до цільового рівня, встановленого НБУ. У грудні минулого року вона становила 12,4%, у той час як у 2015 році споживчі ціни зросли на 43,3%. Таке швидке зниження інфляції відбулося через посилення ролі облікової ставки НБУ та її зниження до 14%, утримання Урядом дефіциту держбюджету в цільових межах, незначну волатильність обмінного валютного курсу завдяки сприятливій ситуації на зовнішніх ринках, високий врожай та згладжування коливань Нацбанком, високу пропозицію сирих продовольчих товарів[2].

Але перед державою стояла низка факторів, що загальмували процес зниження інфляції, а саме: підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги, подорожчання алкогольних напоїв через підвищення акцизів та мінімальних цін, зростання цін на тютюнові вироби через підвищення акцизів та цінову політику виробників, зростання світових цін на нафту.

Наразі монетарна політика Національного банку націлена на досягнення нової цілі – забезпечення уповільнення інфляції до 8% на кінець 2017 року та до 5% у середньостроковій перспективі.

Державне регулювання цін – це політика впливу держави, за допомогою законодавчих, адміністративних та кредитно-фінансових заходів на ціни з метою сприяння стабільному розвитку економічної ситуації в країні.

Втручання держави в процес ціноутворення може відбуватися в трьох основних формах: обмеження рівня ціни; введення податкових платежів, що призводять до вилучення доходів у виробників та споживачів; державна підтримка цін через дотації. Ці втручання відбувається за допомогою різних методів державного регулювання цін, які можна об'єднати у прямі та непрямі (опосередковані).

Рис.1 Методи державного регулювання цін

Державне регулювання цін — це засіб досягнення певних цілей державної економічної політики. Основними такими цілями можна назвати: запобігання руйнівному впливу ціни на економіку, стримання інфляції за допомогою політики доходів, забезпечити доступ до товарів першої необхідності всім верствам населення незалежно від рівня їхніх грошових доходів, захистити внутрішній ринок від негативного впливу зовнішньої конкуренції, стримати монополізм і забезпечити конкурентне середовище на ринку, тощо.

Всі перелічені цілі досягаються регулюванням цін на основі декларування зміни ціни та додержанням дисципліни цін. Окрім того повинен здійснюватися контроль за додержанням дисципліни цін за допомогою системи спеціальних органів (Державною інспекцією з контролю за цінами Міністерства економіки України і підпорядкованими їй державними інспекціями та інші державні й недержавні установи: податкові, фінансові та антимонопольні служби, комітет захисту прав споживачів, тощо).

З метою стримання інфляції та ліквідації її негативних наслідків держава може здійснювати антиінфляційну політику.

Антиінфляційна політика — це комплекс відповідних заходів державного регулювання економіки, які спрямовані на боротьбу з інфляцією.

Проведення антиінфляційної політики залежить від співвідношення багатьох економічних процесів та міри їхньої активності. Найбільшої ефективності можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих способів боротьби з інфляцією і довіри населення країни до уряду.

Державне цінове регулювання в Україні регламентується спеціальним законодавством: Законами «Про ціни і ціноутворення», «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності», постановою Кабінету Міністрів України «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» тощо. Закони в галузі ціноутворення встановлюють основні правила формування та застосування цін в країні, порядок контролю за цінами, відповідальність за його порушення, права та обов'язки окремих органів виконавчої влади у сфері ціноутворення. Для практичного виконання зазначених Законів, вони доповнюються й конкретизуються спеціальними рішеннями парламенту, указами Президента чи постановами уряду.

З метою здійснення цінової політики держава створює спеціальну систему органів ціноутворення, до якої в Україні входять загальнодержавні, регіональні та відомчі установи. До першої групи належить Міністерство економіки України, а до другої — управління з питань цінової політики Ради міських та державних адміністрацій.

Незважаючи на велику кількість методів регулювання цін та інфляції, що використовуються в Україні проблема встановлення цін з урахуванням потреб виробників та споживачів досі не вирішена. Треба посилити вплив держави на механізм ціноутворення, що посприє зниженню рівня інфляції та стане підґрунтям економічного зростання у країні.

Література:

1. Державне регулювання економіки – Київ: КНЕУ, 2004. – 433 с.
2. Інфляційний звіт НБУ [Електронний ресурс] // НБУ. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43401297>.

*Тюлькіна К.О., доц., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Ле Као Кионг, магістр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

В українській економіці відбувається становлення конкурентного середовища, яке вимагає від вітчизняних підприємств пошуку нових форм і методів ведення конкурентної боротьби, реалізація яких у комплексі визначає високі вимоги до конкурентоспроможності, досягнення стійких конкурентних переваг підприємства.

За думкою Портера М. [1, с. 40] конкурентоспроможність підприємства є відображенням відносного рівня ефективності використання усіх видів наявних у цього підприємства виробничих ресурсів. Іванов Ю.Б. [2, с.28-29] розглядає поняття конкурентоспроможності з точки зору системного підходу як специфічну властивість виробничо-економічних систем (таких як підприємство), що відбиває їхню спроможність до зміни напрямку розвитку (руху) або наміченого режиму функціонування у процесі адаптації до впливу зовнішнього середовища з метою збереження, трансформації або створення нових конкурентних переваг.

Відтак, конкурентоспроможність підприємства є окремою системною категорією, яка відбиває ступінь реалізації цілей підприємства в процесі його взаємодії з факторами зовнішнього оточення.

Згідно класичної моделі конкурентне середовище формується під впливом таких конкурентних сил, як:

- суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі;
- конкуренція з боку товарів, що виробляються фірмами інших галузей, і що є гідними заміниками, а також конкурентоспроможні за ціною;
- загроза входу в галузь нових конкурентів;
- економічні можливості та торгівельні спроможності постачальників;
- економічні можливості та купівельні спроможності покупців.

Істотний вплив на формування конкурентних переваг та забезпечення конкурентоспроможності підприємства здійснює також і "шостий" чинник конкурентного середовища – державна політика в сфері регулювання конкуренції. Проводячи конкурентну політику, держава переслідує мету створення конкурентних відносин на внутрішніх і міжнародних ринках, удосконалення правил конкуренції, її інституційного забезпечення.

Конкурентні відносини в Україні, в першу чергу, регулюються Конституцією України, абзац третій 42-ї статті якої каже про наступне: "Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом" [3].

Напрями державного регулювання конкурентних відносин в нашій країні мають здебільшого інертний характер, тому що центральне місце відведено забороні та контролю. В той же час превентивні заходи не знайшли широкого практичного відображення. Саме відсутність у національній конкурентній політиці активної складової й відзначають провідні науковці.

Державна підтримка, сприяння розвитку малого та середнього підприємництва є одним із факторів піднесення конкурентних відносин суб'єктів господарювання. Про необхідність сприяння розвитку малого та середнього бізнесу зазначено і в Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 рр. За сучасних умов держава може безпосередньо впливати на характер розвитку конкурентних відносин у національній економіці. Так, у ст.7 Закону України "Про захист економічної конкуренції" [4] передбачено можливість вчинення добровільних узгоджених дій підприємств малого та середнього бізнесу, які не призводять до суттєвого обмеження конкуренції та сприяють підвищенню їх конкурентоспроможності.

Конкурентні відносини мають свої особливості розвитку залежно від територіального принципу, що зумовлено специфічним ставленням суспільства до конкуренції, законодавчим регулюванням конкуренції тощо. Наприклад,

державні органи, задіяні у державному регулюванні економічної конкуренції, мають відмінності в різних країнах. У деяких державах діє декілька органів, що розділяють між собою державне регулювання (Австралія, Австрія, Бразилія, Великобританія, Франція, Японія, США тощо), в інших – тільки один (Італія, Україна, Аргентина, Швейцарія, Угорщина, ЄС).

Схожою рисою антимонопольного законодавства ЄС та України є те, що в основі антимонопольного законодавства країн ЄС перебуває змістове наповнення закону та детально розроблених підзаконних актів, тоді як посилання на прецеденти в процесі правозастосування допускаються, однак не мають порівняної із законом юридичної сили.

Контрольні функції у сфері конкуренції ЄС покладені на Європейську Комісію, проте безпосередньо їх реалізацією займається Директорат "Конкуренція". Основні напрями роботи Директорату подібні до завдань Антимонопольного комітету України.

Отже, для створення ефективного конкурентного середовища, зважаючи на те, що наша економічна система в силу історичних, політичних та інших факторів відрізняється від економіки розвинених країн, пасивний характер державного регулювання конкурентних відносин слід посилити активним компонентом та правозастосовною практикою.

Література:

1. Портер М. Международная конкуренция. Пер. с англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
2. Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночной экономики: Монография. – Харьков, 1997. –267 с.
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
4. Закон України "Про захист економічної конкуренції": редакція від 11.08.2013 № 2210-14 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

*Щудлак І.І., бакалавр,
Одеської державної академії будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інноваційна діяльність – це комплексна система створення, використання та реалізації нововведень з метою отримання конкурентних переваг та збільшення прибутку[1].

Інноваційна сфера генерує важливу частину національного багатства – нематеріальні активи, створює фундамент конкурентоспроможності продукції на світовому ринку в довгостроковій перспективі.

Одним із важливих питань щодо регулювання державних процесів являється регулювання інноваційної діяльності. Саме побудова комплексної системи управління та регулювання інноваційної діяльності в кожному регіоні дадуть змогу побудувати цілісну систему для визначення перспектив розвитку інноваційної сфери країни загалом.

На сьогодні, будь-яке виробництво потребує нововведень в технологічному процесі виробництва у зв'язку з жорсткою конкуренцією.

Інноваційний розвиток підприємства – впровадження інновацій, мета яких є якісне забезпечення об'єкта керування, зростання прибутковості, позитивні соціальні, екологічні та економічні ефекти в довгостроковій перспективі.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» [1], метою державного регулювання інноваційної діяльності є створення соціально-економічних, правових та організаційних умов для розвитку науково-технічного потенціалу країни із дотриманням всіх екологічних норм.

Законодавством встановлено, що механізм державного регулювання інноваційної політики – це складова системи управління господарюванням країни в цілому. За допомогою цього механізму державні органи створюють інноваційну систему, тобто розробляють конкретні цілі, завдання та напрями інновацій, економічні, правові і соціальні методи та форми впливу[2].

Можна виділити такі основні напрями механізму державного регулювання інноваційної діяльності:

- акумулювання фінансових ресурсів на наукові розробки за рахунок бюджету та шляхом створення певних фондів;
- усебічне сприянні розвитку науки;
- координація інноваційної діяльності;
- формування необхідних законів та норм;
- стимулювання інноваційної діяльності за допомогою конкуренції;
- кадрове забезпечення інновацій;
- створення інформаційних систем, консультативно-юридичних послуг, науково-інноваційної інфраструктури;
- заохочення інноваторів з метою підвищення суспільного рівня інноваційної діяльності;
- регіональне регулювання інноваційних процесів шляхом раціонального розміщення та використання інноваційного потенціалу.

Існують такі проблеми в регулюванні державної інноваційної політики в Україні:

- недостатня якість бізнес – середовища;
- збереження нерозвиненості умов для справедливої ринкової конкуренції;
- збереження бар'єрів для поширення нових технологій, обумовлених відсутністю державної технологічної політики та неефективним галузевим регулюванням;
- митне адміністрування та податки;
- недостатність інноваційної підтримки в галузях, що формуються;
- слабка орієнтованість на стимулювання зв'язків між різними учасниками інноваційних процесів.

Всі ці проблеми вказують на необхідність розроблення інноваційної стратегії розвитку національної економіки, спрямованої на створення нової інноваційної системи регулювання.

Аналізуючи данні щодо розподілу підприємств з технологічними інноваціями, які отримували державну фінансову допомогу для інноваційної діяльності за регіонами отримаємо:

- найбільший відсоток серед підприємств, які отримали державну фінансову допомогу для інноваційної діяльності у 2010-2012рр. склали Закарпатська (8,2%), Полтавська (8,1%), Дніпропетровська (7,7) області;

- найбільший відсоток серед підприємств, які отримали державну фінансову допомогу для інноваційної діяльності у 2012-2014рр. склали Полтавська (8,0%) та Вінницька (7,6%) області;

- не отримували фінансову допомогу у 2010-2012рр. Київська область, а у 2012-2014рр. Чернівецька, Луганська області[3,4].

Отже, під державним регулюванням інноваційної діяльності розуміють комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів, з метою розвитку та стимулювання інноваційних процесів в економіці.

В Україні прискорення інноваційного розвитку підприємств має стати одним із пріоритетних напрямків державної політики. Для цього треба удосконалити нормативно-правову базу, щодо відповідності вимогам цілісності, комплексності та системності в науково-технологічній та інноваційній галузях.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
3. Методологічні положення зі статистики інноваційної діяльності, затверджені наказом Держстату від 10.01.2013 №3 із змінами, затвердженими наказом Держстату від 28.12.2015 №369.
4. Методика розрахунку сумарного індексу інновацій, затверджена наказом Держстату від 28.12.2015 №368.

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

*Беженар Н.В., магістр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

**ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМ ПОТОКОМ
НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Процес виробництва на підприємстві здійснюється при взаємодії трьох визначальних чинників: персоналу, засобів та предметів праці. Використовуючи чинники виробництва підприємство виробляє суспільно корисну продукцію. Це означає, що витрачаючи живу та уречевлену працю, підприємство отримує результати виробництва. Основною проблемою організації діяльності підприємства є знаходження оптимального співвідношення витрат та отриманого результату – тобто забезпечення ефективної діяльності підприємства. Матеріальний потік являє собою рух і зберігання матеріалів і товарів, що починається із транспортування від постачальників сировини, матеріалів, напівфабрикатів, що комплектують виробів, і закінчується післяпродажним обслуговуванням споживачів товарів. Він є інтеграцією трьох логістичних функцій (функціональних областей): постачання; підтримки виробництва; фізичного розподілу [1].

Постачання пов'язане з рухом сировини, матеріалів, напівфабрикатів, що комплектують виробів між ланками «постачальники - підприємство». Підтримка виробництва - з рухом і зберіганням матеріалів між стадіями виробництва в межах ланки «підприємство». Фізичний розподіл - з рухом і зберіганням готової продукції між ланками «підприємство - споживачі». Постачання й фізичний розподіл є зовнішніми частинами матеріального потоку, а підтримка виробництва - внутрішньої. Інформаційний потік являє собою рух і зберігання інформації. Він передує матеріальному потоку й необхідний для координації логістичних функцій за рахунок виконання чотирьох функцій: продуктово-ринкового прогнозування; аналізу поточного стану; оперативно-

календарного планування матеріального потоку; планування потреби в матеріалах. Логістичні функції складаються з логістичних операцій. Кожна збільшує вартість матеріального потоку доти, поки матеріали остаточно не трансформуються в товари, що поставляють споживачам «точно вчасно» [2].

Виділення матеріального потоку як цілісного об'єкта керування є вираженням системного підходу, оскільки потоку приділяється більше уваги, чим окремим функціям, включеним у цей процес. Підтвердженням цьому - облік інтегральних, а не локальних витрат, що супроводжують матеріальному потоку, і побудова логістичної системи, що реалізує ефект за допомогою координації заходів щодо раціоналізації тари, уніфікації вантажних одиниць, оптимізації розміру замовлень і рівня запасів, вибору оптимальних маршрутів переміщень, удосконалюванню складування й інші.

Концепція логістики - це спосіб мислення, філософія підприємницької діяльності, відповідно до якої варто уникати часткової оптимізації зведених воедино логістичних функцій, за допомогою виявлення реальних можливостей для балансу їхніх інтересів і забезпечення поставки товарів «точно вчасно». Сутність концепції логістики укладається в розробці й впровадженні логістичної системи (системи керування матеріальним потоком). Концепція вимагає координації всіх систем руху й зберігання матеріалів і товарів. У результаті утвориться логістична система - єдино можлива форма існування логістики як інтегрованої функції керування матеріальним потоком. Комбінації людино-машинних факторів народжує ефективні логістичні системи, що забезпечують диференціацію конкурентів й, в ідеалі, перемогу в конкуренції.

Література:

1. Окландер М.А. Логистический сервис и методика расчёта логистических затрат / М.А. Окландер // Экономика Украины. — 1998. — № 8. — С. 85-87.
2. Oklander M.A. Lohistyka: [Logistics] / M.A. Oklander. K.: Tsentr navchalnoi literatury. 2008. — 232 p.

Грищук Н.В.,

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Грищук В.В., студент,

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В КОНТУРІ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

За своєю сутністю кредит - це суспільні відносини, що виникають між економічними суб'єктами у зв'язку з передачею один одному у тимчасове користування вільних коштів (вартості) на засадах зворотності, платності та добровільності.

Банківський кредит - це позичковий капітал банку в грошовій формі і він передається у тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості платності та цільового характеру використання.

Забезпечення кредиту - це засіб страхування кредитором ризику неповернення клієнтом позички та можливість погашення боргів позичальника у випадку невиконання ним своїх зобов'язань. Забезпечення дає змогу кредитору отримати надані позичальнику кошти у випадку його неплатоспроможності.

Кредит активно впливає на об'єм і структуру грошової маси, платіжного обороту, швидкість обігу грошей. Кредит стимулює розвиток продуктивних сил, прискорює формування джерел капіталу на основі досягнень науково технічного прогресу.

Кредитори, що володіють вільними ресурсами, тільки завдяки їх передачі позичальнику, мають можливість отримати від нього додаткові грошові кошти. Кредит, що надається в грошовій формі, являє собою нові платіжні кошти.

Функціонування банківської системи України на сучасному етапі характеризуються значними збитками банківських установ (в 2015 році склав 66,6 млрд. грн., тоді як в 2014 році становив 33,1 млрд. грн.), високими ризиками, що визначає необхідність формування значних резервів під активні операції, визнанням неплатоспроможними 55 банків з початку 2015 року .

Основними проблемами банківського сектору України протягом 2015 року були значний вплив ресурсів з банківської системи, погіршення якості кредитних портфелів банків та збиткова діяльність. У 2014р. у позичальників виникли значні труднощі з обслуговуванням кредитів, що суттєво посилює ризиковість банківського бізнесу. Частка негативно класифікованої заборгованості в загальному обсязі кредитної заборгованості банків з 2014 року зросла з 7,7% до 22,8% на початок 2016 р.[1]

Загальний обсяг зобов'язань банків за 2015 рік збільшився на 7,8% (або на 92,2 млрд. грн.) і на 01.02.2016 р. становив 1177,7 млрд. грн. Основною складовою зобов'язань банків залишалися залучені депозити: на 01.01.2015 р. кошти фізичних осіб становили 35,6% від загальної суми зобов'язань, кошти суб'єктів господарювання – 24,6%. Значний вплив депозитів протягом 2015 року спостерігався на рахунках фізичних осіб – кошти фізичних осіб скоротилися на 4% (на 17,4 млрд. грн.) – до 416,4 млрд. грн.[2]

Основними проблемами для банківської системи України є дефіцит фінансових ресурсів, дисбаланс ліквідності, нестача внутрішніх джерел капіталізації, валютні ризики, тощо. Ці проблеми були посилені важким економічним становищем країни, викликаним трагічними подіями останніх років – анексією Криму, військовими діями на сході України. У 2014-2015 рр. макроекономічна ситуація в країні характеризується високим рівнем ризиків, які вплинули на загальний стан банківської системи.

На теперішній час загострилися проблеми пов'язані, в першу чергу, зі значним відтоком депозитів населення (який розпочався восени 2015 року і

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

дещо стабілізувався тільки восени 2016 року), що призвело до зниження ліквідності банків. Крім того, банківська система зазнала значних втрат активів, доходів, резервів у зв'язку з військовими діями. Зросли проблеми платіжної дисципліни клієнтів, відбулось падіння кредитної активності банків, зниження якості кредитних портфелів. [3]

В умовах посилення внутрішніх та зовнішніх ризиків підтримка стабільності і стійкості банківської системи має стати головним поточним пріоритетом діяльності Національного банку. При цьому, враховуючи необхідність переходу до режиму інфляційного таргетування, головним важелем впливу Національного банку на банківську систему мають стати інструменти процентної політики.[4]

Для зміцнення стійкості банківської системи необхідно вжити заходи щодо підвищення рівня капіталізації банківського сектору. Адже питання капіталізації банків нерозривно пов'язано з стабільністю їх функціонування, що відображає спроможність банків виконувати свої фінансові зобов'язання не лише перед вкладниками, кредиторами, акціонерами, а й перед позичальниками, тобто повноцінно виконувати функції фінансового посередництва на ринку. Відтак виникає потреба пошуку джерел зростання власного капіталу, де головним є прибуток банку, кошти акціонерів та субординований борг.

Для удосконалення банківської системи України, в першу чергу необхідно, щоб НБУ в 2017 році посилив механізм антикризового управління функціонуванням банківської системи, що обумовлене наступними причинами: наявністю системного впливу банківського сектору на результативність функціонування економіки країни; низьким рівнем захищеності вітчизняної банківської системи; низьким рівнем капіталізації власного капіталу переважної більшості банків.

Наявність вищезазначених причин обумовлює необхідність створення відповідного фонду, метою формування якого є компенсаційний вплив на економіку країни та зростаючу потребу у фінансових ресурсах в момент виникнення та загострення кризових явищ, а також неспроможності банківської системи задовольнити ці потреби.

Література:

1. Активи банківської системи скоротилися на 8,2% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr.lb.ua/news/2016/01/27/326477_aktivi_bankivskoi_sistemi.html
2. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році» – с. 268. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2015_book/POSLANNYA-2015_giper_new.pdf
3. Банки України: як вибратися з петлі недовіри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/banki-ukrayini-yak-vibratisya-z-petli-nedoviri-vihid-iz-bankivskoyi-krizi-yak-rozirvati-kolo-nedoviri-.html>
4. Башнянин Г.І. Проблеми рефінансування банків у посткризовий період [Текст] / Г.І. Башнянин, В.А. Сидоренко, М.Б. Люлик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. - № 22.12. – С. 173-177

*Дальченко А.В., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Економічний успіх держави визначаються наявністю в ній галузей і виробництв, що здатні бути конкурентоспроможними на внутрішнім та зовнішніх ринках. Формування сучасного конкурентного середовища потребує державного втручання в економіку, головна ціль якого полягає в захисті вільної конкуренції від монопольних тенденцій. Можна сформулювати такі цілі регулювання: захист прав споживача, обмеження монополій, підтримка і сприяння малому бізнесу.

Антимонопольне законодавство й антимонопольна політика не мають на меті заборону монопольних утворень або ліквідацію. Монополія як чинник зростання прибутку не може бути знищена. Реальне завдання та ціль антимонопольної політики полягає в тому, щоб виключити можливість зловживання монопольним положенням, поставити діяльність монополії на державний контроль.

Існують дві основні форми боротьби з монополіями:

1. Попередження створення монополій;
2. Обмеження використання монопольної влади.

Створюються антимонопольні служби для проведення антимонопольної політики, основною задачею яких є контроль монополістичних тенденцій у країні. Антимонопольні служби не є частиною законодавчої влади, але їхня компетенція дозволяє їм виконувати дорадчу функцію. Подібні організації не мають права діяти авторитарними методами, наприклад, закривати підприємства. Але вони можуть змусити підприємство, відновити постачання продукції тому одержувачу, якому в цих постачаннях було протизаконно відмовлено. Усе їхні рішення обов'язкові для виконання. У противному випадку накладаються грошові штрафи, передбачені законодавством за порушення антимонопольного закону.

Слід відзначити, що всі рішення антимонопольної служби повинні підлягати перевірці державними судами. Крім здійснення процесу демонополізації антимонопольна служба покликана боротися зі зловживаннями. Така боротьба може бути ефективною тільки при активній участі споживачів. В повсякденному житті широкі маси населення повинні розуміти практичне значення антимонопольної політики. Допомогти в цьому повинна насамперед преса й інші засоби масової інформації. Пресі повинно даватися право на відповідне повідомлення, але лише в чесній і об'єктивній формі, без якийсь дискредитації. Кожна антимонопольна служба повинна мати співробітника для зв'язку з пресою, що повідомляє про діяльність служби і коментує її.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері державних закупівель.

Співвідношення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у секторах з різними структурними передумовами конкуренції на початок 2016 року порівняно з початком 2015 року суттєво не змінилося. На ринки без істотних структурних обмежень конкуренції припадало 43,4% загального обсягу реалізації, на ринки зі значними структурними обмеженнями передумов конкуренції – 43%. Разом із тим, аналіз інфляційних процесів у секторах національної економіки з різними передумовами конкуренції свідчить про перерозподіл фінансових ресурсів на користь ринків з несприятливими передумовами конкуренції (монополізованих і з індивідуальним домінуванням) за рахунок ринків із конкурентною структурою, що у свою чергу дозволяє прогнозувати погіршення структурних передумов конкуренції. Антимонопольний комітет України, забезпечуючи захист економічної конкуренції на ринках України, приділяв увагу насамперед тим ринкам, які мають найбільший вплив на добробут громадян України. Відповідно діяльність

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

Комітету з виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у 2016 році зосереджувалася на таких проблемах:

- припинення зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринках;
- житлово-комунального господарства (16,6 % усіх припинених порушень);
- паливно-енергетичного комплексу (10,6 % усіх припинених порушень);
- агропромислового комплексу (5,9 % усіх припинених порушень);
- охорони здоров'я та лікарських засобів (3,4 % усіх припинених порушень);
- припинення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель (7,3 % усіх припинених порушень);
- припинення антиконкурентних дій державних органів у сфері надання адміністративних послуг (6,5 % усіх припинених порушень);
- припинення недобросовісної конкуренції на ринках агропромислового комплексу (2,5 % усіх припинених порушень).

В Україні до методів здійснення антимонопольної політики відносять:

- правові-прийняття відповідних законодавчих та нормативно-правових актів;
- організаційно-контролюючі - розробка та організація виконання заходів, спрямованих на запобігання порушення конкурентного законодавства; проведення моніторингу, перевірок, призначення експертизи;
- адміністративно-імперативні-примусовий поділ суб'єктів господарювання, застосування санкцій, накладання штрафів;
- профілактично-роз'яснювальні- інформування, внесення пропозицій, надання рекомендацій, попередніх висновків стосовно порушень, роз'яснення щодо кваліфікації порушень.[1].

Антимонопольне законодавство в Україні представлено Законами України: "Про обмеження монополізму і недопущення і недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності" (1992 р.), "Про захист від недобросовісної конкуренції" (1996 р.), "Про природні монополії" (2000 р.),

"Про захист економічної конкуренції" (2001 р.), "Про Антимонопольний комітет України" (1993 р.) та ін. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницької діяльності», стосується визначає правові основи обмеження і попередження монополізму, недопущення несумлінної конкуренції в підприємницькій діяльності і здійснення державного контролю за дотриманням норм антимонопольного законодавств.[2].

Безумовно, проведення антимонопольної політики в теперішніх важких економічних умовах України не завжди ефективно. Але дуже важливо, щоб діяльність держави з підтримки конкурентного середовища завоювала довіру і підтримку населення, щоб люди знали, що вони можуть звернутися в антимонопольні служби зі своїми проблемами. Необхідно переконати людей, що вільна конкуренція є добром для усіх.

Література:

1. Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс] // Законом України «Про обмеження монополізму та захист від недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності». – 18. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>.
2. Верховна рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://rada.gov.ua/>.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Держстат України. – 1998. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Основи економіки та організації підприємництва [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/12590605/ekonomika/derzhavne_regulyuvannya_pidpriyemnitckoyi_diyalnosti.
5. Боярська З. І. // Міжнародне комерційне право: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2001. — 143 с.

Дімітрашко В. В., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна

ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

Конкуренція становить потужний засіб розвитку підприємницької діяльності. Без неї не можуть існувати і розвиватися ринкові відносини.

Конкуренція - це суперництво між суб'єктами господарської діяльності, яке полягає в боротьбі за ринки збуту товарів, кращі умови виробництва для отримання прибутку [1].

Конкурентоспроможність держави визначається наявністю в ній конкурентоспроможних галузей та їх якісним поєднанням з іншими економічними, соціальними та політичними факторами, що визначають рівень продуктивності економіки, який у свою чергу встановлює рівень можливого процвітання країни.

За підсумками Всесвітнього економічного форуму 2016 – 2017 років відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності, Україна посіла 85 місце із 138 можливих.

Фактори, які на погляд АМУ, перешкождали розвитку конкуренції у 2016 р., зображені на рис. 1.

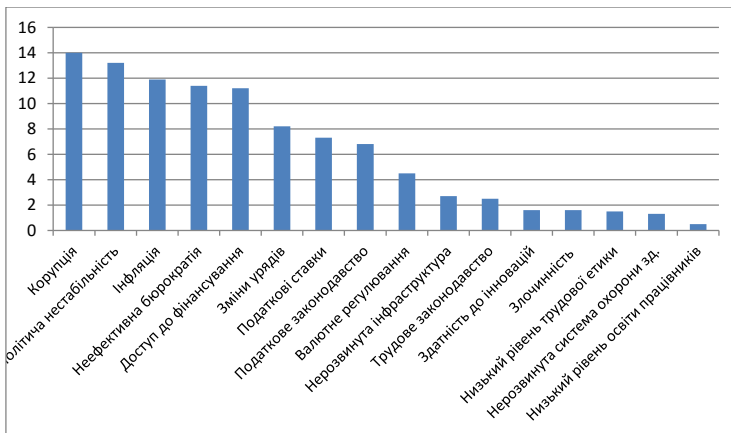

Рис. 1. Фактори, які перешкождали розвитку конкуренції у 2016 р.

Конкуренція - це особливий механізм, який не здатен повною мірою до саморозвитку та самопідтримки, тому процес формування конкурентоспроможності потребує державного управління та захисту.

Захист конкурентного середовища передбачає забезпечення рівних можливостей суб'єктів господарювання у питаннях створення фірм, доступу до ресурсів, захисту від корупційних дій, можливостях судового захисту своїх прав тощо.

Загострення конкурентної боротьби в ринковому середовищі вимагає розроблення ефективного механізму державного регулювання конкурентних відносин, мета якого - ефективна координація діяльності суб'єктів господарювання, створення оптимальних умов для функціонування ринку та вирішення складних соціально-економічних проблем суспільства.

Конкурентне законодавство – це складна та розгалужена мережа законів, постанов, судових рішень, правових норм, які націлені на підтримку і регулювання конкуренції на ринку.

Напрямки регулювання конкуренції:

- стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва;
- державна політика, яка направлена на підтримку малого та середнього підприємництва;
- створення сприятливих умов для розширення мережі нових підприємств.

Здійснення антимонопольно-конкурентної політики та сприяння розвитку суперництва у господарчій сфері відбувається на основі постанови «Про Державну програму демонополізації економіки і розвитку конкуренції» [2].

Ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності України має бути ефективна державна політика, спрямована на структурну перебудову економіки та формування такої нормативно-правової бази господарювання, яка забезпечувала б підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Для формування та реалізації конкурентної політики створюється Антимонопольний комітет України.

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

Антимонопольний комітет України – це державний орган, метою якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємництві та у сфері державних закупівель [3].

Антимонопольний комітет України і його 26 територіальних відділень становлять систему органів АМКУ, яку очолює Голова Комітету.

Антимонопольний комітет України виконує наступні завдання:

- здійснення державного контролю за дотриманням антимонопольного законодавства;
- уникнення, виявлення і припинення порушень антимонопольного законодавства;
- контроль дотримання законодавства про захист економічної конкуренції;
- здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель;
- вирішення питань державної допомоги;
- сприяння розвитку добросовісної конкуренції.

Методами антимонопольного регулювання є:

- законодавче регулювання;
- адміністративне регулювання (штрафні санкції, судові рішення, дозволи, заборони, примусові заходи);
- фінансово-економічне стимулювання розвитку конкурентного середовища.

У 2016 році органами Антимонопольного комітету України було припинено 276 порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [4].

При проведенні опитування щодо проблематики у сфері недобросовісної конкуренції встановлено, що у 2016 році з проявами недобросовісної конкуренції стикалися 37,9% респондентів. Серед них найбільша частка, а саме 19,1%, зазначили, що найбільш поширеним видом недобросовісних дій, які вчинялися з метою досягнення неправомірних переваг у конкуренції, було поширення інформації про товар або діяльність підприємства, що вводить в оману.

За порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції органами комітету протягом звітного року накладені штрафи у загальній сумі майже 5 млн. грн.

Отже, формування ефективного механізму захисту конкуренції - це ряд економічних, правових, соціально-етичних заходів, спрямованих задля процвітання економіки та є основним завданням Антимонопольного Комітету України.

Література:

1. Конкуренція: сутність, види і роль у ринковій економіці. Антимонопольна діяльність держави [Електронний ресурс] / Електрон. текстові дан. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/11510513/politekonomiya/konkurentsija_sutnist_vidi_rol_rinkoviy_ekonomitsi_antimonopolna_diyalnist_derzhavi, - Загол. з екрану – Укр. мов.
2. Постанова «Про Державну програму демонополізації економіки і розвитку конкуренції» [Електронний ресурс] / Електрон. текстові дан. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/3757-12>, - Загол. з екрану – Укр. мов.
3. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» [Електронний ресурс] / Електрон. текстові дан. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>, - Загол. з екрану – Укр. мов.
4. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [Електронний ресурс] / Електрон. текстові дан. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>, - Загол. з екрану – Укр. мов.

*Добролюбська Г.І., доцент кафедри економіки підприємства,
Доманський В.В., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Запровадження в життя ефективних механізмів управління діяльністю підприємства є одним з основних шляхів підвищення ефективності виробництва.

Ефективність підприємства залежить насамперед від управління його діяльністю. У більшості випадків підвищення ефективності підприємства є безпосереднім наслідком удосконалення управління ним.

Наукові дослідження щодо доцільності застосування методів управління з метою підвищення ефективності виробництва на підприємстві свідчать, що в умовах ринкової економіки на мікрорівні найбільш дієвими для стимулювання раціональної виробничої діяльності є економічні методи управління.

Метою роботи є дослідження структури організаційно-економічного механізму управління підприємств.

Можна виділити два основних типи методів управління: економічні та організаційні.

Економічні методи - матеріальні інтереси участі людини у виробничих процесах через використання товарно-грошових відносин. Ці методи мають два вектори реалізації. Перший вектор характеризує процес управління, зорієнтований на використання створеного на загальнодержавному рівні економічного сегмента зовнішнього середовища. Суть цього вектора: формування системи оподаткування суб'єктів господарювання; визначення дійової амортизаційної політики, яка сприяла б оновленню (відтворенню) матеріальних і нематеріальних активів підприємства; встановлення державою мінімального рівня заробітної плати та пенсій. Другий вектор економічних методів управління пов'язаний власне з управлінським процесом, орієнтованим

на використання різноманітних економічних важелів, таких як фінансування, кредитування, ціноутворення, штрафні санкції тощо [1, с. 194].

Організаційні методи - комплекс способів і прийомів впливу на працівників, заснованих на використанні організаційних відносин та адміністративній владі керівництва. Всі організаційні методи управління можна розділяти на регламентні й розпорядчі. Зміст регламентних методів полягає у формуванні структури та ієрархії управління, делегуванні повноважень і відповідальності певним категоріям працівників фірми, визначенні орієнтирів діяльності підлеглих, наданні методично-інструктивної та іншої допомоги виконавцям. Розпорядчі методи управління охоплюють поточну оперативну та організаційну роботу і базуються, як правило, на наказах керівників підприємств або організацій. Вони передбачають визначення конкретних завдань для виконавців, розподіл цих завдань між ними, контроль виконання, проведення нарад з питань поточної діяльності підприємства або організації.

Професійно вміле застосування економічних та організаційних методів управління здебільшого забезпечує достатньо ефективне господарювання [1, с. 195]. Але в сучасних умовах посилення конкуренції запорукою успішності може бути лише безперервне зростання ефективності діяльності, що, в свою чергу, вимагає безперервного вдосконалення управління підприємством. Воно має відбуватися за такими основними напрямками:

- оптимізація організації менеджменту і бізнес-процесів через поліпшення системи планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства;
- удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами;
- підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, поліпшення якості продукції;
- удосконалення організаційної структури управління підприємством.

Модернізація організаційної структури підприємства означає, зокрема, необхідність встановлення оптимальної чисельності управлінського апарату, а

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

також чисельності працівників виробничих підрозділів у відповідності з діючими нормативами.

Загалом формування організаційно-економічного механізму управління підприємством відбувається згідно із загальними принципами управління:

- врахування дії економічних законів ринкових відносин, що дасть змогу підвищити ефективність використання ресурсів підприємства;
- врахування дії законів організації структур і процесів, що дасть змогу підвищити якість управління;
- дотримання вимог сукупності наукових підходів до управління; орієнтація на певні ринки та потреби;
- застосування сучасних інформаційних технологій для системної і комплексної автоматизації управління;
- застосування сучасних методів аналізу, прогнозування, нормування, оптимізації;
- орієнтація на кількісні методи оцінки, контролю і оперативного управління підприємством;
- застосування в системі управління стратегічного маркетингу, мотивації та регулювання [3, с. 242-244].

Поліпшити систему планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства можна за допомогою широкого і всебічного впровадження обчислювальної техніки, розвитку комп'ютерних мереж зв'язку, застосування сучасних програмних засобів, технологій управління та інформаційних технологій. Насамперед це стосується системи організації фінансового менеджменту, бюджетування, управління фінансовими потоками і витратами.

Удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами означає раціональне використання всіх видів матеріальних ресурсів, застосування енергозберігаючих технологій, регулювання виробничих запасів у відповідності з прогресивними нормами [2, с. 33].

Реалізація принципів формування та підходів до вдосконалення організаційно-економічного механізму управління підприємством повинно здійснюватись за допомогою:

- визначення інноваційної стратегії розвитку підприємства з урахуванням вимог раціонального використання ресурсів;

- розробку диференційованої системи стандартів підприємства щодо витрат ресурсів на одиницю виробленої продукції;

- удосконалення системи зовнішньої і внутрішньої звітності підприємства з метою збору та аналізу інформації, що відображає поточний стан та результати впровадження заходів щодо підвищення ефективності виробництва на різних етапах життєвого циклу продукції;

- впровадження системи контролю за виконанням вимог щодо раціонального використання ресурсів, установлених підприємством, на кожній стадії виробництва;

- формування системи фінансування інноваційних заходів (пошук джерел фінансування, визначення оптимальних з точки зору співвідношення результатів і витрат заходів).

Реалізація зазначених напрямів призведе або до переформатування, або до вдосконалення організаційно-економічного механізму управління, містить в собі такі компоненти, як: принципи і завдання управління, методи, форми та інструменти управління, організаційну структуру управління підприємством та його персонал, інформацію та засоби її обробки.

Література:

1. Іванілов О. С. Економіка підприємства / Олександр Семенович Іванілов. – К. : ЦУЛ, 2009– 728 с.
2. Макарівська Т. П. Економіка підприємства / Т. П. Макарівська, Н. М. Бондар. – К. : МАУП, 2003. – 297 с.
3. Русин-Гриник Р. Р. Сутність та структура організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства / Р. Р. Русин-Гриник // Науковий вісник НЛТУ. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 240-247.

*Квасницька Р.С., д.е.н., професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Сорока Л.О., магістр,
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фундаментальне місце в реалізації фінансової стратегії підприємства займає дивідендна політика, яка впливає як на розвиток підприємства, так і на рівень добробуту його інвесторів. Дивідендна політика підприємства виступає тим набором цілей і завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства щодо виплати дивідендів, а також сукупність методів і засобів їх досягнення.

Дивідендна політика здійснює вплив на особливості формування та використання фінансових ресурсів, темпи виробничого та фінансового розвитку підприємства, на вартість капіталу, на фінансову стійкість і ринкову вартість підприємства вирішуючи питання пропорційності між виплатами акціонерам та реінвестуванням чистого прибутку. Тому сьогодні актуалізується питання оптимізації дивідендної політики, яка передбачає оптимізацію співвідношення між прибутком, що виплачується у вигляді дивідендів, і тим, який реінвестується з метою максимізації доходів власників [2]. Основними чинниками, що впливають на дивідендну політику підприємства є: фінансова стратегія підприємства; умови діяльності; склад інвесторів та їх інтереси в отриманні доходу; податкові наслідки; вартість та структура капіталу підприємства; прибутковість акціонерного капіталу та наявність альтернатив вкладення акціонерного капіталу; законодавчі пріоритети та державна політика в галузі розподілу прибутку акціонерних товариств [3].

До основних завдань, які слід вирішити під час формування та реалізації дивідендної політики, відносять : виявлення основних факторів, які впливають на прийняття рішення щодо виплати дивідендів чи реінвестування прибутку; визначення оптимального співвідношення між розподіленим і тезаврованим прибутком; оцінку впливу рішення щодо порядку розподілу чистого прибутку

на ринкову вартість корпоративних прав підприємства та його інвестиційну привабливість; визначення оптимальної для підприємства величини статутного і власного капіталу; узгодження стратегії виплати дивідендів із податковим законодавством; вибір найприйнятнішого методу та форми нарахування і виплати дивідендів; оцінку впливу дивідендної політики на вирішення конфлікту інтересів між власниками, кредиторами та керівництвом підприємства [4].

Формуванню оптимальної дивідендної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою присвячені численні теоретичні дослідження. Найбільш розповсюдженими теоріями, зв'язаними з механізмом формування дивідендної політики, є:

1. Теорія незалежності дивідендів. Її автори – Ф. Модільяні і М. Міллер стверджують, що обрана дивідендна політика не робить ніякого впливу ні на ринкову вартість підприємства (ціну акцій), ні на добробут власників у поточному чи перспективному періоді. Це пояснюється тим, що ці показники залежать від суми прибутку, що формується, а не від прибутку, що розподіляється. Відповідно до цієї теорії дивідендній політиці приділяється пасивна роль у механізмі керування прибутком. При цьому свою теорію вони супроводили значною кількістю обмежень, що у реальній практиці керування прибутком забезпечити неможливо. Незважаючи на свою уразливість у плані практичного використання, теорія Міллера–Модільяні стала відправним пунктом пошуку більш оптимальних рішень механізму формування дивідендної політики.

2. Теорія переваги дивідендів (чи «синиця в руках»). Її автори – М. Гордон і Д. Лінтнер твердять, що кожна одиниця поточного доходу (виплаченого у формі дивідендів) у силу того, що вона «очищена від ризику» коштує завжди більше ніж дохід відкладений на майбутнє, у зв'язку з властивим йому ризиком. Виходячи з цієї теорії максимізація дивідендних виплат має переваги перед капіталізацією прибутку. Однак опоненти цієї теорії стверджують, що в більшості випадків отриманий у формі дивідендів дохід все

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

одно реінвестується потім в акції свого чи аналогічного акціонерного товариства, що не дозволяє використовувати фактор ризику як аргумент на користь тієї чи іншої дивідендної політики (фактор ризику може бути врахований лише менталітетом власників; він визначається рівнем ризику господарської діяльності того чи іншого підприємства, а не характером дивідендної політики).

3. Теорія мінімізації дивідендів (чи «теорія податкових переваг»). Відповідно до цієї теорії ефективність дивідендної політики визначається критерієм мінімізації податкових виплат за поточними і майбутніми доходами власників. У зв'язку із тим, що оподаткування поточних доходів у формі одержуваних дивідендів завжди вище, ніж майбутніх (з урахуванням фактора вартості грошей у часі, податкових пільг на капіталізований прибуток тощо), дивідендна політика повинна забезпечувати мінімізацію дивідендних виплат, а відповідно максимізацію капіталізації прибутку для того, щоб одержати найвищий податковий захист сукупного доходу власників. Однак такий підхід до дивідендної політики не влаштовує численних дрібних акціонерів з низьким рівнем доходів, що постійно потребують їхніх поточних надходжень у формі дивідендних виплат (що знижує обсяг попиту на акції таких компаній, а відповідно і ринкову ціну акцій, що котируються).

4. Сигнальна теорія дивідендів (чи «теорія сигналізування»). Ця теорія побудована на тім, що основні моделі оцінки поточної реальної ринкової вартості акцій як базисний елемент використовують розмір виплачуваних за нею дивідендів. У такий спосіб ріст рівня дивідендних виплат визначає автоматичне зростання реальної, а відповідно і ринкової вартості акцій, які котируються, що при їхній реалізації дає акціонерам додатковий дохід. Крім того, виплата високих дивідендів «сигналізує» про те, що компанія знаходиться на підйомі й очікує істотне зростання прибутку в майбутньому періоді. Ця теорія пов'язана з високою прозорістю фондового ринку, на якому оперативна отримана інформація впливає на коливання ринкової вартості акцій.

5. Теорія відповідності дивідендної політики складу акціонерів (або

«теорія клієнтури»). У відповідності з цією теорією підприємство повинно здійснювати таку дивідендну політику, яка відповідає сподіванням більшості учасників та власників. Якщо основний склад учасників віддає перевагу поточному доходу, то дивідендна політика повинна будуватися на основі переважного направлення прибутку на цілі поточного споживання. І навпаки, якщо основний склад учасників віддає перевагу збільшенню своїх наступних доходів, то дивідендна політика повинна виходити з переважної капіталізації прибутку в процесі його розподілу. Та частина учасників, яка не буде погоджуватися з такою дивідендною політикою, реінвестує свій капітал в акції інших підприємств, в результаті чого склад учасників стане однорідним [5].

Отже, дивідендна політика підприємства – це сукупність стратегічних і поточних рішень щодо розподілу результатів діяльності акціонерного підприємства. Незалежно від положень різних теорій кожне товариство у практичній фінансовій діяльності прагне досягти оптимального співвідношення між виплатою достатніх дивідендів та реінвестуванням прибутку. Специфічна мотивація діяльності кожного з учасників та їхня взаємодія зумовлює особливості моделі дивідендної політики підприємства, яка є зовнішньою реалізацією корпоративних конфліктів.

Література:

1. Про акціонерні товариства: закон : офіц. текст.: за станом на 01.01.2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
2. . Дмитрієв І.А. Формування дивідендної політики акціонерних товариств: [монографія] / І.А. Дмитрієв. – Харків.: ХНЕУ, 2010. – 195 с.
3. Олександренко І.В. Особливості нарахування та виплати дивідендів в Україні [Електронний ресурс] / І.В. Олександренко. // Економічний форум. – 2011. – №1 – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/30.pdf.
4. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
5. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник /Р.С. Квасницька. – Львів: «Магнолія 2006», 2012. – 631 с.

*Мурашев С.П., аспірант кафедри менеджмента и администрирования
Харьковского национального университета городского хозяйства
им. А.Н. Бекетова,
м. Харків, Україна*

ОБЗОР КОМПЛЕКСНОГО МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ АВТОТРАНСПОРТНЫМ КОМПЛЕКСОМ УКРАИНЫ

Функционирование автотранспортного комплекса (АТК) осуществляется в условиях эколого-экономических противоречий. Следует признать, что неотъемлемым процессу освоения новых экономических горизонтов является возникновение экологических рисков, которые трансформируются в экологические проблемы.

Существующие экологические проблемы оказывают негативное воздействие, как на отдельные страны, так и различные экосистемы (биосферу). Поскольку для экосистем (биосферы) не существует ограничения по влиянию в границах государства, как юридического определения, их следует разрешать на уровне общемирового сообщества, т.е. сообща.

В научно-управленческой среде исследованию и управлению подлежат лишь общедоступные (известные) экологические проблемы. При помощи существующих методов анализа и прогнозирования, основываясь на которых, управляющая система (государство), разрабатывает соответствующие механизмы управления.

Вместе с тем, скрытым (неявным) проблемам окружающей природной среды (ОПС) общегосударственного и глобального уровней, таким как проблемы рационального природопользования, соответствующего места в научно-управленческой среде не отводится. Так же, практически не разрабатываются и не исследуются комплексные механизмы управления проблемами природопользования.

Рассматривая проблему рационального природопользования (дефицит природных ресурсов), в аспекте функционирования АТК в условиях действующей экономической системы, определим источники ее возникновения.

Каждая система экономических отношений современных стран, которые являются участниками общемирового товарооборота, функционирует по рыночным принципам, т.е. в условиях рыночной (традиционной) экономики.

Сущность данной системы состоит в удовлетворении спроса (преимущественно искусственно созданного) на товары широкого потребления с последующим получением (во время эксплуатации товара) максимально возможных прибылей в краткосрочный период времени. Таким товар на сегодня, объективно, следует считать и автотранспортные средства, учитывая их широкую распространенность на планете и в нашей стране в частности.

В результате функционирования данной экономической модели, промышленность достигла «пика производственно-реализационного объема» выпускаемой продукции. По сути это привело к глобальному перепроизводству разнообразных товаров, чему предшествовали добыча и переработка лишних объемов природного сырья.

Придерживаясь традиционной экономической модели за период последних 20–30 лет хозяйственной деятельности человека, приоритетное место в экономической деятельности заняло получение сверхприбылей, тогда как удовлетворение объективно необходимых потребностей качественным товаром было смещено на второе и третье место.

Это привело, как было сказано выше, к появлению экологических проблем общего порядка, а так же к достаточно специфическим проблемам ОПС, которые приобрели нежелательные межотраслевые взаимосвязи и взаимозависимости.

Экологической проблемой последнего порядка является проблема истощения природных ресурсов (ресурсная проблема), а из совокупности источников ее возникновения автор склонен выделять нерациональное функционирование АТК.

Учитывая обозначенную проблему, источник ее возникновения и принятую систему экономических отношений, сложившуюся в стране, следует

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

корректировать саму систему, а так же особенности функционирования АТК с учетом инновационных преобразований современности.

Это позволяет сформулировать «общий замысел управления» или концепцию развития АТК, путём изменения модели развития экономики государства на ресурсо-ориентированную модель. В результате ожидается достичь следующего.

Во-первых, предполагается уменьшить деструктивное влияние АТК на ОПС, которое проявляется в уменьшении содержания полезных ископаемых в природных ресурсах (в первую очередь металлорудных).

Во-вторых, достичь и поддерживать природно-допустимый уровень использования природных ресурсов при функционировании АТК.

В-третьих, создать условия для устойчивого (прогнозируемого) пути развития национальной автомобильной промышленности, который позволит занять данной отрасли стратегические позиции в экономике страны, по примеру ряда развитых стран [1, 2].

В-четвертых, разработать перспективные направления развития автотранспортной отрасли (ОПС-перевозки-пассажиры).

Вычленение ключевых положений концепции предопределяет необходимость установления целевых функций управления или управленческих задач, которые выкристаллизовываются из сути концепции и состоят в:

1. Формирование вектора развития национального автомобилестроения с учетом современных мировых трендов.
2. Реформирование законодательного поля функционирования автотранспортного комплекса.
3. Введение и поддержка моратория на добычу природных ресурсов, привлекаемых к технологическим процессам АТК.
4. Организация и всестороннее развитие авторемонтных заводов (АРЗ).
5. Организация и всестороннее развитие предприятий по утилизации АТС и отдельных его компонентов.

6. Создание (реформирование существующих) профильных НИИ, которые подчиняются профильным министерствам.

7. Формирование экологического мышления и поведения у автовладельцев.

8. Создание фондов финансирования указанных мероприятий.

9. Разработка и применение соответствующей налоговой политики, учитывающей деятельность по ресурсосбережению.

10. Обеспечение подготовки квалифицированных кадров.

11. Разработка методов прогнозирования всестороннего негативного воздействия в аспекте функционирования АТК.

Данная концепция рассматривается автором в аспекте системы государственного управления, а реализовывать ее следует, применяя комплексный механизм государственного управления автотранспортным комплексом, требующий разработки.

Будущий механизм должен объединять в себе управленческие решения, как по рациональному природопользованию, так и экономическому развитию АТК. Механизма, аналогично изложенному не существует, а особенно это относится к практике отечественной системы государственного управления.

Обозначенная проблема не находит существенного отражения в отечественных научных изысканиях, следствием чего является отсутствие комплексного управленческого решения для общегосударственного уровня.

Литература:

1. Афоничкина Е.А. Управление инновационными изменениями в корпоративных системах автомобилестроения / Е.А. Афоничкина, Д.Г. Михайленко // Вестник Волжского университета имени В.Н. Татищева. – 2014. – № 1 (30). – С. 74–83.
2. Кривоконь О. Г. Сучасний стан та характеристика автомобілебудування як галузі промислового виробництва країни / О. Г. Кривоконь // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Автомобіле- та тракторобудування. – Харків : НТУ "ХП". – 2011. – № 56. – С. 78-86.

Окландер Т.О., д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки підприємства,

Коновалова О.О., магістр,

Одеська державна академія будівництва та архітектури,

м. Одеса, Україна

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Рівень розвитку економіки України в сучасних умовах вимагає дотримання певних правил, для успішного функціонування в умовах підвищеної ризикованості та глобалізації.

Для виходу на європейський рівень Україні необхідно створення сприятливого інвестиційного підприємницького клімату, послідовний перехід від вітчизняних до європейських стандартів. Нестабільна економіко-політична ситуація країни, а саме – велика конкуренція, падіння попиту на продукцію, падіння доходів населення негативно впливає на діяльність будівельних організацій.

Актуальність питання підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства в сучасних умовах підтверджує значна кількість науково-практичних досліджень таких науковців як Загородна О.М., Любушин Н.П., Окландер М.А., Покропивний С. Ф., Павленко А.Ф., Серединська В.М., Федорович Р.В., Онищенко О.М., Янковий О.Г.

Для виявлення шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкту дослідження необхідно провести аналіз економічних показників будівельної галузі взагалі. Розглянемо обсяг виконаних робіт за видами продукції (табл. 1, рис.1).

Обсяг виконаних будівельних робіт
за видами будівельної продукції (млн. грн.)

Таблиця 1

Роки	Будівлі	у тому числі		Інженерні споруди
		житлові	нежитлові	
2012	20562,1	7260,3	13301,8	24574,9
2013	27874,3	8606,9	19267,4	36413,9
2014	29155,5	8994,4	20161,1	36329,4
2015	29385,6	10581,1	18804,5	31857,3
2016	24856,5	11292,4	13564,1	26252,2

Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя, за 2014 рік також без частини зони проведення антитерористичної операції.

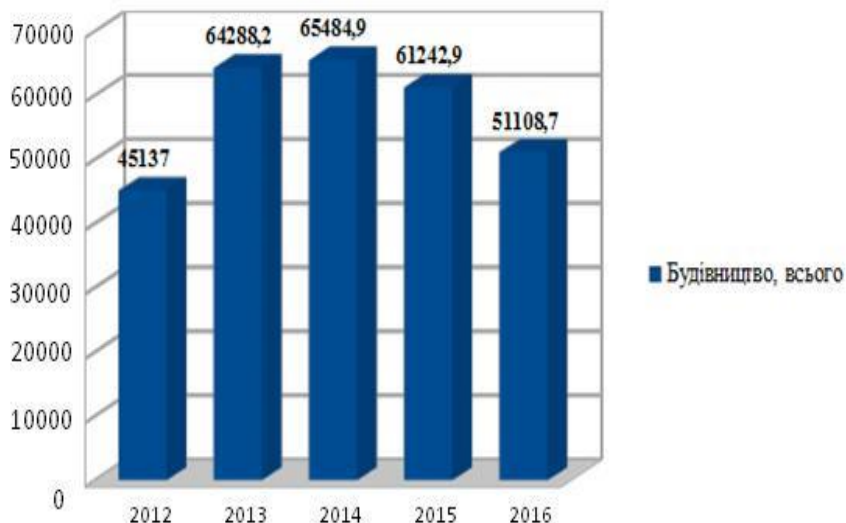

Рис. 1. Обсяг виконаних будівельних робіт

Секція 2. Економіка підприємства в сучасному конкурентному середовищі

Відповідно до наведених даних найменший обсяг виконаних будівельних робіт припадає на 2012 рік. У 2013-2014 роках спостерігається зростання обсягів будівельних робіт, що сприяло піднесенню економіки країни. Однак в останні роки знову виник спад у будівельній діяльності, проявляється тенденція до зростання кількості економічно неспроможних організацій.

Для підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства потрібно раціональне використання ресурсів. Наявність на підприємстві нематеріальних активів свідчить про вкладення коштів у патенти, ліцензії та іншу інтелектуальну власність. Великий вплив на фінансовий стан підприємства надає наявність виробничих запасів. Для раціонального ходу виробництва продукції і збуту продукції необхідна оптимальна кількість запасів. Велика кількість запасів може свідчити про спад активності підприємства, уповільнення обороту оборотних активів. У той же час надолік запасів може негативно впливати на діяльність організації, отже відбувається скорочення виробництва продукції.

Також ефективність діяльності підприємства характеризують такі показники :

- Коефіцієнти капіталізації дозволяє визначити, наскільки велика залежність діяльності компанії від позикових коштів. Чим вище цей показник, тим більше підприємницький ризик компанії.

- Коефіцієнти ліквідності показує на скільки швидко підприємство може перевести свої активи в грошові кошти для погашення заборгованості перед кредиторами. Відповідно для успішного функціонування підприємству необхідно наявність високоліквідних активів.

- Коефіцієнти ділової активності дозволяє визначити, наскільки ефективно використовує підприємство свої кошти.

- Рентабельність є відносним показником економічної ефективності. Даний показників комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Коефіцієнти рентабельності

покаже наскільки прибуткова діяльність компанії і розраховується відносно до валового прибутку або до чистого прибутку.

Крім цього, для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно впроваджувати новітні технології виробництва. Компоненти підвищення технологій можуть бути двох видів: перший вид це матеріальні – удосконалення технологічної бази, а другий – організаційно-правові проблеми.

Отже для ефективної діяльності будівельного підприємства необхідно своєчасно реагувати на мінливість ринку і чітко формулювати цілі та місії організації, проводити аналіз виробничо-господарської діяльності, запроваджувати новітні технології.

Література:

1. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / за заг. ред. О. Г. Янкового. — Одеса: Атлант. — 2013. — 470 с.
2. Любушин Н.П. Экономический анализ. 3-е изд., перераб. и доп. - М.: 2010. - 575 с
3. Маркетинг: Підручник з грифом МОН України (лист №1.4/18-Г-772 від 08.08.2006 р.). / Павленко А.Ф, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук., проф., акад. АПН України А.Ф. Павленка; Кер. авт. кол. д-р екон. наук, проф. І.Л. Решетнікова. — К: КНЕУ, 2008. — 600 с.
4. Окландер М.А. Логистический сервис и методика расчёта логистических затрат / М.А. Окландер // Экономика Украины. — 1998. — № 8. — С. 85-87.
5. Oklander M.A. Lohistyka: [Logistics] / M.A. Oklander. K.: Tsentr navchalnoi literatury. 2008. — 232 p.

*Осетян О.М., асистент кафедри економіки підприємства,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м Одеса, Україна*

ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Жодне підприємство в сучасних ринкових умовах не в змозі функціонувати досить тривалий час в стабільному положенні. Не отримуючи належного рівня розвитку в своїй виробничо-господарській діяльності підприємство стрімко наближає своє банкрутство. Тільки при досить високому рівні ефективності підприємство може досягти стійкого успіху в сучасному конкурентному середовищі.

Головною ознакою ефективності (продуктивності) може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства з найменшими витратами суспільної праці або часу [1]. При наявності істотних проблем з ефективністю підприємство не може довго забезпечувати позитивні результати своєї діяльності, що в сучасних умовах означає рішення головного завдання - отримання максимального прибутку.

Необхідно відзначити, що в умовах жорстокої конкуренції для досягнення стійкого фінансового положення на ринку підприємства зобов'язані постійно вдосконалювати свою діяльність. Якщо підприємство зможе подолати несприятливі фактори зовнішнього середовища, що визначають умови функціонування підприємства, забезпечити системний підхід до формування прибутку, що для підприємства є необхідною умовою виживання на ринку і продовжить задоволення потреб споживачів, то досягнення своїх першочергових завдань зможе стати цілком реальною перспективою.

Тільки правильний вибір стратегії розвитку підприємства, грамотне планування виробничого процесу, впровадження інноваційних ресурсозберігаючих технологій, раціональне застосування сучасних матеріальних ресурсів, оптимізація використання фінансового, науково-технічного і трудового потенціалу підприємство має всі шанси успішно функціонувати і зберігати стійкі конкурентні переваги.

Досить наочно в таблиці 1 представлені результати операційної діяльності будівельних підприємств України за останні три роки.

Рентабельність операційної діяльності великих та середніх підприємств будівельної галузі України [2]

Таблиця 1

Показники	2014	2015	2016
1. Витрати операційної діяльності	150101,9	168266,7	58934,6
2. Результат від операційної діяльності	8639,1	-12815,6	865,8
3. Рівень рентабельності (збитковості), %	5,75	-7,6	1,5

Як можна помітити, один з основних показників ефективності діяльності будь-якого підприємства, а саме рентабельність виробництва продукції знаходиться на досить низькому рівні, не дивлячись на постійне зростання обсягів виробництва будівельної галузі за цей період. Так як рентабельність, будучи відносним показником, не схильна до впливу інфляційних процесів на відміну від абсолютного показника прибутку, то її значення являються більш інформативними для визначення результативності виробничо-господарської діяльності підприємства.

Тому застосування комплексу заходів, спрямованого на збільшення прибутку, скорочення матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, одночасне зниження трудомісткості та підвищення продуктивності праці, підвищення технічного рівня виробництва, створення високоякісної конкурентоспроможної продукції вимагає постійного відстеження ситуації і прийняття відповідних управлінських рішень для досягнення стабільного рівня економічної ефективності підприємства.

Література:

1. Економіка підприємства: підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2011. – 528 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Педько І.А., д.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Доброгурський О.В., Братков А.Г., бакалаври,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рентабельність є важливим показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства. Показники рентабельності більш повно, чим прибуток, відображають остаточні результати господарської діяльності підприємства.

Величина показників рентабельності показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами. Показники рентабельності зазвичай використовуються для оцінки діяльності підприємства та як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні [1].

Значення показника рентабельності досліджували такі вітчизняні науковці, як Дудко А.І., Поліщук Н.В. [2], Бланк І.О., Савицька Г.В., Сайфулін Р.С., Шеремет Ф.Ф. та інші.

Економічною сутністю рентабельності є те, що цей показник відображає частку прибутку, що отримується на одну одиницю витрачених ресурсів, і визначається відношенням прибутку до витрачених ресурсів [3]. Таким чином, рентабельність є більш інформативною для керівника чи інвестора, ніж сума чистого прибутку. Тому її дослідження є необхідною умовою функціонування будь-якого підприємства.

Показники рентабельності можна класифікувати наступним чином:

- Коефіцієнти, що розраховуються згідно витратному підходу, тобто характеризують окупність витрат підприємства та фінансових вкладень;
- Коефіцієнти, що вказують частку прибутку, яку отримує підприємство з кожної гривні продажу, тобто прибутковість продаж;
- Коефіцієнти, що відображають ефективність використання ресурсів або капіталу підприємства.

Підвищення показників рентабельності залежить від багатьох факторів.

Основні з них це:

- Підвищення обсягів виробництва та реалізації продукції;
- Удосконалення використання ресурсів підприємства;
- Підвищення ефективності використання матеріальних активів підприємства;
- Скорочення ризиків неплатоспроможності;
- Освоєння нових ринків збуту;
- Скорочення витрат на виробництво та реалізацію продукції, робот, послуг.

Таким чином, пошук шляхів підвищення ефективності є необхідною складовою діяльності комерційного підприємства. Реалізація заходів, які сприяють підвищенню ефективності його діяльності, позитивно вплине на конкурентоспроможність підприємства.

Література:

1. Карпенко Л. М. Методичний інструментарій до аналізу показників рентабельності підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Карпенко. – 2011. – Режим доступу до ресурсу:
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1264/1.pdf>.
2. Поліщук Н.В., Результативність діяльності суб'єктів господарювання: сутність, оцінка, основи регулювання: Монографія. - К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2005,- 252с.
3. Безручко І. В. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності [Електронний ресурс] / І. В. Безручко. – 2009. – Режим доступу до ресурсу:
<file:///F:/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B5/280-740-1-PB.pdf>.

*Педько І.А., д.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Зубовник С., Сапего А.М., магістри,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Рентабельність діяльності підприємства є необхідною умовою його функціонування. Комерційне підприємство обов'язково повинно отримувати прибуток, за допомогою якого фінансує свій подальший розвиток, впроваджує інноваційні заходи, виробляє якісну продукцію.

Значення показника рентабельності досліджували такі вітчизняні науковці, як Лохман Н.В., Дудко А.І. [1], Карпенко Л.М., Поліщук Н.В. [2] та інші. Оцінка ефективності діяльності підприємства за допомогою показників рентабельності досліджувалася такими науковцями, як: Бланк І.О., Бутинець А.Д., Савицька Г.В., Сайфулін Р.С., Шеремет Ф.Ф. та інші.

Рентабельність – це ступінь дохідності, вигідності, прибутковості бізнесу. Її вимірюють за допомогою цілої системи відносних показників, що характеризують ефективність роботи підприємства у цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, комерційної, інвестиційної тощо), вигідність виробництва продукції і послуг окремих видів [3].

В сучасних умовах української економіки підтримка ефективності для підприємств є умовою виживання. Нестабільне зовнішнє оточення негативно впливає на господарські процеси. Основні фактори, що скорочують ефективність діяльності підприємства, вказано на рис. 1.

Серед них слід відмітити такі фактори, як політичну та економічну нестабільність, які заважають господарюючих суб'єктам планувати свою діяльність, мінливість та неузгодженість законотворчої діяльності, що призводить до невизначеності в очікуваних розмірах прибутку, зростання цін на енергоресурси, комунальні послуги, що викликає підвищення собівартості продукції, та, як наслідок, скорочення попиту на вироблену продукцію, її збуту. Також слід відмітити, що скорочення доходів населення та високий рівень виплат комунальних платежів, зростання рахунків за опалення та

енергопостачання негативно сказалися на платоспроможності населення, що в свою чергу, обмежує попит пересічного громадянина.

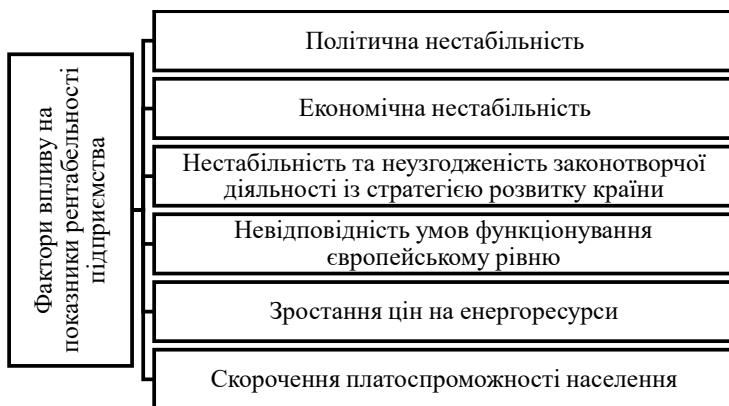

Рис. 1. Основні фактори впливу на показники рентабельності

Для підвищення показників рентабельності на підприємстві слід впроваджувати ресурсо- та енергозберігаючі технології, використовувати новітні технології, що дозволяють виробляти продукцію з нижчими витратами та вищою якістю, оптимізувати трудовий та матеріальний потенціал підприємства.

Література:

1. Дудко А. І. Рентабельність як показник ефективності функціонування підприємства [Електронний ресурс] / А. І. Дудко, Н. В. Лохман. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/69280.doc.htm.
2. Поліщук Н.В., Результативність діяльності суб'єктів господарювання: сутність, оцінка, основи регулювання: Монографія.- К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 2005,- 252с.
3. Карпенко Л. М. Методичний інструментарій до аналізу показників рентабельності підприємства [Електронний ресурс] / Л. М. Карпенко. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1264/1.pdf>.

МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ В ОЦІНЦІ ЛОГІСТИЧНИХ РИЗИКІВ

Одним з методів оцінювання ризиків є прогнозування. Методи прогнозування застосовуються для оцінки ризиків як на етапі підготовки бізнес-проектів, так і для корегування розрахунків стосовно попиту на наявну продукцію. В оцінці логістичних ризиків методи прогнозування можуть застосовуватися для визначення потреб відділу постачання та необхідних запасів готової продукції відділу збуту.

Прогноз кількості запасів готової продукції відділу збуту тісно пов'язаний з прогнозованим попитом на готову продукцію. На сьогодні існує багато методів прогнозування, за якими можливо отримувати досить точні, надійні та адекватні моделі та прогнози. Розглянемо, які з них варто застосовувати при оцінці логістичних ризиків.

Можливі три ситуації:

- прогнозується попит на відомий товар, який не є новинкою ні для ринку, ні для підприємства;
- прогнозується попит на відомий товар, який є новим для ринку, але не є новим для підприємства;
- прогнозується попит на товар-новинку.

Методи декомпозиції часового ряду застосовуються у разі наявності сезонного попиту на продукцію підприємства. Їх сутність полягає в виокремленні тренда, тобто тенденції зростання або спадання часового ряду, та сезонної складової. Для їх застосування необхідні щомісячні або щоквартальні вихідні дані з продажу продукції за мінімум 5 років. Друге обмеження цих методів стосується очікування збереження тенденцій, які спостерігалися на періоді передісторії. Трендові моделі для отримання прогнозу використовують стандартні аналітичні моделі виду [1]. Вони є зручними для прогнозування. Їх

основний недолік в тому, що поведінка часового ряду на практиці за класичною аналітичною моделлю є, скоріше, виключенням, ніж закономірністю.

Парні та багатовимірні регресійні моделі оцінюють залежність варіації продажу від інших факторів. Наприклад, від ціни товару, витрат на комунікації, доходу споживачів тощо.

Метод експоненційного згладжування також характеризує дані з певною тенденцією, але ця тенденція не обов'язково виражається аналітично. Для застосування трендових моделей використовується метод Вінтерса: експоненційне згладжування з урахуванням тренда та сезонних варіацій. Вінтерс в 1960 р. запропонував трипараметричну, лінійну і сезонну модель експоненційного згладжування [2]. Для оцінки сезонних коливань в цьому методі задіюються додаткові рівняння.

Поширеними моделями прогнозування часових рядів є моделі авторегресії та ковзкого середнього (AutoRegressive Integrated Moving Average, ARIMA) [3].

У разі виходу підприємства з новим товаром на новий ринок, воно не має можливості використовувати дані з періоду «передісторії». Тут пропонується використовувати моделі з «підгонкою». До них відносять логістичні моделі. Логістична крива або крива Перла-Ріда характеризує процеси з насиченням ринку. Другою моделлю, де використовується метод «підгонки» є модель Гомперця. Вона також відноситься до моделей насичення ринку [1].

Література:

1. Ханк Д.Э. Бизнес-прогнозирование / Д. Э Ханк, Д.У Уичерн., А.Дж. Райте / М.: Вильямс, 2003. — 656 с.
2. Winters P.R. Forecasting Sales by Exponentially Weighted Moving Averages / P.R. Winters // Management Science. — 1960. — № 6 (3): 1960324–342. doi:10.1287/mnsc.6.3.324
3. Box G.E.P., Jenkins, G.M., Reinsel, G.C. Time Series Analysis, Forecasting and Control. 3rd ed. / G.E.P. Box, , G.M. Jenkins, G.C. Reinsel. — NJ.: Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1994.

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

Герасимова О.Л., к.т.н., доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, Україна

ПРИЧИНИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Динамічний та стійкий розвиток як будівельної галузі, так й держави в цілому можливий тільки у разі формування ефективної інвестиційної політики. Україна потребує значних інвестицій у державний і приватний сектор економіки задля технічного переоснащення та модернізації морально й фізично застарілих основних фондів. Для значного збільшення розміру інвестицій (особливо іноземних) у вітчизняну економіку необхідно покращити бізнес-клімат, який включає неефективну радянську систему ціноутворення в будівництві. Частіш за все інвестиції передбачають будівництво нових об'єктів або перебудову (реконструкцію) вже існуючих задля удосконалення виробничих процесів. Рівень економічної свободи включає декілька категорій [1, 2]: 1. Верховенство закону ((*Rule of Law*) непорушності права власності, урядова консолідація, ефективність судової системи)). 2. Урядові обмеження ((*Government Size*) державні витрати, податковий тягар, фіскальне здоров'я). 3. Регуляторна ефективність ((*Regulatory Efficiency*) свобода бізнесу, свобода праці, монетарна свобода). 4. Відкритість ринків ((*Open Markets*) свобода торгівлі, **свобода інвестицій**, фінансова свобода). В залежності від кількості набраних балів країни поділяють на (рис. 1):

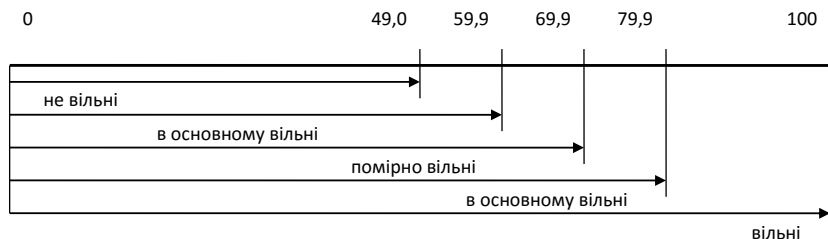

Рис. 1. Групи країн за індексом економічних свобод

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

Серед приблизно 178 економік світу, які аналізуються The Heritage Foundation та The Wall Street Journal, Україна на протязі багатьох років знаходиться у другій сотні за рівнем економічних свобод (рис. 2) [1].

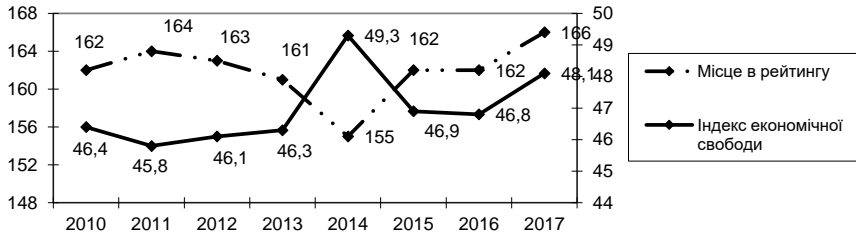

Рис. 2. Місце в рейтингу та індекс економічної свободи України

Найкращі показники економічної свободи та найвище місце у рейтингу спостерігалися у 2014 році, коли інвестори сподівалися на успіх економічних реформ після Революції гідності. У категорії «відкритість ринків» бали виставлялися у тому числі й за свободу інвестицій, якщо порівняти їх з балами як у цій категорії, так й у трьох інших, то вони є найменшими, тобто «свобода інвестицій» є найгіршим чинником, який впливає на загальний рівень економічних свобод України (рис. 3) [1].

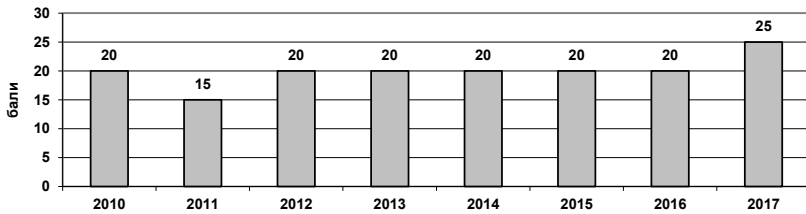

Рис. 3. Бали за чинник «свобода інвестицій» із 100 можливих

Якщо порівняти бали за чинник «свобода інвестицій» у категорії «відкритість ринків» із сусідніми країнами та країнами пострадянського простору, то Україна значно поступається країнам Балтії та Східної Європи у рейтингу відкритості ринків для інвестицій (рис. 4) [1].

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

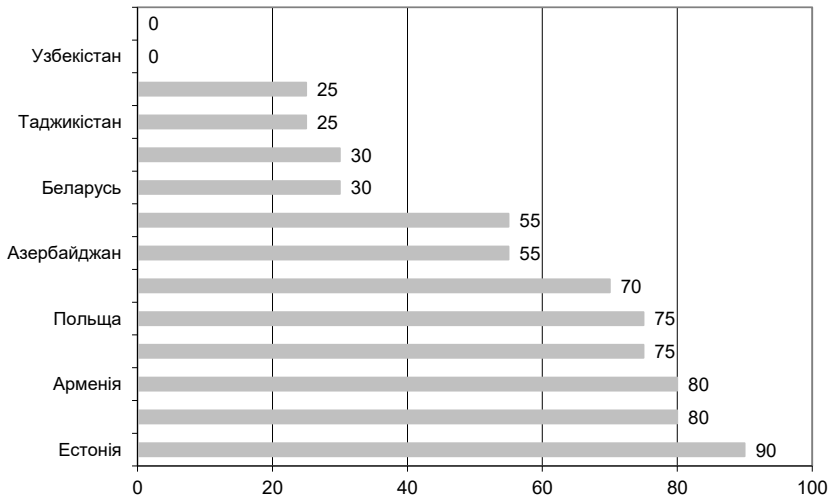

Рис. 4. Показник «свободи інвестицій» за деякими країнами

Залученню іноземних інвестицій в Україну заважають не тільки корупція, рейдерство, значний фіскальний тягар та адміністрування податків, невиконання контрактів, тіньова економіка та вплив фінансово-промислових груп на економіку, а й незрозуміла через зайву складність, фактично пострадянська система ціноутворення в будівництві, яка потребує трансформації у гнучку та інформативну базу для потенційних інвесторів.

Література:

1. 2017 Index of Economic freedom [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Communications Manager, Institute for Economic Freedom and Opportunity. The Heritage Foundation. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/about> (дата звернення 22.04.2017) – Назва з екрана.
2. Рівень економічної свободи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/riven-ekonomichnoyi-svobody-ukrayiny> (дата звернення 09.03.2016). – Назва з екрана.

ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННОЇ СИРОВИНИ

Необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання в ринковому середовищі є розвиток його потенціалу. Для будівельних організацій потужним фактором росту його можливостей виступає розширення використання вторинних ресурсів. Це сприяє вирішенню як проблеми накопичення будівельних відходів у навколишньому природному середовищі, так і зниження рівня матеріаломісткості виробництва, зростання його ресурсоефективності.

Проблемам формування та розвитку потенціалу підприємств, в тому числі в сфері будівництва, присвячені дослідження І. Ансоффа, Т. Левіта, В.В. Асаула, Н.В. Даніліної, Р.А. Міщенко, І.А. Рахман, Р. Сіміонова, М.К. Старовойтова, П.А. Фоміна та ін. [1-7]. В їх роботах сформовані теоретичні та методичні основи створення і розвитку потенціалу суб'єкта господарювання, запропоновано механізми його управління. Питання використання вторинних ресурсів в сфері будівельного виробництва розглядаються в працях В.В. Бузирьова, А.П. Суворової, Н.В. Чепаченко, І.М. Сотника, М.М. Шилової та ін. [8-10]. У той же час недостатньо дослідженими залишаються проблеми розширення потенціалу підприємств будівельної галузі за рахунок використання вторинних ресурсів.

Метою роботи є дослідження напрямків підвищення потенціалу підприємств будівельного комплексу за рахунок активного використання вторинних ресурсів.

Сучасні наукові трактування терміна «потенціал підприємства» включають досить широкий спектр його складових: ринковий, виробничий, фінансовий, інноваційний, технологічний, ресурсний, кадровий, інформаційний і т.ін. Нарощування потенціалу підприємств будівельної галузі, тобто

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

можливостей, наявності виробничих потужностей, запасів і коштів, які можуть бути використані для досягнення цілей, може здійснюватися у вигляді однієї з форм: технічного переозброєння, реконструкції, розширення або нового будівництва, більш ефективного використання сировинної бази. Досвід практичної діяльності підприємств показує, що в порівнянні з новим будівництвом і розширенням виробництва при технічному переозброєнні середній термін здійснення капітальних вкладень скорочується в 2 – 3 рази, середня тривалість інвестиційного циклу – в 2, питомі капітальні вкладення – в 2 – 4 рази. У той же час модернізація, технічне переозброєння вимагає високих фінансових витрат, пошуку і залучення перспективних інвесторів. Важливим аспектом при цьому виступає подальше вдосконалення та ефективне використання ресурсної бази в рамках комплексного підходу до розвитку потенціалу господарчих суб'єктів.

Будівельна галузь в Україні характеризується значною залежністю від імпортних матеріалів, що уповільнює впровадження передових технологій і підвищує вартість кінцевого продукту. У зв'язку з цим особливої актуальності, на наш погляд, набуває активне залучення вторинних ресурсів у виробництві будівельних матеріалів як можливість зростання потенціалу підприємств галузі. Посилення екологічних вимог до сучасних виробничих систем зумовлює розширення масштабів використання в якості вторинної сировини різних видів відходів. Науковою базою таких трансформацій виступають концепції «нульових відходів», дематеріалізації, індустріального метаболізму [9].

Використання відходів дозволяє економити первинну сировину і матеріали, що підтверджується багаторічним досвідом в сфері будівництва. Так, номенклатура будівельної продукції, що виготовляється з вторинної сировини або з її використанням, досить велика і налічувала близько 1000 найменувань. Слід зазначити, що важлива особливість ринку вторинної сировини є значна незбалансованість між потенційною попитом і пропозицією. Зокрема, пропозиція, під якою слід розуміти вторинні ресурси, що щорічно утворюються і вже накопичені раніше з відходів, значно перевищує попит на

них як на сировину. З одного боку, це обумовлено тим, що утворення відходів, на відміну від виробництва товарів, не є метою виробництва в ринкових умовах, а всього лише наслідком недосконалості сучасної технологічної бази. З іншого боку, існуючі в Україні економічні умови, поки не можуть забезпечити залучення всіх відходів, що утворюються в господарському обороті.

В галузі будівельних матеріалів існує своя досить широка номенклатура матеріалів, вироблених з вторинних ресурсів. Найбільш відомими і популярними серед них є шлакобетони, золобетони, ДВП, руберойд, гіпсоволокнисті плити, цементи з добавками золи-винесення, поліетиленова тара для малих архітектурних форм, текстильні відходи, що використовуються у виробництві нетканих матеріалів для покриттів, і т.п. Головною особливістю застосування відходів у виробництві будматеріалів є зниження собівартості кінцевого продукту, що при великих обсягах будівництва грає важливу роль. Зокрема, порівняння цінових характеристик портландцементу і шлакопортландцементу свідчить про суттєве резерви зниження собівартості продукту при отриманні його з відходів.

Проте на практиці зазначений досвід, як правило, не носить системного характеру. Однією з причин того, на наш погляд, є низька зацікавленість суб'єктів господарювання у використанні вторинних ресурсів внаслідок відсутності дієвого економічного стимулювання з боку держави.

Таким чином, використання відходів як вторинної сировини дозволяє вирішити стратегічне завдання зростання потенціалу підприємства з урахуванням тактичного і оперативного рівнів управління. Зокрема, на тактичному рівні забезпечується розширення номенклатури будівельних матеріалів, вдосконалюється територіальне розміщення підприємств, підвищується якість будівельних і монтажних робіт. Оперативний рівень передбачає використання інноваційних ресурсозберігаючих технологій, створення прогресивної структури матеріальних ресурсів виробництва, зниження собівартості будівельно-монтажних робіт і т.п.

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

Формування відповідної державної політики в даній сфері здатне забезпечити підвищення потенціалу підприємств будівельного комплексу за рахунок збільшення ефективності їх діяльності на базі активного використання вторинних ресурсів.

Література:

1. Даниліна Н. В. Формування потенціалу підприємства: теоретичні основи та особливості / Н.В. Даниліна // Прометей. – 2010. – № 2 (32). – С. 96–98.
2. Фомин П. А. Особенности оценки потенциала промышленных предприятий / П.А. Фомин, М.К. Старовойтов, 2012. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: - http://www.cfin.ru/management/manufact/manufact_potential.shtml.
3. Эсетова А.М. Пути повышения конкурентного потенциала строительного предприятия / А.М. Эсетова // Евразийский международный научно-аналитический журнал. – 2009. – № 3 (31). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа – <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2712>.
4. Асаул В.В. Анализ конкурентного рынка строительных работ и услуг / В.В. Асаул // Экономика строительства. – 2005. – № 7. – С.19–24.
5. Міщенко Р.А. Формування механізму ціноутворення будівельного комплексу та шляхи його удосконалення / Р.А. Міщенко // Економіка і регіон. – 2011. – Спецвипуск № 30. – С. 152–156.
6. Рахман И.А. Пути повышения конкурентоспособности строительных организаций / Экономика строительства. – 2000. – № 6. – С. 34–40.
7. Симионов Р. Анализ конкурентных преимуществ строительного предприятия в рыночной среде / Р. Симионов // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 12. – С. 82–91.
8. Бузырев В.В. Экономика строительства / В.В. Бузырев А.П. Суворова И.В. Федосеев, Н.В. Чепаченко. – М.: Академия, 2007. – 336 с.
9. Сотник І.М. Управління ресурсозбереженням: соціо-еколого-економічні аспекти: монографія / І.М. Сотник. – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 499 с.
10. Шилова Н.Н. К проблеме использования промышленных отходов в производстве строительных материалов / Н.Н. Шилова // Проблемы современной экономики. – 2004. – № 4 (12). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа – <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=595>.

МІСЬКІ АГЛОМЕРАЦІЇ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Сучасні економічні реалії вимагають альтернативи укоріненню напрямками руху населених пунктів України, зростає потреба в цілеспрямованому регіональному просторовому розвитку, формуванні потужних урбанізованих територій, які були б центрами тяжіння капіталів, інноваційних проектів та кадрів. Виникає необхідність створення багатокомпонентних систем територіально зближених соціально-економічно взаємопов'язаних населених пунктів, що характеризуються за функціональним фактором, як монофункціональні та поліфункціональні. Слід зазначити, що створення таких систем необхідно не тільки для підвищення конкурентоспроможності регіонів, но і для вирішення вже наявних проблем поселень.

Багатокомпонентні системи здатні забезпечити гармонійний, більш високий рівень просторового розвитку регіону є міські агломерації, що являє собою надзвичайно розвинену і складну форму просторово-економічної інтеграції. Шляхом формування єдиного урбанізованого простору забезпечуються нові можливості для розвитку економіки (диверсифікація і інвестиційна привабливість) і суспільства (нова якість життя) шляхом створення більш різноманітного ринку праці, більш ємного споживчого ринку, концентрації і узгодження пріоритетних проектів розвитку базових інфраструктур. [1, с.45].

Термін «агломерація» стосовно до розселення був ведений французьким географом М. Руже (1973 р.). Агломерація, по Руже, виникає тоді, коли концентрація міських видів діяльності виходить за межі адміністративних кордонів і поширюється на сусідні населені пункти. [2, с.72]

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

Згідно законодавчого поля України, міська агломерація – компактне територіальне розміщення міських населених пунктів, об'єднаних інтенсивними господарськими, трудовими і культурно-побутовими зв'язками. [3].

Основоположним в агломеруванні є групування міських і сільських поселень, навколо одного або декількох міст-ядер, таким чином міська агломерація може бути моноцентричною або поліцентричною. У першому випадку ядром агломерації виступає велике місто, у другому випадку їм є кілька міст (конурбація), виконуючи організаційну та регулюючу роль, виступаючи як центр формування нових ринкових структур, поширення інновацій та підготовки кадрів, забезпечуючи мобільність всієї багатокomпонентної системи в умовах постійно мінливої кон'юнктури ринку.

В силу цього, в сферу уваги забудовників, стали входити приміські території і найближчі супутники найбільших міст. Крім того, все більш явно спостерігаються процеси переміщення виробництв з центрів великих міст в передмістя. Комерційна нерухомість (промислові виробництва, офісні, складські будівлі, торговельні комплекси) розміщуються у приміській зоні, а також йде процес освоєння прилеглих міст-супутників.

Формування сучасних міських агломерацій забезпечує наступні ефекти:

1. Масштаб регіональної економіки у вигляді розвинутого регіонального ринку.
2. Підвищення інвестиційної привабливості.
3. Розвиток ринку праці (різноманітність можливостей для роботодавців і працівників, нарощування професійної компетенції).
4. Розвиток інноваційної інфраструктури (будівництво нових енергопотужностей, транспортних комплексів, логістичних центрів, інформаційних вузлів).

Однак, процес формування міських агломерацій, його послідовність вимагають постановки і конкретизації ряду завдань. До них можна віднести:

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

- проведення загального аналізу розвитку територій, що примикають до міста, їх специфіки, включаючи вивчення проблем демографії, економіки, екології та інших;
- виділення основних функціональних зв'язків міста з прилеглими територіями (економічних, інфраструктурних, міграційних, рекреаційних, природоохоронних та інших), тенденцій розвитку, стійкості і рівня сформованості, а також відбір та обґрунтування факторів, що впливають на них.

Отже, процес виникнення та розвитку міських агломерації є наслідком урбанізації та носить загальносвітовий глобальний характер. Українські реалії посилюють актуальність впровадження даного процесу на регіональному рівні та виникає певний інтерес до практичних рекомендацій щодо його розвитку в регіональній економіці з урахуванням накопиченого світового досвіду. З цього випливає необхідність формування чіткого механізму формування та регулювання міських агломерацій на основі наявного потенціалу, а також врахування потреб міста та прилеглих поселень, що дозволить забезпечити сталий розвиток територій, раціональне використання їх ресурсів, дотримання екологічної рівноваги в місті та навколишньому просторі.

Даний механізм повинен включати наступні стратегічні спрямованості:

- взаємодія економічного, соціального, містобудівного та іншого розвитку, що сприяє формуванню єдиного цілісного агломераційного простору. Ухвалення взаємопов'язаних і економічно обґрунтованих нормативних рішень. Обговорення проблем і створення координаційної діяльності;
- розробка правових механізмів регулювання економічної та містобудівної діяльності. Створення системи містобудівної документації – основи розвитку планувальної структури та інших підсистем;
- створення механізмів, що дозволяють ефективно використовувати і маневрувати природними, економічними, соціальними, трудовими, фінансовими, інформаційними та іншими ресурсами;

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

- форсований розвиток транспортних та комунікаційних інфраструктур, створення спільних логістичних центрів, а також забезпечення функціонування швидкісного громадський транспорт, що з'єднає між собою ядра агломерації з прилеглими населеними пунктами.

У порівнянні з містом агломерація є більш складною багатофункціональною міською системою, яка знаходить нові якості, просторову структуру, планування і має в своєму розпорядженні більші можливості для ефективного економічного та соціального розвитку.

Формування міської агломерації – тривалий, суперечливий і складний процес, що вимагає активних спільних дій її економічних суб'єктів, залучення та ефективного використання значних інвестицій. За допомогою агломерації як фактору економічного розвитку регіону територіальний устрій стає більш раціональним, зосереджуючи багато видів господарювання в найбільш адаптованих для їх функціонування ареалах. Агломерація сприятиме створенню взаємодії узгоджених і взаємопов'язаних систем поселень, залучений в економічних, культурно-побутових і інших зв'язках, які формуються на основі оптимального демографічного, виробничого, земельно ресурсного та іншого потенціалу, що забезпечує стійке і самостійний розвиток території.

Література:

1. Власова Н. Ю. Городские агломерации: история и современность / Н. Ю. Власова // Метрополизация и городские сети: тез. докл. М.: Ин-т географии РАН, 2009
2. Стрельников А.И. Определение границ коммуникационной территории в городах и системах расселения для описания транспортной ситуации / А.И. Стрельников, З.Е. Меркулова // Транспортно-планировочная организация городов и групповых систем населенных мест /ЦНИИП градостроительства. М.: 1980. – с. 65-81
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2000 р. N 521 «Про Основні напрями забезпечення комплексного розвитку малих монофункціональних міст».

Проха Л.М., старший викладач кафедри економіки та підприємництва ім. Т.Г. Бєня, Національна металургійна академія України, м. Дніпро, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО СТРАХУВАННЯ ЯК АКТУАЛЬНОГО НАПРЯМКУ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах актуальність ресурсозбереження є очевидним фактом. На жаль, сучасний етап розвитку суспільства характеризується нераціональним використанням природних ресурсів. Вирішення проблем поглиблення економічної та екологічної криз, вичерпаності доступних запасів ресурсів потребує пошуку шляхів зниження обсягів природних ресурсів та більш ефективного їх використання.

На сучасному етапі найбільш дієвим і ефективним напрямком вирішення проблем ресурсозабезпечення та охорони навколишнього середовища є ресурсозбереження.

Для кожної держави важливим є збереження, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, вирішення протиріччя між розвитком потреб суспільства і можливостями природи. Ефективна політика ресурсозбереження в Україні може бути реалізована за умови існування економічного механізму регулювання ресурсозбереження, який повинен передбачати облік комплексного впливу економічних, екологічних та соціальних ефектів ресурсозбереження, які створюють умови зацікавленості ресурсозбереження для окремих господарюючих суб'єктів.

Всі промислово розвинуті країни на практиці застосовують систему економічних інструментів, що забезпечують ресурсозберігаюче регулювання.

Як відомо, еколого-економічні механізми повинні виконувати дві основні функції. По-перше, стимулювати розвиток екологобалансованих виробництв і видів діяльності. По-друге, акумулювати кошти для цільового вирішення проблем і задач в області ресурсозбереження і охорони навколишнього середовища.

Серед основних завдань, які повинні вирішуватись з використанням економічних інструментів можна виділити наступні [1]:

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

- адекватне відображення наслідків техногенного впливу на навколишнє середовище за допомогою системи показників;
- формування економічних обмежень: ліміти, стандарти та ін.;
- встановлення відповідності між ступенем використання природних ресурсів та затратами господарюючого суб'єкта на їх відтворення: ціноутворення, податки, платежі за забруднення та ін.;
- стимулювання виробництва екологічно чистих видів продукції.

До форм еколого-економічних інструментів відносять: податки екологічного та ресурсозберігаючого спрямування, митні збори, плату за використання природних ресурсів, штрафи за недотримання екологічного законодавства, субсидії для забезпечення державних ресурсозберігаючих програм, дотації, кредити, виплати і компенсації, премія і винагороди, екологічне страхування.

На сьогодні в Україні, на жаль відсутній ринок страхових екологічних послуг. Екологічне страхування широко застосовується в багатьох країнах, таких як США, Германия, Бельгія, Великобританія та ін. Страхуванню підлягають об'єкти, які є носіями екологічного ризику. Страхування в цих країнах є могутнім фінансовим механізмом, що регулює цілу низку проблем, які стосуються безпечної роботи підприємства та його відповідальності перед третьою стороною, а також питань охорони навколишнього середовища.

Основними функціями екологічного страхування є [2]:

- запобігання негативних наслідків, спричинених аварійним забрудненням навколишнього природного середовища за допомогою економічного стимулювання;
- компенсація збитків третім особам.

Екологічне страхування повинно забезпечити вирішення наступних завдань [2]:

- сформувати систему економічної відповідальності за можливі економічні збитки від надзвичайних подій;
- створити резервні фонди для відшкодування можливого збитку;

- забезпечити економічну захищеність економічних суб'єктів, які можуть отримати збитки в результаті надзвичайних подій.

Механізм екологічного страхування передбачає контроль за станом довкілля, вживання попереджувальних природоохоронних заходів, гарантування компенсації за забруднення довкілля. Розвиток системи страхування екологічних та катастрофічних ризиків дає змогу зменшити витрати на підприємстві щодо задоволення претензій третіх осіб через збитки, завданими їм внаслідок забруднення довкілля; дати гарантію постраждалим в отриманні належних їм за законом сум відшкодування незалежно від фінансового стану підприємства-забруднювача; виконувати функцію контролю за вживанням підприємствами заходів безпеки; бути одним із джерел фінансування заходів щодо гарантування безпеки та заходів з охорони довкілля.

Екологічне страхування покриває ризики, зумовлені як діяльністю підприємства, установи, організації – джерела підвищеної небезпеки для довкілля, так і незалежними від такої діяльності причинами [3].

Отже, еколого-економічні інструменти загалом і екологічне страхування зокрема, являються потужними важелями екологізації системи виробництва і споживання продукції в напрямку ресурсозбереження. Уміле застосування еколого-економічних інструментів в поєднанні з іншими методами управління дозволить ефективно вирішувати складні еколого-економічні проблеми ресурсозбереження. Екологічне страхування є перспективним та ефективним джерелом забезпечення економічної стійкості, залучення коштів для забезпечення екологічної безпеки, підвищення надійності роботи промислових підприємств.

Література:

1. Економіка природокористування: навчальний посібник / [В.С. Верещак, Е.М. Мамон, К.Є. Фрідман та ін.]. – Дніпропетровськ: Журфонд, 2009. – 226 с.
2. Макарова Н.С. Економіка природокористування: навчальний посібник / Н.С. Макарова, Л.Д. Гармідер, Л.В. Михальчук. – К.: Центр учбової літератури, 2007.- 322 с.
3. Верещак В.С. Економіка природокористування: навчальний посібник / В.С. Верещак, Л.М. Проха, О.С. Малюк. - Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. - 64 с.

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

*Серьогіна Н.В., старший викладач кафедри економіки підприємства,
Луцкін Є.С., к.т.н., доцент, доцент кафедри проектування,
будівництва та експлуатації автомобільних доріг,
Одеська державна академія будівництва та архітектури.
м. Одеса, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЬОЇ МЕРЕЖІ В БЛАГОУСТРОЇ МІСТ

Перехід української держави до якісно нових соціально-економічних відносин задає нові вимоги до міського середовища, принципів функціонування вулично-дорожньої мережі та організації транспортного руху у містах. Економічний ріст міст стримується відсутністю потенційних можливостей по забезпеченню необхідної рухливості населення, мобільності трудових ресурсів, товарів як фактора розвитку виробництва та послуг [1].

Метою програм та заходів, що розробляються міською владою стосовно благоустрою міст, має бути в тому рахунку формування ефективного дорожньо-транспортного комплексу, спроможного забезпечити в повному обсязі потреби міста в перевезенні пасажирів та наданні транспортних послуг. Значення транспортного руху в сучасному місті потребує відповідних соціальних вимог та умов, а саме:

- мобільності пересування для вільного користування в місті всією мережею громадських центрів, місць роботи, установ обслуговування й місць відпочинку;
- економії особистого часу кожної людини;
- охорони навколишнього середовища від шкідливого впливу транспорту й попередження небезпеки вуличного травматизму [2].

Розбудова житлових масивів, збільшення населення міста, підвищення його активності у житлових та ділових районах, а також надзвичайно значне зростання кількості приватного автомобільного транспорту призвело до виникнення невідповідності між потребою у розвитку транспортної системи та її існуючим станом, що в свою чергу поглиблює проблеми із швидким, комфортним та безпечним пересуванням між зонами міста.

При формуванні мережі автомобільних доріг слід враховувати умови організації роботи мережі громадського транспорту, доступності зупинок, насиченості транспортних потоків у різних зонах та необхідності оптимальної побудови напрямків руху. Концентрація проблемних вузлів у центральній та серединній частинах міста пов'язана, в першу чергу, із відсутністю організованих місць тимчасового зберігання автомобільних засобів, неправильною організацією транспортних та пішохідних перетинань [1]. Така проблема суттєво впливає на утворення заторів на вулицях, порушення графіків руху громадського транспорту, збільшення дорожньо-транспортних пригод. Виникнення таких наслідків доводить, що місця зупинок та зберігання автотранспортних засобів є частиною автодорожньої мережі, їх будівництво слід заздалегідь планувати при реконструкції автодоріг.

Вулична мережа міста – один з найстабільніших елементів, тому її потрібно розраховувати на дуже тривалий період використання без істотних перебудов, які обходяться надто дорого. Вулиці й дороги утворюють на плані міста мережу наземних шляхів сполучення [2]. Залежно від призначення автомобільної дороги у складі вуличної мережі та умов руху транспорту, розрізняються два типи вулиць: магістральні та місцевого значення.

На відміну від магістральних, вулиці місцевого значення призначені для руху місцевого транспорту, як громадського, так і приватного. Отже, пересування транзитного автотранспорту такими вулицями не є бажаним. В даному випадку більш важливе пересування людей, ніж товарних потоків, але врахування товарних автоперевезень є важливим пунктом у побудові транспортних маршрутів міста. Перевезення товарів може відбуватися як у межах міста, так і за його межі, отже, містом можуть проходити транспортні шляхи транзитних перевезень, що додатково завантажує вулиці.

Призначення магістральних вулиць полягає у пропуску транспорту усіх видів, особливо швидкісного транзитного транспорту. Облаштування безпечних умов користування такими дорогами потребує певних витрат, оскільки необхідно облаштувати в'їзд транспорту з прилеглих ділянок

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

перехідно-швидкісними смугами, окремими смугами для зупинок транспорту, а умови експлуатації та стан дорожнього покриття таких вулиць мають відповідати усім умовам безпечного користування автодорогами. Таким чином, вулиці такого рівня проєктують та будують переважно у великих та найзначніших місцях, з урахуванням напрямів пасажиро- та вантажопотоків, для розвантаження вулиць місцевого значення.

Перелічені проблеми потребують вивчення світового досвіду розвинення транспортної інфраструктури та пошуку їх рішення, оскільки ефективність використання вулично-транспортної системи досягла критичного рівню. Таким чином, необхідно визначити пріоритети у розвитку транспортної системи міста, серед яких можна визначити наступні основні напрямки:

- розвиток системи міського електричного транспорту, підвищення його провізної здатності;
- перебудова маршрутів автобусного сполучення, заміна маршрутних таксі автобусами з більшою кількістю пасажирських місць з метою підвищення безпеки та якості умов перевезень пасажирів;
- обмеження та заборона місць паркування на полосах руху автомобільних доріг;
- прискорення реконструкції найгірших ділянок автомобільних доріг та транспортних розв'язок;
- пошук рішень щодо розвантаження транспортних вузлів та вулиць, щонайменше у центрі міста;
- більш жорсткі обмеження руху транзитного вантажного транспорту вулично-шляховою мережею міста, особливо у денний час;
- постійний контроль вагових та габаритних показників вантажного транспорту, що пересувається вулицями міста.

Враховуючи зазначені напрямки розвитку вулично-дорожньої системи, можна зробити висновок, що планування реконструкцій вулиць міста, виходячи з їх призначення та розташування у межах міста, надасть змогу покращити результати експлуатації автодоріг, а саме:

- підвищити показники рівню пропускну спроможності та безпеки вулиць та проїздів;
- збільшити протяжність маршрутів громадського електротранспорту та підвищити їх провізну здатність;
- сприяти зберіганню експлуатаційного стану транспортних засобів;
- зменшити кількість заторів на дорогах та підвищити пропускну здатність вулиць;
- підвищити якість транспортних послуг;
- забезпечити планування оптимальних маршрутів транспорту;
- складати раціональні графіки реконструкції автотранспортної мережі.

Вдосконалення транспортно-планувальної системи міста та підвищення ефективності її використання потребує оптимізації робіт по реконструкції з боку планувальних, технічних, організаційних та економічних вимог. При цьому слід враховувати розподіл міста на територіальні зони та часовий графік їх завантаження. Такі умови враховують перспективи транспортного сполучення міста, але для економічного розвитку регіону при плануванні транспортної мережі потрібно також реалізовувати переваги географічного розташування міста на частинах міжнародних транспортних коридорів. Урахування наведених особливостей формування автодорожніх шляхів при розробці програм розвитку регіонів призведе до більшої реалізації виробничого та торгівельного потенціалів окремих регіонів та налагодженню міжрегіональних зв'язків.

Література:

1. Безлюбченко О. С. Планування та благоустрій міст / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черносова. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 190 с.
2. Стародуб І. В. Методи містобудівної організації транспортно-планувальної системи великих міст України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.23.20 "Містобудування та територіальне планування" / Стародуб І. В. – Київ, 2007. – 21 с.

*Тюлькіна К.О., доц., к.е.н., доцент кафедри менеджменту природоохоронної діяльності,
Бабійчук Н.В., спеціаліст,
Одеський державний екологічний університет,
м. Одеса, Україна*

ВРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Стимулювання територіального розвитку, що проводиться в даний час органами місцевого самоврядування в рамках децентралізації, слід здійснювати з метою задоволення інтересів суспільства на основі врахування специфіки природних, демографічних та історико-економічних передумов. При цьому необхідно зважати не тільки на обмеженість природно-ресурсного потенціалу, але й на можливість збереження та відтворення навколишнього середовища.

Опосередковану оцінку сучасного стану екологічної складової економіки України репрезентують результати міжнародного екологічного рейтингу, започаткованого у 2000 р. аналітиками Центру екологічної політики та права при Єльському університеті спільно з Колумбійським університетом і Всесвітнім економічним форумом.

Індекс екологічної стійкості був першою спробою оцінити країни за кількома критеріями екологічної стійкості, в тому числі запасах природних ресурсів, рівнем забруднення в минулому і сьогодні, заходах захисту навколишнього середовища. Проте дуже велика кількість показників оцінювання і нечітке визначення екологічної стійкості не дозволили індексу екологічної стійкості стати прагматичним інструментом для визначення пріоритетів у політиці. Враховуючи це, команда з Єльського і Колумбійського університетів в 2006 році розробила індекс екологічної ефективності, в якому припинилися спроби виміряти стійкість, а замість цього оцінюється ефективність.

Індекс екологічної ефективності (ЕРІ від англ. Environmental Performance Index) – це метод кількісної оцінки та порівняльного аналізу показників екологічної політики держав світу [1]. ЕРІ ранжує країни за результативністю в

декількох категоріях, які об'єднуються в дві групи: охорона здоров'я людини та захист екосистем. Індекс публікується раз на два роки.

За останні 10 років Україна покращила свої результати на 5,11% (EPI=79,69) і опинилась у 2016 році в рейтингу екологічної ефективності зі 180 досліджуваних країн світу на 44 позиції (між Аргентиною (43) та Кубою (45)). Перше місце за рівнем екологічної ефективності отримала Фінляндія (EPI=90,68). У першу десятку лідерів також увійшли Ісландія, Швеція, Данія, Словенія, Іспанія, Португалія, Естонія, Мальта та Франція [2].

Країни в рейтингу розподіляються на підставі критеріїв, об'єднаних у 9 категорій, розгорнутий аналіз яких дозволяє визначити сильні та слабкі сторони країни у сфері екологічної ефективності.

Так, при загальному 44 місці, Україна займає 130 позицію зі 180 країн за критерієм «біорізноманіття та середовища проживання», що характеризує зусилля країни у вирішенні проблем із збереженням видів в межах власних кордонів; 144 – за показником забрудненості повітря діоксидом азоту, що впливає на здоров'я людей і характеризує якість повітря [3]. Найкраще 25 місце присвоєне Україні за виміром динаміки інтенсивності викидів вуглецю на одиницю ВВП.

Оцінка сталого розвитку регіонів базується на розрахунку наступних показників: якість життя, індекс екологічного виміру, індекс економічного виміру, безпека життя, індекс соціального та інституціонального виміру, індекс сталого розвитку. Порівняємо індикатори сталого розвитку м. Києва та Одеського регіону у 2014 році (рис.1).

Згідно з індексом сталого розвитку у 2014 році лідує місце в Україні займає м. Київ (1,33), а Одеський регіон знаходиться на серединних позиціях (0,93). Найнижче значення за даним індексом має Донецький регіон (0,85) [4].

За екологічним напрямом Одеська область займає одну з нижніх позицій рейтингу регіонів України оскільки має одні з найгірших показників в Україні, пов'язаних з атмосферним повітрям та якістю води, високі значення викидів парникових газів, посередній рівень участі в екологічних проектах. Так у 2014

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

році індекс екологічного виміру в Одеському регіоні дорівнює індексу в м.Київ та складає 0,48 (нижче тільки в Донецькому (0,31), Запорізькому (0,36) та Київському (0,50) регіонах). Максимальне значення за даним індексом отримав Закарпатський регіон (0,61).

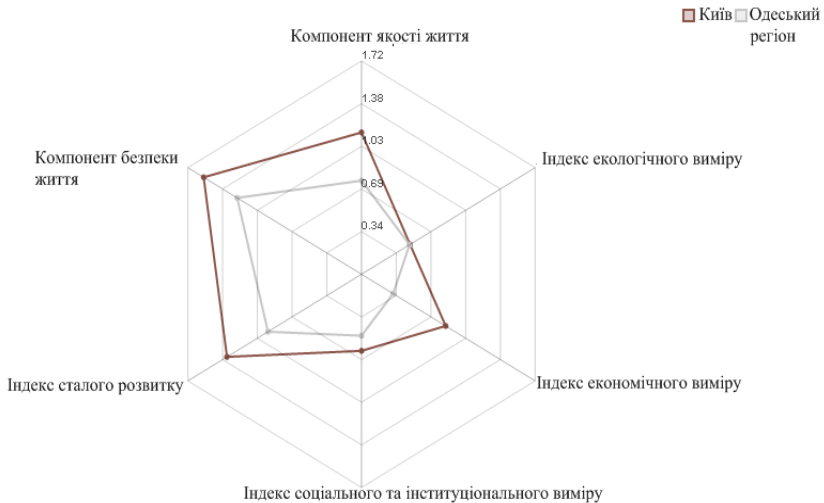

Рис.1. Індикатори сталого розвитку м.Києва та Одеського регіону у 2014 році

Кліматичні особливості Одеського регіону, значне збільшення автомобільного парку, його старіння та поганий стан доріг, збільшення інтенсивності потоку на дорогах стали причиною високого рівня забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту.

Негативний вплив на довкілля міста мали викиди шкідливих речовин у повітря, які утворювались внаслідок виробничої діяльності підприємств.

На екологічну обстановку в регіоні також негативно впливали підприємства енергетики, систем централізованого теплопостачання, установки для спалювання, підприємства з виробничими процесами, підприємства з технічними процесами машинобудування, деревообробки, целюлозно-паперової та харчової промисловості, підприємства переробки сільгосппродукції, видобуток та розподіл викопного палива та геотермальної енергії.

В цілому викиди шкідливих речовин в атмосферу у 2014 році склали 123,189 тис. т/р [5].

Для Південного регіону України залишається характерним і в теперішній час екстенсивний тип розвитку економіки, якому притаманні: висока природоємність виробничих технологій всіх галузей економіки; низький коефіцієнт ресурсовіддачі; застосування в економіку галузі все більшої кількості природних ресурсів, що призводить до дефіциту природних ресурсів; виснаження природно-ресурсного потенціалу; загострення еколого-економічних та соціально-економічних проблем регіону.

Мінімізація показника природоємності базується на можливостях зменшення обсягів природних ресурсів через удосконалення технологій, запровадження маловідходних і ресурсозберігаючих технологій і виробництв, використання вторинних ресурсів. Забезпечити цей процес можливо лише за умови сталого розвитку як необхідної передумови трансформаційних зрушень в Україні.

Література:

1. Вікіпедія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_екологічної_ефективності
2. Hsu, A. et al. (2016). 2016 Environmental Performance Index. New Haven, CT: Yale University. Available: www.epi.yale.edu
3. Україна в рейтингу екологічної ефективності у 2016 році / Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://edclub.com.ua/>
4. Україна в індикаторах сталого розвитку / Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://open.wdc.org.ua/app/SDI/ua>
5. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2015 році / Одеська обласна державна адміністрація. Департамент екології та природних ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.menr.gov.ua/>

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

*Урунова З.Х., бухгалтер «Turkmenabat Demir Beton onumlar karhanasy»,
г. Туркменабат, Туркменистан,
Урунова С.Д., бакалавр,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНОВ ТУРКМЕНИСТАНА

Важнейшей составляющей нового социально-экономического курса Туркменистана является региональная политика, которая затрагивает в комплексе такие жизненно важные процессы, как природно-ресурсный потенциал территории и его воспроизводство, демографию и занятость населения, уровень и качество жизни, взаимодействие региональных рынков и механизмы управления этими процессами. В ближайшее время поставлена задача равномерного развития производительных сил регионов и повышения уровня благосостояния их населения [1].

Региональная политика — важная составная часть экономической политики государства. Она охватывает комплекс различных законодательных, административных и экономических мероприятий, проводимых как центральными, так и местными органами власти и направленных на регулирование размещения производительных сил [2].

Эффективная региональная политика должна планироваться с учетом необходимости поиска решений по модернизации различных сфер экономики с использованием современных передовых технологий и рационального размещения производительных сил. Следует также учитывать географическое положение каждого региона, так как это влияет на экономические связи с сопредельными странами, максимальное вовлечение в хозяйственный оборот местных сырьевых ресурсов, потребность в рациональном использовании трудовых ресурсов — все это приведет к выравниванию социально-экономического развития регионов и ликвидации диспропорции между ними.

Согласно «Национальной программы социально-экономического развития Туркменистана на 2011-2030 годы» большая часть мероприятий, разработанных правительством с целью влияния на региональное развитие,

должна осуществляться в рамках макроэкономической, внешнеэкономической, и социальной политики. Программа разработана на основании специфических особенностей каждого региона, что должно привести к всестороннему и полному использованию всех возможностей и ресурсов каждого веляята.

Региональная политика Туркменистана направлена на усовершенствование промышленного комплекса регионов с высоким научно-техническим потенциалом, активизацию производств с использованием местной сырьевой базы, внедрение энергосберегающих и ресурсосберегающих технологий. Особое внимание уделяется созданию высокоэффективной сельскохозяйственной отрасли, в частности выращиванию растительных культур, которые используют не только для внутреннего потребления, но и для экспорта в другие страны, а также животноводству.

Но к основным точкам экономического роста можно отнести дальнейшее освоение нефтегазовых ресурсов, увеличение добычи углеводородного топлива, высококачественных нефтепродуктов; газовых залежей, минерально-сырьевых ресурсов и природного газа. Это требует развития такой части транспортной системы, как строительство и обслуживание сети трубопроводов, для вывода туркменских энергоресурсов на мировой рынок.

Дальнейшая работа над совершенствованием и усилением зональной специализации регионов призвана обеспечить в будущем максимально эффективное использование ресурсов регионов и реализацию их производственных потенциалов. Экономический рост регионов является необходимым условием для экономической стабильности страны и ее дальнейшего развития.

Литература:

1. Шукурова Г. Приоритеты региональной политики Туркменистана [Электронный ресурс] / Г. Шукурова // Turkmenistan: Золотой век. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <http://www.turkmenistan.gov.tm/?id=10324>.
2. Видяпина В. И. Региональная экономика / В. И. Видяпина, М. В. Степанов. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 666 с.

Секція 3. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка

*Хусейнов Д.Ш., заместитель директора «Bahar buludy»,
г. Туркменабат, Туркменистан,*

*Хусейнова Г.Д., бакалавр,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

ТУРИСТИЧЕСКАЯ ОТРАСЛЬ КАК ФАКТОР УЛУЧШЕНИЯ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНОВ ТУРКМЕНИСТАНА

Экономическая модель, которая в данное время используется в Туркменистане, проводимые последние годы реформы, активная инвестиционная политика – всё это является основными факторами, которые позволили провести в стране значительные структурные преобразования, вследствие чего произошли существенные улучшения во всех сферах.

Одной из основных целей экономического развития Туркменистана является активная интеграция в мировое экономическое, культурное, информационное пространство. Важная составляющая процессов интеграции – развитие туризма, чему способствует высокий природный и историко-культурный потенциал страны. Развитие туризма должно способствовать укреплению и развитию рыночных отношений в этой сфере, внедрению современных эффективных организационных механизмов, активизации использования ресурсов других отраслей и увеличению инициативы предпринимательства. Созданная программа развития туризма на 2012-2016 годы была рассмотрена, одобрена и поддержана Всемирной туристической организацией. Туркменистан укреплял международное сотрудничество с Турцией: Турция в настоящее время является вторым по величине торговым партнером Туркменистана, более чем 600 турецких фирм и компаний работают в стране, в то время как двусторонний товарооборот превысил \$ 6 млрд. долл. США в 2015 году [1].

Однако, несмотря на значительные объемы работ в строительной отрасли, развитие торговли, сельского хозяйства, транспортно-коммуникационной сферы, привлечение инвестиций и развитие долгосрочного партнёрства, в последние годы темпы прироста внутреннего валового продукта в

Туркменистане постепенно сокращаются. Динамика изменения внутреннего валового продукта Туркменистана, согласно данным Central intelligence agency, приведена в таблице 1.

Внутренний валовый продукт Туркменистана

Табл.1

Год	Темпы роста ВВП Туркменистана, %
2011	14,7
2012	11,1
2013	10,2
2014	10,3
2015	8,5
2016	5,4

Как показывают приведенные в таблице 1 данные, прирост внутреннего валового продукта на протяжении последних шести лет снижается, несмотря на значительные вложения в туристическую отрасль, вследствие развития которой должна была существенно повыситься доходная часть бюджета. Главной причиной отсутствия изменений в уровне доходов от туризма служит незначительный поток туристов в страну, что объясняется не дороговизной услуг туристических фирм или низким уровнем сервиса и квалификации персонала, а закрытостью страны. Таким образом, до тех пор, пока не будет решена проблема с упрощением процедуры получения визы для иностранных туристов, количество лиц, ежегодно посещающих туристические маршруты Туркменистана, не будет существенно увеличиваться, а вложения, сделанные в развитие туристической отрасли, останутся неоправданными.

Литература:

1. Панфилова В. Ашхабад рассчитывает на инвестиционную активность Турции [Электронный ресурс] / В. Панфилова // Вестник Кавказа. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <http://vestnikkavkaza.net/analysis/Ashkhabad-counts-on-Turkey%E2%80%99s-investment-activity.html>.
2. Economy: Turkmenistan [Электронный ресурс] // World Factbook Title. – 2016. – Режим доступа к ресурсу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tx.html>.

*Чарыкуліев Р.У., бакалавр,
Ветрогон О.В., ассистент кафедры экономики предприятия,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

ПРОБЛЕМА НЕЗАКОННОГО СТРОИТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

Спрос на недвижимость в Украине, особенно в больших городах постоянно растет. По законам экономики, после повышения спроса обязательно будет повышение предложений. Всем известно, что объекты недвижимости создаются на определенных земельных участках. В последнее время возникла проблема незаконного строительства.

Проблема незаконного строительства в Украине приобретает масштабы общенационального бедствия, от которого страдают все. Над инвесторами нависает угроза потерять свои деньги, но так и не получить жилье. Наконец, доверие, а значит, и контракты теряют порядочные застройщики, ведь строительные аферисты дискредитируют всю отрасль.

Председатель Государственной архитектурно-строительной инспекции Украины Алексей Кудрявцев: «Чтобы ответить на вопрос, кто виноват, следует оглянуться и посмотреть в прошлое».

В 2011 году законодательство неоправданно разделило объекты строительства трех классов – значительные, средние и незначительные – на пять категорий сложности и установило для них разный порядок оформления разрешительной документации.

Например, объекты среднего класса – многоквартирные жилые дома, больницы, школы, детсады, торгово-развлекательные, офисные комплексы – можно строить как по декларативным, так по разрешительным принципам. Именно это в результате создало пространство для злоупотреблений и строительных афер.

По статистике, только в одном случае из 150 застройщик выбирает разрешение, в других случаях предпочитает декларативный принцип. Хотя пакеты документов для регистрации декларации третьей категории и для

получения разрешения идентичны. Недобросовестные застройщики пользуются декларативным принципом и вносят в документы недостоверные данные. Например, о праве собственности на землю или наличии градостроительных условий и ограничений застройки, по категориям сложности.

В ходе проверок Госстройинспекция обнаруживает такие манипуляции и переводит строительство в разряд незаконных. Однако нередко застройщик успевает развернуть строительные работы, а иногда – даже выйти на их финальную стадию. В результате тысячи инвесторов становятся заложниками строительных аферистов.

Это повышает уровень социальной напряженности, провоцирует конфликты и даже силовые столкновения на строительных площадках. Фактически 20% строек в Украине, которые отнесены заказчиками и проектировщиками к третьей категории – в зоне риска.

В соответствии к ст.29 Закона Украины “О планировании и застройки территорий“ разрешение на производство строительных работ определяется как документ, что удостоверяет право застройщика и подрядчика на производство строительных работ, подключение объекта строительства к инженерным сетям и сооружениям, выдачу ордеров на проведение земляных работ. Разрешение на производство строительных работ выдается инспекциями государственного архитектурно-строительного контроля, которые ведут реестр выданных разрешений.

Литература:

1. ГСН 360-92.
2. Государственная служба статистики Украины. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://ukrstat.gou.ua/>.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Якість життя є найбільш важливою соціальною категорією, яка характеризує структуру потреб людини і можливості їх задоволення. Для аналізу і оцінки рівня життя використовують різні показники.

Показник людського розвитку - це комплексний показник, запропонований ООН для порівняння країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Включає три складові - можливість людини прожити довге життя, можливість її долучитися до культурних надбань людства, можливість отримати основні необхідні кошти для існування. При обчисленні індексу людського розвитку для всіх країн світу ці складові представлені такими показниками: середня очікувана тривалість життя людей, середня тривалість їх навчання і середньодушовий дохід населення за рік.

За обстеженням, опублікованими ООН, Україна у 2014 р займала за цим показником 81-е місце серед 186-ти країн і належала до групи країн з високим рівнем людського розвитку. Однак, на жаль, це одне з останніх місць серед усіх європейських країн.

Розвинені країни - країни, що відрізняються високим рівнем економічного і соціального розвитку, а також високими показниками ВВП на душу населення. Вони не становлять більшості країн, але на їх частку припадає понад 60% світової промислової продукції і 40% продукції сільського господарства.

Країни Великої сімки: США, Японія, Франція, Німеччина, Італія, Канада, Великобританія - це група найбільш розвинених країн світу, здатних значно впливати на світову економіку і політику. Вони забезпечують 47% світового ВВП і 51% міжнародної торгівлі.

Економічно розвинуті країни Західної Європи (Нідерланди, Ірландія, Австрія, Данія, Швейцарія, Швеція, Норвегія, та ін.) мають високий показник

ВВП на душу населення, відіграють важливу роль у світовій економіці. Але політична і економічна роль кожної країни окремо не є настільки великою. Це обумовлено відносно невеликою територією і кількістю населення цих країн, а також іншими причинами.

Проживання в задовільних житлових умовах є однією з найважливіших складових людського життя. При розгляді житлових умов, важливо оцінити такі параметри, як середнє число кімнат на одну людину, наявність в будинках доступу до основних комунальних зручностей.

Таблиця 1

Житлові умови в деяких розвинених країнах станом на 2016 рік

Країна	Середня кількість кімнат у будинку на людину.	Житло з основними комунальними зручностями	Витрати на житло
Канада	2,5	99,81%	21%
Німеччина	1,8	99,90%	21%
Великобританія	1,9	99,80%	23%
Норвегія	2,0	99,70%	17%
США	2,4	98,00%	21%
Нова Зеландія	2,4	99,80%	23%
Японія	1,8	93,60%	22%
Бельгія	2,2	98,00	21
Австрія	1,6	99,00%	21%

Наведені дані показують, що в найбільш розвинених країнах світу кількість кімнат на одну людину, становить 2,0 і більше кімнати.

Література:

1. Соколова Э. М. Обеспеченность жильем в развитых странах [Электронный ресурс] / Э. М. Соколова // Novainfo. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://novainfo.ru/article/5318>.

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

Бударіна М.Г., магістр,

Усольцева П.С., магістр,

Одеська державна академія будівництва та архітектури,

м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Будівельна галузь як об'єкт інвестицій є однією з найбільш привабливих. Але інвестиційна діяльність в будівництві має свою специфіку [1, 2]:

- життєвий цикл інвестиційного продукту більш тривалий, ніж інших товарів виробничого призначення, а, тим більше, товарів народного споживання. Він рідко буває коротше двох років, а частіше вимірюється десятиліттями;

- будівництво характеризується високою капіталоемністю, що значно обмежує коло потенційних покупців об'єктів нерухомості;

- капітальне будівництво частіше задовольняє потреби виробничого характеру, що обумовлює високий рівень професіоналізму його споживачів;

- індивідуалізація попиту в сфері капітального будівництва стимулює спеціалізацію будівельних організацій;

- значну роль в задоволенні потреб в інвестиційних продуктах грає рівень розвитку техніки і технології галузей-споживачів. Це підштовхує будівельні організації до вдосконалення техніки і технології будівельного виробництва;

- об'єкти капітального будівництва в меншій мірі піддаються стандартизації, їх якість багато в чому визначається рівнем професіоналізму проектувальників і виробників, що зраджує їм особливу цінність, обумовлену авторством виготовлення;

- зазвичай об'єкти капітального будівництва характеризуються досить жорсткою локалізацією, тобто прив'язкою до певного місцезнаходженням;

- існує залежність процесу капітального будівництва від природно-кліматичних умов. Крім конструктивних, технічних, екологічних наслідків

цього чинника необхідно брати до уваги і сезонність попиту на продукцію капітального будівництва;

- високий ступінь індивідуалізації будівництва визначають низьку еластичність попиту на інвестиційні продукти за ціною;

- канали розподілу і руху товару продукції капітального будівництва мають високий рівень спеціалізації, і в порівнянні з ринком споживчих товарів комерційне посередництво у сфері капітального будівництва розвинене слабо. Тут найчастіше спостерігається безпосередні контакти між товаровиробниками і замовниками, тобто канали нульового рівня.

Практична реалізація мети підприємництва в будівництві обмежена, з одного боку, межами накопичень домогосподарств, які є основними постачальниками інвестицій, з іншого - недостатньою мобільністю капіталу, вкладеного в будівельний комплекс, що встановлює природні межі росту пропозиції будівельної продукції.

Цільова орієнтація будівництва на максимізацію споживання допустима в умовах значного платоспроможного попиту, кількісно перевищує фізичне пропозицію будівельної продукції. Подібна ситуація в ринковій економіці виникає епізодично і не може нескінченно довго підтримуватися кимось свідомо. Свобода міграції капіталу призведе до того, що темпи зростання пропозиції стануть випереджати зростання попиту і в кінцевому рахунку економічно не вигідним подальше нарощування будівельного виробництва в даному напрям.

Література

1. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / за заг. ред. О. Г. Янкового. — Одеса: Атлант. — 2013. — 470 с.
2. Окландер Т. О. Модернізація маркетингової діяльності промислових підприємств: [монографія] / Т. О. Окландер. — Донецьк: Ноулідж, 2013. — 292 с.

*Ветрогон О.В., ассистент кафедры экономики предприятия,
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

НОВЫЕ АСПЕКТЫ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ МИКРОРАЙОНОВ

Строительная отрасль является мощным инвестиционным мультипликатором. "Одна гривна, вложенная в строительство, приносит пять гривен в украинский бюджет. А одно рабочее место в строительстве создает еще 20 в смежных отраслях", - сказал заместитель министра регионального развития, строительства и ЖКХ Лев Парцхаладзе во время круглого стола, передает СтройОбзор.

Предприятия работающие в строительной отрасли находятся в сложных условиях связанных с конкурентной борьбой с одной стороны, и неоднозначных условиях в нестабильной ситуацией в стране с другой стороны. Эти проблемы требуют новых маркетинговых мероприятий для стабильной работы на рынке стройиндустрии.

В Одессе много фирм и компаний ведущих строительные и ремонтно-строительные работы. Каждая из них занимает свое место. Такие фирмы как Kadorg Group, "Будова", промышленно-строительная компания Интострой – являются ведущими на рынке жилищного строительства. Каждый микрорайон, построенный одной из фирм, отличается друг от друга, имеет свое название, преимущества перед построенными ранее своим колоритом и новыми взглядами на градостроительство.

Формирование структуры строительства жилых микрорайонов должно соответствовать следующим требованиям:

- единство и целостность планировочной структуры каждого жилого микрорайона,
- взаимосвязь с окружающими планировочными элементами селитебной зоны;

- рациональное размещение всех элементов жилых районов в соответствии с их функциональными назначениями и необходимыми взаимосвязями между ними;
- организация сети учреждений и предприятий культурно-бытового обслуживания населения, единой для всего жилого района и каждого микрорайона,
- создание условий удобных для пользования ими;
- обеспечение коротких пешеходных связей между жилыми домами в микрорайонах и остановками общественного транспорта на общегородских магистральных улицах, связывающих жилой район с местами приложения труда;
- целесообразное и экономичное использование территории жилого района.

При застройке свободных территорий их функционально-планировочная и архитектурно-пространственная организация, этажность жилых домов принимаются в соответствии с архитектурно-планировочными особенностями и требованиями застройки городов с учетом санитарно-композиционных и других требований, уровня инженерного оборудования, местных условий строительства.

Жилую застройку, особенно в крупных городах, необходимо размещать в зонах пешеходной доступности остановок городского транспорта. Вне данной зоны допускается размещать детские дошкольные учреждения, школы, физкультурные площадки, автостоянки, гаражи.

В состав микрорайонов входят:

- группы жилых домов с дворами-садами при каждом из них,
- детские ясли-сады,
- школы,
- предприятия обслуживания населения,
- детские и спортивные площадки,
- проезды,
- хозяйственные площадки,

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

- гаражи и стоянки для индивидуальных машин.

Границами жилого района являются магистральные улицы и дороги общегородского значения, естественные и искусственные рубежи. Жилые районы могут формироваться как самостоятельные структурные единицы.

Расчетная плотность населения на территории жилого района необходимо принимать от 110-170 чел./га до 190-220 чел./га соответственно для зон города различной градостроительной ценности.

Плотность населения жилого квартала с полным комплексом учреждений и предприятий местного значения следует принимать в соответствии с плотностью более крупных структурных элементов в пределах 180-450 чел./га.

Для города Одессы плотность населения жилого района, следует дифференцировать в зависимости от их размещения в структуре города и принимать повышенную в центральной зоне города на территориях основных архитектурно-планировочных осей, среднюю в серединной зоне города, низкую – в периферийной зоне города вне основных узлов и зон.

Строительство новых микрорайонов, а особенно при реконструкции старого жилья необходимо внедрять новые технологии, рациональное размещение в жилых районах гаражей и стоянок для индивидуальных автомобилей имеет существенное значение в создании благоприятных условий пользования ими в безопасности от автомобильного движения внутри микрорайона. Находят свое применение подземные гаражи, что благоприятно сказывается на санитарном состоянии жилой среды.

Литература:

1. ГСН 360-92.
2. Государственная служба статистики Украины. [Электронный ресурс] / – Режим доступа: <http://ukrstat.gou.ua/>.

Камбур О.Л., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Чернецька Х.В., Пташенчук О.В., бакалаври,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Будівельна галузь є однією з важливіших для економіки України. Саме від її розвитку залежить економічне зростання країни та рівень життя населення. Через систему міжгалузевих зв'язків відбувається вплив на інші види діяльності – виробництво будівельних матеріалів та меблів, металургію, добувну промисловість, розвиток транспортної системи та ін.

У 2016 році підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 73,726 млрд. грн.. З них будівлі склали 38106,4 млн.грн, інженерні споруди 35620,5 млн. грн. Індекс будівельної продукції становить 117,4. % порівняно з 2015 роком. Це найбільший показник починаючи з 2012 року [1].

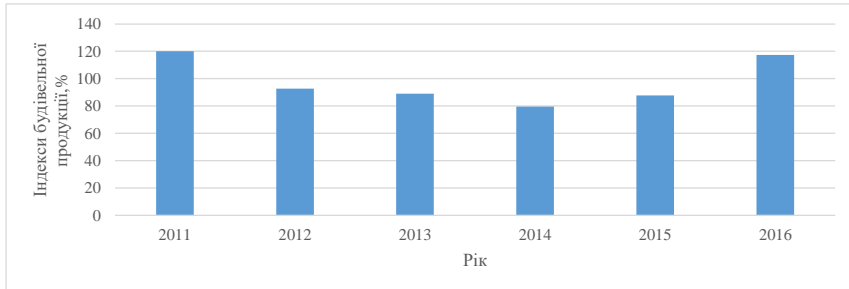

Рис.1 Динаміка індекс будівельної продукції в 2001-2016 рр.

Нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення склали 80,9 % від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонти – 10,8 % та 8,3 % відповідно.

Збільшили обсяги будівельних робіт у 2016 році порівняно з 2015 роком підприємства Вінницької (на 43,2 %), Житомирської (на 39,0 %), Одеської (на 33,8 %), Київської (на 33,0 %), Харківської (на 31,1%) та Тернопільської (на 29,6 %) областей.

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

Зменшились обсяги будівельних робіт на підприємствах Рівненської (на 16,3 %), Полтавської (на 8,5 %), Запорізької (на 1,2 %) та Чернівецької (на 0,5%) областях.

Капітальні інвестиції в 2016 році у будівництво склали 40933,3 млн. грн, що більш 10% усіх капітальних інвестиції в Україні [1].

Слід враховувати, що зростання обсягів будівництва частково обумовлено збільшенням вартості будівельних робіт. Так, якщо використовувати не вартості, а натуральні показники, виявляється, що прийняття в експлуатацію житла у 2016 році складає 84,8% від відповідного показника 2015 року. За рахунок бюджету було профінансовано на 42,3% менш площі житла ніж у 2015 році [2].

Отримало прибуток у 2016 році лише 66,4% будівельних підприємств, одержали збиток 33,6% Рівень рентабельності у будівництві склав 5,5%, що нижче середніх показників в Україні.

У 2017 році планується впровадження додаткових інструментів для дерегуляції економіки, які дозволять суттєво поліпшити інвестиційний клімат у будівельній галузі. Зміни у законодавстві мають спростити дозвільну систему, захистити інтереси інвесторів та зобов'язати забудовників враховувати думку та потреби громади. Формування місцевих бюджетів розвитку дозволить використовувати кошти спеціальних фондів на розвиток соціальної сфери та будівництво об'єктів інфраструктури відповідно до регіональних потреб.

Література:

1. Будівництво. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/bud.htm.
2. Прийняття в експлуатацію об'єктів соціальної сфери, виробничих потужностей та житла в Україні [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/06/Arch_veoss_zb.htm.

*Лук'янова В.А., магістр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Будівництво – один із базових видів діяльності, який суттєво впливає на економічну динаміку країни та рівень життя її населення. Для виходу на європейський рівень Україні необхідно створення сприятливого інвестиційного підприємницького клімату, послідовний перехід від вітчизняних до європейських стандартів.

Складність умов функціонування підвищує відповідальність і самостійність підприємств усіх форм власності у проведенні і прийнятті управлінських рішень щодо забезпечення ефективності їх економічної діяльності. Прийняття цих рішень залежить від різних чинників, що взаємодіють на різних рівнях як між собою, так і між показниками кінцевої ефективності підприємства. Велике значення для забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства має вплив значної кількості виробничих факторів.

Актуальність питання підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства в сучасних умовах підтверджує значна кількість науково-практичних досліджень таких науковців як Гойка А.Ф., Купріна Н.М., Міхельса В.О., Маркіна І.А., Онищенко О.М., Чистова Л.М., Шегеда А.В.

Для виявлення шляхів підвищення ефективності діяльності суб'єкту дослідження необхідно провести аналіз економічних показників будівельної галузі взагалі. Розглянемо обсяг виконаних робіт за видами продукції (табл. 1).

Показники, що наведені в таблиці, показали динаміку до зниження у 2016 році – невелике зростання відбулося тільки по житловим будівлям. Але загальний вплив скорочення будівництва нежитлових будівель та інженерних споруд призвели до загального скорочення обсягів.

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

Обсяги виконаних будівельних робіт за роками, млн.грн.

Таблиця 1

Роки	Будівлі	у тому числі		Інженерні споруди
		житлові	нежитлові	
2012	20652,4	7220,3	13432,1	23574,9
2013	27774,3	8606,9	19167,4	36713,9
2014	29120,5	8994,4	20126,1	35329,4
2015	29201,6	10581,1	18620,5	31877,3
2016	24750,5	11292,4	13458,1	28252,2

Динаміка зміни обсягів виконаних будівельних робіт протягом п'яти років наведена на рисунку 1.

Рис. 1 Обсяги виконаних будівельних робіт за 2012-2016 роки

Існують наступні джерела коштів для кредитування будівництва:

- громадяни, що потребують покращення житлових умов;
- підприємства, які хочуть розв'язати житлові проблеми своїх працівників;
- державні органи управління та місцеві адміністрації;
- фінансові інвестори.

Розширення перспектив будівельного комплексу по'язане з вирішенням наступних питань:

- ініціативного залучення різних форм власності;
- використання новітніх будівельних технологій;
- підвищення технічного рівня підприємств;
- зростання будівельної галузі та підвищення її конкурентоспроможності;
- швидкого збільшення сировинної бази будівельного комплексу за рахунок використання відходів промислового виробництва;
- більш ефективного погодження військового будівництва, районного планування відповідних територій і розміщення продуктивних сил;
- спад техногенного навантаження на природне середовище та забруднення його компонентів.

Ринкові чинники розвитку будівництва визначили перехід від типових до індивідуальних складних архітектурних та містобудівних форм, які вимагають нових продуктивних постанов, нових ефективних будівельних матеріалів. Таким чином, на теперішньому етапі основними зобов'язаннями науково-технічної діяльності у будівництві є визначення:

- розвитку регулювання бази будівництва;
- стійкості та надійності об'єктів будівництва;
- енергоефективності технічних переконань.

Історично склалося, що з набуттям самостійності нашою державою, з'явився ряд вагомих проблем реструктуризації економіки в цілому галузей виробництва, включаючи будівельну індустрію.

Необхідне раціональне використання ресурсів для ефективної діяльності будівельного підприємства. Вкладення коштів у патенти свідчить про наявність

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

на підприємстві нематеріальних активів, ліцензії та інтелектуальної власності. Глобальний вплив на фінансовий стан підприємства чинить наявність виробничих запасів. Потрібна оптимальна кількість запасів для раціонального розвитку виробництва та збуту продукції. Велика кількість запасів свідчить про спад активності виробництва, уповільнення обороту оборотних активів. Проте недолік запасів може негативно впливати на діяльність організації, а це означає, що виникає зменшення виробництва продукту.

Одним з шляхів підвищення ефективності діяльності будівельного підприємства є випуск продукції, котра відповідає найвищим стандартам, виробляється з високоякісної сировини та матеріалів на якісному обладнанні із застосуванням новітніх технологій.

Літератури:

1. Окландер М. Концепція формування системи маркетингових досліджень інновацій машинобудівного підприємства / Михайло Окландер, Оксана Яшкіна // Економіст. — 2013. — №11 (325). — С. 52-56.
2. Окландер Т. О. Модернізація маркетингової діяльності промислових підприємств: [монографія] / Т. О. Окландер. — Донецьк: Ноулідж, 2013. — 292 с.
3. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства. Підручник. К.:КНЕУ, 2001-456с.
4. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В.. Економічний аналіз. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. - 624 с.
- 5.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

АНАЛІЗ ВИТРАТ ТА ВИГІД ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ПРОЕКТІВ З БЛАГОУСТРОЮ МІСТ

У сучасному світі людина почала турбуватися не тільки про функціональність тих чи інших речей, як це було прийнято років 20 тому. Важливим стало те яка дійсність оточує кожного з нас. Сучасна людина дивиться на все з естетичної точки зору тобто прагне до прекрасного, намагається оточити себе гармонією і красою. Прагне до затишку і комфорту.

Створити ці умови для жителя міста вкрай складно. Швидкий темп життя, висока щільність населення, повсякденні стресові ситуації, погана екологія та інші фактори негативно впливають на організм людини та психічний стан. Тому правильний підхід до благоустрою території дозволяє створити райський куточок або зелену лагуну навіть в найскладніших умовах.

Відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів»: «благоустрій населених пунктів - це комплекс робіт з інженерного захисту, розчищення, осушення та озеленення території, а також соціально-економічних, організаційно-правових та екологічних заходів з покращання мікроклімату, санітарного очищення, зниження рівня шуму та інше, що здійснюються на території населеного пункту з метою її раціонального використання, належного утримання та охорони, створення умов щодо захисту і відновлення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля. [1]

Нові елементи міського дизайну на територіях, де планується їх розміщення, встановлюються тільки після їх затвердження Радою з питань міського дизайну та отримання відповідного дозволу виконавчого комітету Одеської міської ради, якщо таке передбачене.

Враховуючи архітектурні особливості міста Одеси, його історичну спадщину, туристичну привабливість, пріоритетною при виборі території є

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

центральна частина міста для якої мінімальним простором для комплексного розміщення елементів міського дизайну є квартал.

На підставі рішення Одеської міської ради від 10.09.2015 р № 6943-VI та договору з управлінням архітектури та містобудування Одеської міської ради був розроблений «Детальний план території в межах вулиць: Канатна, Середньофонтанська, Семінарська, провулка Бісквітний в м. Одесі». Заходи по реалізації детального плану на етап від 3 до 7 років. [2]. В результаті проектних архітектурно-планувальних рішень площа зелених насаджень в межах розробки плану збільшується на 1,87 га за рахунок формування озелених дворів житлової та громадської забудови та створення екрануючого озеленення уздовж транспортних магістралей. Таким чином, площа зелених насаджень загального користування на розрахунковий період складе 5,08 га або 19,41% від площі території мікрорайону. В цілому, планувальна композиція мікрорайону підпорядкована створенню комфортних умов для проживання населення. У житлових дворах розміщується необхідний набір майданчиків для відпочинку, ігор дітей, спортивних та господарських майданчиків.

Проектом передбачаються: озеленення території кварталу з урахуванням максимального збереження існуючих зелених насаджень; ділянки, прилеглі до будівель громадського призначення, пішохідні доріжки та майданчики відпочинку виконати з плиткового тротуарного покриття; пристрій покриттів проєктованих проїздів і тимчасових автостоянок з твердим покриттям; для спортивних майданчиків гарове покриття. У забудові повинні бути використані елементи благоустрою: декоративні арки, стінки з лавками для відпочинку, квіткарки, кашпо, світильники, урни.

А також передбачається наступні заходи : впорядкування транспортно-пішохідної схеми руху в нових умовах, необхідність зведення на місці гаражної автостоянки багаторівневого паркінгу для збільшення кількості місць зберігання автотранспорту і зменшення впливу на навколишнє середовище; визначення необхідної кількості об'єктів обслуговування, шляхів розширення соціальної інфраструктури, будівництво станції швидкої допомоги;

реконструкція торгово-розважального комплексу та ін. Здійснення вище описаних заходів направлено на створення комфортних умов місць прикладання праці і забезпечення екологічної стійкості міського середовища.

Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого проекту, зокрема розрахунок очікуваних витрат та вигод громадян та місцевої влади внаслідок впровадження проекту.

Витрати та вигоди стейкхолдерів при здійсненні проектів з благоустрою міст

Таблиця 1

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Інтереси громадян	<ul style="list-style-type: none"> - Створення комфортних умов для проживання та місць прикладання праці; - Забезпечення можливості безпечному пересуванню територією міста. 	Не має
Інтереси міста	<ul style="list-style-type: none"> - Покращення зовнішнього стану території міста Одеси. - Підвищення соціального та економічного рівня. 	Вжиття заходів в межах існуючих штатів фінансування

Отже тільки при комплексному підході територія стане не тільки привабливою для очей і корисною у використанні, але також безпечною для вас і всієї навколишнього середовища.

Література:

1. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» ст.1, N 49, від 2005 р. [Електронне джерело]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2807-15/page>
2. Проект рішення виконавчого комітету Одеської міської ради. [Електронне джерело]. - Режим доступу: <http://omr.gov.ua/projects/3784>

*Петрищенко Н.А., к.е.н., ст.викладач кафедри економіки підприємства,
Руденко О.М., Гончаренко Н.О., бакалаври,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ФІНАНСУВАННЯ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Будівельна галузь країни є індикатором її розвитку та взаємопов'язана з іншими галузями народного господарства. Необхідним процесом, що забезпечує її стабільний розвиток та інноваційне спрямування, є інвестування.

На організацію та практичний розвиток системи інвестування будівництва значний вплив мають політичні, економічні та правові фактори. На засадах цієї різноманітності у світі з'явилися десятки варіантів систем інвестування цієї галузі [1].

Використання різних методів фінансування будівельного комплексу обумовлено як масштабами інвестиційної діяльності, так і можливостями залучення фінансових ресурсів [2]. Значні масштаби й обсяги інвестиційної діяльності потребують великих вкладень. В українській науковій літературі з цього приводу існують різні положення. Так, Беленкова О.Ю. та Гринько О.Л. вважають, що для забезпечення стабільного розвитку будівельних підприємств необхідні як власні, так і позикові фінансові ресурси, однак перевага повинна належати залученим коштам [3,4].

За думкою Затоначької Т.Г. і Ставицького А.В., в інвестуванні можливо використовувати поряд з іншими джерелами і бюджетні кошти, але це залежить як від обсягів бюджетних коштів, так і напрямів їх вкладання [5].

Необхідність використання власних та позикових ресурсів, а також ефективного втручання держави у цей фінансово-економічний процес розглядалася українськими авторами Кравченко В.І., Паливода К.В., Кухленко О. Момот Т.В., та іншими.

Однак наслідки світової економічної кризи та зниження ліквідності банківського сектору, зникнення підвищеного попиту на нерухомість, і, як наслідок, зниження рівня забезпеченості оборотними коштами будівельних компаній, негативно вплинули на можливості інвестування в будівельному

секторі країни. Також серед причин занепаду інвестиційних процесів слід зазначити підвищення ставок кредитування, скорочення іпотечного кредитування банківськими установами, як інвесторів, так і забудовників, нестабільність курсу національної валюти, зростання собівартості будівельних робіт порівняно з запланованими, різкий ріст цін на комунальні послуги, енергоресурси.

Таким чином, підприємства будівельного комплексу не мають можливостей щодо самофінансування інвестиційних проєктів, не можуть отримати кредитів на реалізацію цих проєктів, не мають фінансової підтримки з боку замовників у зв'язку з низькою платоспроможністю населення, що призводить до занепаду як окремі будівельні підприємства, так і регіональну економіку в цілому.

Література:

1. Грінченко Р.В. Світові системи залучення інвестицій у будівництво житла // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.85. - К.: Техніка, 2009. - С.68-72.
2. Воробйова О.І., Гладжикурска В.О. Фінансування та кредитування будівельного комплексу України. [Електронний ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfb/2009_1/Magazine_01_2009_st13_pp70-81.pdf
3. Гринько О.Л. Формування й розподіл банківських ресурсів на іпотечне кредитування / О.Л. Гринько // Фінанси України. — 2005. — №7. — С. 119-131.
4. Беленкова О. Ю. Економічна стійкість малих будівельних підприємств України: оцінка, тенденції, перспективи / О. Ю. Беленкова, Ю. В. Антропов // Проблеми економіки. - 2013. - № 3. - С. 51-62.
5. Затонацька Т.Г. Особливості бюджетного інвестування в Україні на сучасному етапі / Т.Г. Затонацька, А.В. Ставицький // Фінанси України. — 2006. — №4. — С. 46-54.

*Ракицька С.О., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Кірчукова Я.І., магістр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва в умовах невизначеності, складності і динамічності зовнішнього середовища значною мірою залежить від можливості прийняття і впровадження інноваційних рішень. Саме цей чинник визначає перспективи сталого розвитку за наявності жорсткої конкуренції і посиленні кризових процесів в економіці. Тому питання розробки і реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на базі інноваційної складової набуває особливої актуальності.

Проте на сучасному етапі здійснення інноваційної діяльності значно обмежується нестачею фінансових ресурсів. У 2015 р. основним джерелом фінансування інноваційних витрат залишалися власні кошти підприємств – 13427,0 млн.грн. (97,53%). Обсяг коштів вітчизняних та іноземних інвесторів становив 132,9 млн.грн. (0,97%), кредитів – 113,7 млн.грн. (0,83%), державного і місцевих бюджетів – 93,5 млн.грн. (0,68%). Інноваційною діяльністю займався лише 17,3% із загальної кількості промислових підприємств із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше [1], що свідчить про недостатнє стимулювання інноваційної діяльності.

За умов відсутності фінансування, дієвих механізмів підтримки, стимулювання, розвитку інноваційної діяльності на державному рівні, основою її активізації є внутрішні чинники, які залучаються стратегічним менеджментом підприємства.

Сутність стратегічного управління міститься у наступних ключових характеристиках: визначення цілей на довгострокову перспективу,

орієнтування виробничої діяльності на потреби споживачів, швидка і відповідна реакція на коливання ринкової кон'юнктури, приділення особливої уваги людському потенціалу, який є основою організації, поліпшення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

Стратегічне управління передбачає послідовне здійснення етапів аналізу зовнішнього середовища, визначення місії та цілей організації, вибору стратегії, її оцінки та реалізації, проведення стратегічного контролю та корегування дій, якщо це необхідно. Проте основні проблеми менеджменту виникають саме на стадії реалізації стратегії. Низька ефективність управлінських дій на цьому етапі обумовлена суб'єктивними факторами, такими як недостатня інформованість та мотивація співробітників, відсутність лідерства в організації, нестача ініціативності та прагнення уникнути відповідальності, що може бути властивим як керівництву, так і рядовим службовцям.

Негативний вплив наведених чинників ускладнюється спротивом з боку персоналу. Опір може мати явну або скриту форму, проте він завжди супроводжує процес реалізації стратегії. Це пояснюється тим, що колектив з острахом і недовірою сприймає стратегічні зміни, люди очікують погіршення ситуації особисто для себе стосовно умов, оплати праці, загрози гарантованої зайнятості тощо. Саме тому вони намагаються саботувати процес змін і зберегти наявний статус-кво.

Опір відбувається на всіх ієрархічних рівнях організації і може спричинити суттєві перешкоди стратегічному управлінню. Особливо сильна протидія перетворенням відбувається при впровадженні нововведень. Тому основною задачею стратегічного менеджменту в сучасних умовах є формування високого рівня інноваційного сприйняття. На вказаний параметр впливають три групи чинників: організаційна структура, корпоративна культура та робота з кадрами [2, с. 316].

Організаційна культура інноваційних підприємств заохочує творче мислення, експериментування, ризик, винагороджує успіхи, розцінює невдачі як необхідний етап реалізації мети. Помилки трактуються як можливість

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

навчання, нівелюється острах перед невизначеністю. Директиви, жорстке регулювання, вказівки зведені до мінімуму, заохочується широкий діапазон думок, декларується позитивне ставлення до нових ідей і розгляд альтернативних шляхів досягнення цілей. Організація здійснює постійний та ретельний моніторинг зовнішнього середовища та миттєво реагує на зміни, що в ньому відбуваються.

Робота з кадрами здійснюється таким чином, щоб заохочувати навчання і розвиток своїх співробітників, гарантувати їм високий ступінь захищеності робочих місць аби зменшити їх страх втрати роботи через помилки і стимулювати до впровадження нововведень. Даний підхід формує персонал, який характеризується впевненістю в собі, наполегливістю, самостійністю, сприйняттям ризику. Свобода в прийнятті рішень дає працівникам змогу пропонувати, впроваджувати та реалізовувати інновації, стимулює ініціативну творчу працю.

Внаслідок такої організаційної політики створюються самокеровані колективи, мобілізується використання науково-технічного, виробничо-технологічного, фінансово-економічного, соціального і організаційного потенціалу підприємства, впроваджується система внутрішньовиробничої активізації науково-дослідної та інноваційної діяльності.

Література:

1. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2015 році / Експрес-випуск Державної служби статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Робінс, Стефан П., ДеЧенцо, Девід А. Основи менеджменту./ Пер. з англ. Олійник та ін. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. - 671 с.

*Шаповалов А. В., ассистент кафедры проектирования,
строительства и эксплуатации автомобильных дорог
Одесская государственная академия строительства и архитектуры,
г. Одесса, Украина*

ПРЕДПОСЫЛКИ СТРОИТЕЛЬСТВА ГОРОДСКИХ МАГИСТРАЛЕЙ ЗА СЧЕТ ПРИВЛЕЧЕНИЕ ВНЕШНИХ ИНВЕСТИЦИЙ НА УСЛОВИЯХ КОНЦЕССИИ НА ПРИМЕРЕ Г. ОДЕССЫ

Государственно-частное партнерство – это временное институциональное и организационное объединение (сотрудничество) между государством и бизнесом в целях реализации общественно значимых проектов, необходимых для обеспечения общественных услуг. Сотрудничество происходит путем заключения договора, в котором государство переводит хозяйственную деятельность на частном секторе, оставляя за собой рычаги регулирования и контроля.

С одной стороны предприятия и объекты инфраструктурных отраслей не могут быть приватизированы в связи с их стратегическим, экономическим и социальным значением. Однако, с другой стороны в государственном бюджете недостаточно средств на их строительство. Кроме этого, такие сферы имеют большие риски вложения в них инвестиций. Инвесторы требуют государственного участия в их проектах, чтобы распределить часть рисков с государством. Для того, чтобы решить эту проблему в хозяйственной деятельности используются механизмы государственно-частного партнерства, как альтернатива приватизации жизненно важных и стратегически значимых объектов государственной собственности [1].

В результате проведенного анализа мировых тенденций относительно финансирования развития автомобильных дорог за счет привлечения внешних инвестиций выявлены следующие закономерности:

1 Привлечение внешних инвестиций в финансирование расходов на строительство автомобильных дорог в большой степени зависит от спроса на дороги. Спрос на дороги характеризуется уровнем автомобилизации населения.

Секція 4. Економіка будівельного комплексу

Согласно исследованиям специалистов Всемирного банка при уровне автомобилизации более 170 автомобилей на 1000 жителей возникает необходимость применения рыночных (ценовых) методов регулирования спроса на автодороги.

Анализируя объемы роста количества автотранспорта по городу Одессе можно сделать прогноз роста количества автомобилей, согласно которому общая численность автомобилей в 2031 году достигнет показателя 610 - 615 тыс. единиц.

В связи с этим для дорожного сегмента экономики встает вопрос комплексного регулирования спроса - предложения путем применения ценовых механизмов, в том числе введение платы за проезд на наиболее загруженных направлениях.

2 Детальная подготовка инвестиционных проектов с учетом их экономической эффективности. Для прогнозирования развития транспортных потоков по проектной магистрали изучаются транспортные связи между различными районами города и пригородной территории путем проведения опроса по направлениям передвижения жителей города.

На основании обработки данных опроса по г. Одессе можно сделать заключение о таком ежедневном распределении пассажиропотоков:

- в пределах районов передвигается около 33% опрошенных (передвигаются в пределах определенного района);
- передвигаются в соседние районы около 54% опрошенных;
- передвигаются между удаленными (полярными) районами города (или пригородной территории) - 13% опрошенных.

Как показал опрос, из всех районов города наибольшее количество пассажиров передвигается в центральную часть (около 34% опрошенных), из них из жилого массива Котовского почти 13%, а с жилмассива Таирова и Черемушки около 12%.

Для определения внешних транспортных связей выполняют учет движения и исследуют распределение транспортных потоков на основных

транспортных узлах на подъездах к городу. В результате учета установлено, что ежедневно в Одессу подъезжает около 39,78 тыс. автомобилей из них въезжает в город около 36,55 тыс. автомобилей, а остальные потоки движутся далее по окружной дороге в другие направления. Наибольшее количество транспорта в город въезжает с транспортной развязки на пересечении автомобильных дорог «Киев - Одесса» и «Обход г. Одессы» (около 8,26 тыс. автомобилей, и формируется из таких потоков - с Киевского направления 35%, с Илличевского направления 35% и с Николаевского направления 30%).

В табл. 1 приведен расчет предполагаемых поступлений от взимания платы за проезд по городской магистрали непрерывного движения, связывающей отдаленные районы города (жилмассивы Котовского и Таирова) на первый год эксплуатации.

Таблица 1 – Расчет поступлений от взимания платы за проезд по городской магистрали

№	Марка машины	Расчет дохода			
		Интенсивность движения в 2022 г., авт./сутки	Тариф за проезд 1 км, грн.	Стоимость проезда, грн.	Предполагаемые поступления в год, грн.
1	Грузовые легкие	1132	1,00	28,00	11 569 040,00
2	Грузовые средние	1076	1,00	28,00	10 996 720,00
3	Грузовые тяжелые	304	1,50	42,00	4 660 320,00
4	Грузовые с прицепом	166	1,50	42,00	2 544 780,00
5	Автопоезда	83	1,50	42,00	1 272 390,00
6	Автобусы	1656	1,00	28,00	16 924 320,00
7	Легковые	23181	0,50	14,00	118 454 910,00
	Всего	27598			166 422 480,00

Аналогичным образом рассчитаны поступления и в последующие годы эксплуатации магистрали. На рис. 1 представлено определение срока окупаемости и получения прибыли от строительства магистрали.

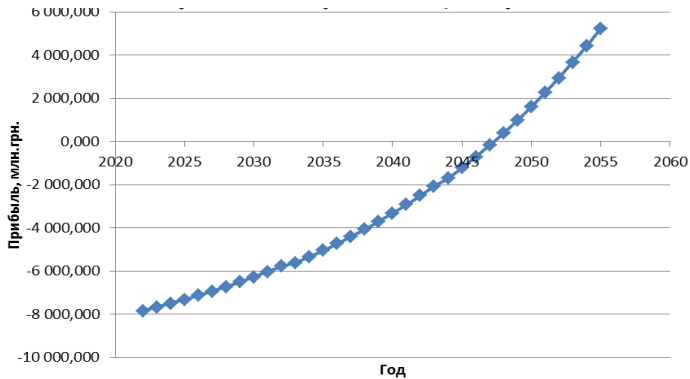

Рис. 1. Прибыль от реализации проекта строительства городской магистрали непрерывного движения

Как видно из расчетов срок окупаемости городской магистрали составит 26 лет с момента 100 % ввода объекта в эксплуатацию.

Выводы:

1. При прогнозируемой интенсивности движения 27,5 тыс. авт./сутки и плате за проезд (0,50 грн./км с легкового автомобиля, 1,00 грн./км с грузового автомобиля, автобуса и 1,50 грн./км с автопоезда) среднегодовой доход составит 166,422 млн. грн. с ежегодным ростом в 5 %.

2. Срок окупаемости строительства объекта составит 26 лет с момента полного ввода в эксплуатацию.

3. Возможные варианты возврата инвестиций на строительство городской магистрали:

- взимание платы за проезд;
- получение доходов от эксплуатации придорожной инфраструктуры.

Литература:

1. Методичні вказівки щодо залучення додаткових недержавних інвестицій у дорожнє господарство України: МВ 218-30217059-612:2006. – Київ: Укравтодор, 2006 – 13 с.

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

*Блажко А.А., к.т.н. доцент кафедри системного програмного забезпечення
Одеський національний політехнічний університет
Головина О.І., к.э.н., доцент кафедри менеджмента
природоохоронної діяльності,
Одеський державний екологічний університет,
г. Одесса, Україна*

МАТРИЧНА СТРУКТУРА ЕЛЕКТРОННОГО УПРАВЛЕНИЯ КЛАСТЕРОМ

В настоящее время возрастающие требования к эффективности управления инфраструктурой территорий, финансовой и хозяйственной деятельностью, инженерными сетями и коммуникациями предполагают непрерывное совершенствование систем информационного обеспечения. Предпосылкой к этому является взрывной уровень развития вычислительной техники и информационных технологий. Новые системы смогут не только предупреждать о возможных последствиях, но и давать рекомендации по преодолению кризиса и нормализации обстановки. Исследования в области управления показывают, что с поставленной задачей способны справиться информационные системы, в которых выполняется сбор, хранение, анализ и графическая визуализация пространственных (географических) данных и связанной с ними информации о необходимых объектах управления. При этом пространственные данные могут быть позиционными (географическими), например, местоположение объекта на территории, а также непозиционными (атрибутивными, с набором признаков), например, описательными, характеристики объекта.

Для парков города создание географических информационных систем (ГИС) на основе открытого, свободно-распространяемого программного обеспечения (ПО) обеспечивает длительный жизненный цикл работы систем.

На Рис. 2.1 представлена схема взаимодействия ПО ГИС на примере таких открытых решений:

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

Google Maps – web-программа по размещению объектов в Интернет на географических картах и высокодетальных аэрофотоснимках Земли;

Google Earth – web-программа, дополняющая программу *Google Maps* за счет представления трёхмерных ландшафтов поверхности Земли;

SketchUp – настольная программа 3D-моделирования с возможностью размещения моделей на картах *Google Earth*;

gvSIG – настольная программа создания географических материалов с возможностью взаимодействия с *Google Maps*;

Google Docs – web-программа совместного редактирования электронных документов в Интернете.

Эти программы позволяют реализовать следующие этапы.

Этап 1. Заполнение базы данных (БД) ГИС гео-атрибутивной информацией по проекту по 2-D слоям с использованием программы *gvSIG*. Примеры 2-D слоев: исторический слой с описанием истории развития данной территории, транспортный слой, слой кадастровых данных, геологический слой, слой подземных коммуникаций, ботанический слой и другие слои, позволяющие описать территорию в двумерном пространстве.

Этап 2. Формирование гео-атрибутивной информации по проекту 3D-слоев в программе *SketchUp* с последующим автоматическим переносом информации в БД ГИС. Примером 3-D слоя могут быть архитектурные модели территории.

Этап 3. Формирование технической документации по проекту в программе *Google Docs* с размещением электронных документов на одном из 2-D слоев в виде объектов типа «сопутствующие документы проекта».

Этап 4. Автоматический перенос БД слоев в БД 2-D представления *Google Maps* и 3-D представления *Google Earth*.

Основными достоинствами указанных этапов являются:

- предоставление возможности редактирования слоев карт специалистами определенной отрасли;

- использование реальной привязки к местности объекта проектирования;
- обеспечение сквозной визуализации проектной документации в объекте проектирования;
- обеспечение открытого доступа к информации в процессе общественных слушаний по реализации проекта;
- обеспечение ежегодного сопровождения социальных проектов силами студентов-практикантов ВУЗов;
- сокращение стоимости внедрения и сопровождения программного обеспечения. *(перенос пункта с верхней позиции).*

Представленная на рис. 2.1. технология позволяет в дальнейшем превращать потоки информации в информационные матрицы, которые показывают взаимосвязь задач, документов и показателей.

Рис. 1. Матричная структура электронного управления кластером
 Уровень показателей: определение коэффициентов выполнения работ по отдельным процедурам.

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

Уровень подсистем, фаз управления: определение очередности выполнения и установление информационных взаимосвязей фаз и подсистем.

Уровень задач: определение к каждой задаче ресурсов, требуемых для ее разработки и внедрения, расчет экономической эффективности от внедрения.

Алгоритм очередности решения задач включает в себя:

1. Сбор информации.
2. Анализ информации взаимосвязи задач.
3. Декомпозиция поставленных задач.
4. Определение суммарного ресурса для реализации задач.
5. В связи с наличием ресурсов – определенная очередность решения задач, не нарушающая общего алгоритма управленческой процедуры.
6. Контроль.

Литература:

1. Соколенко С.И. «Промышленная и территориальная кластеризация как средство реструктуризации». – 22.05.2003 г.
2. Соколенко С. «Кластеры в глобальній економіці». – К.: «ЛЮГОС», 2004 – 843 с.
3. Соколов Н.А. Телекоммуникационные сети. – М, Альварес Паблшинг, 2003, – 128 с.
4. Крисиллов А. Д., Крисиллов В. А. Инновационные характеристики региона и трехмерное представление кривой С. Кузнецова. Intern. Journ. ITNEA FOI, v.1, Sophia, Bulg., 2007. С. 202 – 210.
5. Крисиллов А. Д. Подходы к построению кластера: оценка инновационного потенциала региона. //Наукові записки Міжнародного Гуманітарного Університету, №13, 2008.
6. Internet-ресурс Интернет-Университет Информационных Технологий <http://www.intuit.ru/>

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТУВАННЯ В БУДІВНИЦТВІ

Існує п'ять альтернативних концепцій маркетингу, кожна з яких відповідає певному етапу становлення маркетингу:

- удосконалення виробництва;
- удосконалення товару;
- інтенсифікації збутових зусиль;
- традиційна концепція маркетингу;
- соціально-етичного маркетингу.

Загальна тенденція еволюції зазначених концепцій - перенос акценту з виробництва товару на споживача й усе більша орієнтація на проблеми споживача.

Концепція соціально-етичного маркетингу сформувалася на початку 80-х років і заснована на ідеї, що пріоритет необхідно надавати загальнолюдським інтересам. Сучасні тенденції в економіці привели до соціально-культурних змін, що стали причиною модифікації традиційної концепції маркетингу. Особливе значення в цьому процесі мають два напрямки: консьюмерізм (consumer- споживач) та енвайронменталізм (environment - навколишнє середовище).

Сутність концепції соціально-етичного маркетингу заключається в тому, що підприємство повинно визначити потреби та інтереси цільових ринків для забезпечення вищої споживчої цінності більш ефективною в порівнянні з конкурентним способом для підтримки благополуччя клієнта і суспільства в цілому [1].

Соціально-етичний маркетинг являється першим усвідомленим способом людства знайти можливий компроміс між людиною і природою. Концепція соціально-етичного маркетингу породжена сумнівами щодо відповідності

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

концепції чистого маркетингу нашому часу з його погіршенням якості навколишнього середовища, браком природних ресурсів, стрімким приростом населення, усесвітньою інфляцією і запущеним станом сфери соціальних послуг.

Завдяки орієнтації на концепцію соціально-етичного маркетингу деякі зарубіжні компанії уже досягли значного зростання обсягів продажу та прибутковості, оскільки завоювали довіру споживачів.

Підприємства, які обрали маркетингову або соціально-етичну концепцію розвитку виробництва, повинні орієнтуватися на потреби покупців. Найвищою ефективності роботи на ринку може досягнути лише те підприємство, яке працює на основі соціально-етичного маркетингу, при цьому на підприємстві, з будь-якою формою власності, повинна бути створена служба маркетингу. Функціональні обов'язки передбачають формування певної мети, задач, умов, пріоритетів та принципів маркетингу.

Неправильне використання маркетингу іноді може зумовити гальмування науково-технічного прогресу. Розвиток науки часто на багато років випереджає розвиток суспільства. В результаті створюються вироби, які змогли б задовольнити потреби споживачів через 20-30, навіть 50 і більше років. Звичайно, бувають випадки, коли фінансуванням подібних проєктів займаються комерційні організації. Але нині помічено тенденцію до різкого скорочення фінансування науки такими підприємствами й здебільшого через те, що вони просто не впевнені у своєму існуванні протягом такого значного періоду. Тому таке фінансування повністю повинна взяти на себе держава.

Література:

1. Окландер Т. О. Модернізація маркетингової діяльності промислових підприємств: [монографія] / Т. О. Окландер. — Донецьк: Ноулідж, 2013. — 292 с.

*Дога В.С., д.э.н., профессор,
научный консультант Института экономики,
финансов, статистики Академии наук Молдовы,
г. Кишинев, Молдова*

МОДЕРНИЗАЦИЯ МАРКЕТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

В развитии маркетинга на современном этапе можно выделить четыре основных тенденции.

Первая - развитие промышленного маркетинга. Уменьшается количество производителей и одновременно увеличивается количество брендов - конкуренция становится более жестокой. Сокращается жизненный цикл товаров - снижается стоимость запуска нового бренда. Формируется культура «одноразового» использования товаров. Растет численность товарных знаков, патентов, расширяются товарные категории. Уменьшается количество торговых посредников вследствие ограниченных возможностей использования наценок. Одновременно, возрастает роль дистрибьюторов в канале распределения. Нередко несколько крупных розничных сетей имеют власть над производителем и контролируют доступ к потребителям. Прогнозируется, что большая часть производителей будут продавать товар самостоятельно, переключившись на прямой маркетинг, преимущественно в форме электронной торговли. Перенасыщение традиционных каналов коммуникации рекламными сообщениями затрудняет донесение их до потребителей.

Второе направление - это тенденции в развитии Интернет-маркетинга.

По данным IBM, время, затрачиваемое пользователями на работу за компьютером, уже значительно превышает количество внимания, уделяемого телевизору. Так, 71% респондентов ежедневно проводят в Интернет более двух часов, в то время как столько же ежедневно смотрят телевизор только 19% опрошенных. Это является признаком того, что потребители больше склонны взаимодействовать не с традиционными медиа - такими, как ТВ - а с новыми интерактивными медиа: мобильная реклама, Интернет, интерактивное

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

телевидение, product placement в играх [1]. Все большее количество компаний пытаются использовать Интернет, чтобы привлечь к своей деятельности или продукции внимание активной молодежи, ведь ее покупательная способность и влияние на принятие решений в обществе увеличиваются.

Интерактивная коммуникация позволяет ускорить процесс взаимодействия с потребителями. Основное различие между традиционными и интерактивными каналами заключается в возможности осуществлять двустороннюю коммуникацию путем цифровых технологий. Кроме того, интерактивные каналы остаются более дешевым по сравнению с традиционными медиа способами коммуникаций, ведь стоимость контакта путем электронной почты значительно ниже стоимости контакта с помощью прямой почтовой рассылки. Уровень отклика потребителей на интерактивные сообщения значительно выше, поскольку этот вид коммуникации пока не перешел в разряд традиционных. В современных потребителей нет ни времени, ни желания отрываться от дел, чтобы искать информацию о продуктах или услугах, которые они хотели бы приобрести, в печатной прессе, на телевидении или вне дома (работой). Так, по данным исследования Burst Media (было опрошено более 3,7 тыс. Респондентов), 51,7% пользователей Сети старше 18 лет основным источником такой информации считают Интернет [1].

Третье направление - это тенденции в развитии макромаркетинга. Макромаркетинг или территориальный маркетинг основывается на концепции, методологии и технологии маркетинга в деятельности органов государственного управления. Kotler P. не использует термин «территориальный маркетинг», он пользуется понятием «маркетинг мест» - деятельность, осуществляемая с целью создания, поддержания или изменения отношений и / или поведения, относится к конкретным местам [2, С.647]. Он выделяет четыре типа маркетинга мест: маркетинг жилья; маркетинг зон хозяйственной застройки; маркетинг инвестиций в земельную собственность; маркетинг мест отдыха.

Активная и разнообразная деятельность по территориальному маркетингу необходимо и эффективным инструментом влияния государственных и местных органов власти на экономическое развитие. Используя маркетинг в управлении экономической системой, центральные и региональные органы государственной власти и органы местного самоуправления вступают в специфические отношения с институциональными единицами и гражданами. Эти отношения связаны, прежде всего, с вопросами формирования благоприятной внешней среды хозяйствования предприятий, создание оптимальных условий для повышения результативности предпринимательской деятельности, регулирования деловой активности и жизнедеятельности. Прогрессивный опыт свидетельствует о том, что макромаркетинг должен базироваться на тщательном учете потребностей населения, состояния и динамики рынков, интересов государства и отдельных предприятий; создании условий для их максимальной адаптации к изменениям внешней среды. Этот опыт должен быть учтен в процессе системной трансформации украинского общества.

Четвертое направление - это глобализации маркетинговой деятельности. Происходит рост открытости национальных экономик, их взаимодействие и сближение, развитие региональных международных экономических структур, рост авторитета международных экономических организаций. Международный маркетинг - это концепция маркетинговой деятельности, рассматривает выход предприятия на внешние рынки, их освоения и завоевания. Высшим этапом развития международного маркетинга является глобальный маркетинг, при котором компания рассматривает весь мир как свой потенциальный рынок.

Литература:

1. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://toplist.ru>
2. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Ф. Котлер — М.: Прогресс, 1990. — 736 с.

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЛОЯЛЬНІСТЬ СПОЖИВАЧІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Лояльність як соціально-психологічна та економічна категорія не є універсальною для всіх галузей, каналів збуту, типів ринку та інш. Розглядаючи особливості формування лояльності споживачів продукції промисловості, нами зроблений висновок, що лояльність в кожній зі сфер має свої особливості.

Основні параметри, які впливають на лояльність: тип ринку; рівень конкуренції; етап життєвого циклу підприємства; канали збуту, через які підприємство реалізує свою продукцію; географія діяльності; цінове позиціонування; рівень якості продукції; клієнтоорієнтованість та інш. Таким чином, чим більшим є перелік факторів, тим складнішим стає процес формування та управління лояльністю.

Основні особливості цього процесу в харчовій промисловості наведені нижче.

1) Товари, які є результатом діяльності, переважно відносяться до товарів постійного та повсякденного попиту. (Незалежно від рівня якості та позиціонування ТМ продукції, її призначення, згідно з пірамідою потреб А.Маслоу, стосується задоволення первинних потреб людини).

2) Лояльність кінцевих споживачів має найбільший вплив на успіх діяльності підприємства, у порівнянні із іншими галузями промисловості. (Виходячи з попереднього пункту, робимо висновок, що лояльність кінцевих споживачів, яка формується широким переліком інструментів впливає на виробництво. В даній галузі доволі складно «створити» попит. Все ж таки, основною метою є «задоволення» попиту). Графічно, вплив на виробництво переваг споживачів, зображено на рис.1.

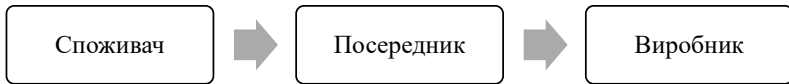

Рис.1 Вплив переваг споживачів на виробництво

Таким чином, в даній моделі, попит споживачів, на наш погляд, є первинним, а попит посередників є вторинним. Цього неможливо сказати про інші галузі промисловості.

3) Значний вплив мінливості переваг споживачів, яку доволі складно прогнозувати. (Продукція харчової промисловості, з точки зору споживача, відноситься до категорії «тих, що сприймаються суб'єктивно», як з психологічного боку, так і з фізичного [3]. Саме тому, точно передбачити та розрахувати ймовірність змін переваг та напрямок цих змін, майже неможливо). Доцільним є використання методу дослідження «фокус-група» в даній галузі.

4) Пряма залежність від показників врожайності АПК. (Сировиною для виробництва підприємств харчової промисловості є продукція АПК. Тому, значні ризики пов'язані з фактором сезонності вирощування сировини, показниками врожайності, що не піддаються механічному впливу).

5) Значна конкуренція з вітчизняними та іноземними виробниками. (Пояснення, що наведено у п.1. також обґрунтовує постійну появу нових гравців на ринку та значну загальну їх кількість. Активним є використання для конкурентної боротьби маркетингових інструментів: пакування, акції та інші [2]).

6) Постійні коливання попиту через вплив сезонності. (Харчова промисловість має, так звану «подвійну сезонність: на етапі закупівлі/вирощування сировини та на етапі виробництва та збуту. Тому, ризики, як фінансові, так і комунікативні, також подвоюються) [1].

7) Значна необхідність формування широкої мережі каналів збуту.(Не дивлячись на те, що ланцюг товароруку до споживача може бути різної довжини, прибутковість продукції харчової промисловості, особливо, з

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

урахуванням вище наведених ризиків, не є значно більшою, у порівнянні із іншими галузями промисловості. Саме тому, доцільнішим є формування широкої мережі каналів збуту та формування лояльності в кожному з них. Тоді забезпечується контроль за єдністю стратегії виховання лояльності; оперативна реакція на зміни переваг споживачів, а також збереження/підвищення економічних результатів).

8) Споживання продукції харчової промисловості має «граничний попит». Інакше кажучи, у кожної людини є певна норма споживання, вище якої вона не буде купувати продукцію. Тому, доцільним є постійний моніторинг кон'юнктури ринку та адаптацію під поточні умови.

Таким чином, можна зробити висновок, що процес формування та управління лояльністю споживачів харчової промисловості, залежить від специфіки самої галузі та результатів дії різних факторів, на які можна впливати в різній мірі, або не впливати взагалі.

Література:

1. Довгунь О.С.//Сучасні маркетингові підходи в контексті формування підприємствами лояльності клієнтів/Довгунь О.С.// Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. - 2015. - № 833. - С. 9-15. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPL_2015_833_4
2. Кобелев В.М., Тихонова А.В.//Особливості формування бренду на ринку харчової промисловості/Кобелев В.М.// Вісник НТУ «ХП». – 2014. – 33. С. 34-39.
3. Тинг Ю.И., Элисон Д. Влияние эмоциональной удовлетворенности на лояльность потребителя // Менеджмент-дайджест. — 2004. — ¹ 1. — С. 44.
4. Шадрин В.Г., Коновалова О.В. Маркетинг в отраслях и сферах деятельности: конспект лекцій. – Кемерово: Кемеровский технологический институт пищевой промышленности, 2009. – 64 с.

ТЕНДЕНЦІЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В XXI СТОРІЧЧІ

Маркетинг — це діяльність, що властива як ринковим, так і планомірним формам зв'язків виробництва та споживання. В умовах ринкових зв'язків між виробництвом та споживанням за рахунок маркетингової діяльності виробник збільшує вірогідність того, що його безпосередньо приватна праця проявиться як опосередковано суспільна, конкретна праця — як абстрактна, а суспільний зв'язок проявиться у формі мінової вартості. І якщо суспільна форма продукту праці стане товарною, то це стане наслідком та підтвердженням ефективності маркетингових зусиль. Тобто маркетинг — це спосіб зниження ризику в динамічних, невизначених, слабо прогнозованих умовах товарного виробництва. Це засіб продовження довголіття товарного виробництва, форма вирішення його протиріч та недоліків з нераціональних втрат ресурсів, що проявляються у рості запасів готової продукції. В ідеалі, ефективна маркетингова діяльність сприяє встановленню планомірних відносин, тобто спрямована на виробництво за замовленнями. Більш того, частиною змісту маркетингу є формування планомірних відносин. Виходить, що маркетинг реанімує товарне виробництво і підриває його одночасно. Перше у оперативнотактичному контексті, друге у стратегічному. Таким чином, маркетингу властивий подвійний характер. З одного боку, маркетинг — це цілком ринковий інструмент надання тривалості життєвому циклу товарного виробництва і його адаптації та еволюції в сучасних умовах. З іншого боку, маркетинг підриває товарне виробництво, сприяючи становленню планомірної, тобто безпосередньо суспільної форми зв'язку. Особливо на ринку інвестиційних товарів.

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

Ключові напрями еволюції технологічного укладу — інформатика і електроніка, нові матеріали і біотехнологія, машинний інтелект і робототехніка, генна інженерія і надпровідність, гнучке автоматизоване виробництво — формують новий технологічний спосіб виробництва. Ядром виробництва стає інформатизація суспільства, всіх сторін його життя і трудової діяльності на базі телекомунікацій, інформаційно-комунікаційних технологій. Створюється новий віртуальний світ, віртуальна реальність. Інтернет став визначальною силою, що стоїть за всіма перетвореннями в сфері маркетингових концепцій.

Сьогодні маркетологам недостатньо простору масового маркетингу. В сучасних умовах боротьба ведеться не за ринки, а за клієнтів. Це стало можливим завдяки розвитку Інтернет-технологій, що дозволяють накопичувати та аналізувати інформацію про кожного клієнта. Вектор трансформації обумовлює наступний алгоритм концепції маркетингу: запропонуй новий товар, який краще задовольняє відомі потреби — поясни споживачам, що він краще задовольняє їх потреби — формуй зв'язки зі споживачами — максимально використовуй Інтернет-технології.

Інтерактивна комунікація дозволяє прискорити процес взаємодії зі споживачами. Основна відмінність між традиційними та інтерактивними каналами полягає у можливості здійснювати двосторонню комунікацію шляхом цифрових технологій. Крім того, інтерактивні канали залишаються більш дешевим у порівнянні з традиційними медіа способами комунікацій, адже вартість контакту шляхом електронної пошти є значно нижчою вартості контакту за допомогою прямого поштового розсилання. Рівень відгуку споживачів на інтерактивні повідомлення є значно вищим, оскільки цей вид комунікації поки не перейшов у розряд традиційних. У сучасних споживачів немає ні часу, ні бажання відриватися від справ, щоб шукати інформацію про продукти чи послуги, які б вони хотіли б придбати, в друкованій пресі, на телебаченні або поза домом (роботою).

Отже, можна виділити наступні тенденції розвитку маркетингу, що обумовлюють необхідність трансформації концепції маркетингу в XXI сторіччі.

1. Знижується ефективність традиційних маркетингових заходів.
2. Більше виробників продають товар самостійно, переключившись на електронну торгівлю, застосовуючи прямий маркетинг.
3. Зменшується кількість виробників і одночасно збільшується кількість брендів — конкуренція стає більш жорсткішою.
4. Зменшується кількість торговельних посередників.
5. Зростає роль дистриб'юторів в каналі розподілу. Нерідко декілька великих роздрібних мереж мають владу над виробником і контролюють доступ до споживачів.
6. Скорочується життєвий цикл товарів — падає гранична вартість запуску нового бренду.
7. Цифрові технології полегшують появу нових товарів та послуг, формують культуру «одноразового» використання товарів, які раніше відносили до товарів довготривалого використання..
8. Відбувається надфрагментація ринків.
9. З розвитком Інтернет, збільшенням кількості користувачів роль споживачів стає більш важливою. Посилюється виробнича співпраця між компанією та споживачами.
10. Ефективність рекламних кампаній падає, а обсяг рекламних носіїв зростає. Зменшується значення традиційних медіа.
11. Зростає популярність Інтернет-маркетингу.
12. Підприємства використовують гібридний маркетинг — симбіоз звичайного та Інтернет-маркетингу.

*Смірнова К.В., к.е.н., доцент кафедри
менеджменту природоохоронної діяльності,
Одеський державний екологічний університет,
м. Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасні економічні умови, жорстка конкуренція в більшості галузей народного господарства, орієнтація на внутрішній та зовнішній ринок, постійні зміни споживчих потреб привертають особливу увагу та викликають необхідність досліджувати сферу маркетингу й знаходити шляхи удосконалення проведення маркетингової діяльності організацій. Маркетинг слугує основою успіху підприємства в умовах ринку та спрямований на забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його продукту і ефективної взаємодії зі споживачами.

Процес управління маркетингом охоплює такі сторони діяльності фірми, як організація збуту та його стимулювання, рекламні кампанії й дослідження ринку, управління товарним асортиментом і ціноутворенням, тобто фактично всі ті заходи, що впливають на ефективність діяльності підприємства.

Базисом маркетингової діяльності на підприємстві виступає грамотно сформована маркетингова політика, структуру якої формує так званий «комплекс маркетингу» або «маркетинг-мікс», і яка, за умови ефективної розробки, дозволяє: вивчити існуючу ситуацію на ринку і конкретизувати напрями його розвитку в майбутньому; розробити і успішно виконати конкретні маркетингові програми; підвищити конкурентоспроможність продукції та визначити місце підприємства на ринку [1].

Однак, практика українських компаній виявляє цілу низку недоліків, які знижують ефективність маркетингової діяльності, серед яких: хаотичне використання окремих елементів маркетингу, зведення функцій маркетингу лише до стимулювання збуту, орієнтація на короткострокову перспективу, відсутність гнучкості та незнання власних споживачів і їх потреб. Діяльність вітчизняного бізнесу часто спрямована лише на максимізацію прибутку

незалежно від рівня задоволення та подальшої зацікавленості споживачів у продукції підприємства, що не дозволяє оперативно реагувати на мінливі умови ринку в перспективі, хоча маркетингові дослідження можуть виступати підґрунтям для операційного планування маркетингової діяльності [2].

Сьогодні діяльність всіх комерційних компаній будується на основі маркетингу, а останнім часом він став невід'ємною частиною стратегій багатьох некомерційних організацій. Маркетинг - це складна система відносин суб'єкта господарювання зі споживачем і іншими суб'єктами у зовнішньому ринковому середовищі, під яке дана система постійно має підлаштовуватись для створення та збереження певних переваг своєї діяльності, стійкого прибуткового балансу між можливостями організації та ринковими умовами. Особливого значення набуває маркетингова діяльність і в сфері послуг та торгівлі.

Розгляд діяльності конкретної організації дає можливість ширше побачити проблемні місця маркетингу та запропонувати нові актуальні маркетингові заходи, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності окремої компанії, досвід якої може бути корисним і для інших гравців певного сегменту ринку. Об'єктом такого розгляду є СПД «Кропивницька» - магазин подарунків та повітряних кульок «Свято», діяльність якого розпочато з 2013 р., розташованого у центрі м. Одеса.

Аналіз засвідчив, що діяльність закладу є досить різноманітною та затребуваною на даний час на ринку і здійснюється за такими напрямками:

- реалізація повітряних кульок надутих повітрям або гелієм (широкого спектру кольорів, розмірів, кульки-гіганти, з конфеті, з фольги, з гелієм, з малюнками на поверхні або без, з діодами);

- надання послуг з декорування приміщення повітряними кульками (оформлення урочистих подій повітряними кульками, виготовлення арок з повітряних кульок (весільних, приурочених до різноманітних святкових подій);

- створення різноманітних подарункових композицій з повітряних кульок (фігурних композицій, кульок-сюрпризів тощо);

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

- надання послуг оренди обладнання з виготовлення мильних пузирів;
- реалізація подарунків, сувенірної продукції та різноманітних святкових прикрас і декорацій (фоторамки та фотоальбоми, паперові ковпачки, корони; шкатулки, скляні сувеніри);
- реалізація святкових упаковок та листівок тощо.

При цьому контингент споживачів досить різноманітний (фізичні та юридичні особи), але на даний момент більшість клієнтів - це фізичні особи з рівнем доходів середнім та вище середнього. Конкуренція у магазину є досить великою через значну кількість на ринку м. Одеси організацій, які надають подібні послуги (Творча майстерня оригінальних подарунків «Smiller», Агенція святкових оформлень «Шаровик», ТМ «Шар і Шарм», компанія «Кульки по-одеськi», магазини «Proshar», «Лошарик», «Assorti», «Феєрія» та ін.).

Слід зазначити, що існуюча в магазині маркетингова політика є достатньо ефективною, яка здатна підтримувати прибуткову діяльність, однак ринкові коливання, позиції конкурентів та їх кількість, зміни потреб споживачів є проблемами, які необхідно розглядати в динаміці і відповідним чином вирішувати. Отже, керівництву магазину «Свято» необхідно постійно моніторити стан маркетингової діяльності та оновлювати її. Аналіз маркетингових процесів виявив деякі недоліки в роботі СПД «Кропивницька», що зумовило розробку конкретних пропозицій по підвищенню конкурентоспроможності:

➤ Запровадження нової послуги - друк на повітряних кульках (популярний інструмент реклами для бізнесу; попит на послуги такого роду постійний).

➤ Запровадження накопичувальної системи знижок в залежності від суми заказу. Так, замість сьогоднішньої однакової знижки у 10%, пропонується така схема: при купівлі товару на суму від 500 грн. – знижка 5%, при купівлі від 1000 до 2000 грн. – 10%, а при заказі понад 2000 грн. – 15%.

➤ Введення в практику діяльності магазину знижок в певний період часу (з 10 до 11 години ранку в будні та вихідні дні запровадити постійну знижку

всім клієнтам, незалежно від кількості покупок та обсягів замовлень). Це дозволить збільшити наплив клієнтів в непопулярні ранкові години.

➤ Проведення періодичних анкетувань замовників для поліпшення якості надаваних послуг.

➤ Розширення клієнтської бази даних через: пошук нових покупців (зокрема, використовуючи соціальні мережі); введення нових умов співпраці - відстрочення платежів, бонуси, знижки; стимулювальні дії - реклама, співпраця з благодійними організаціями (що підвищуватиме позитивний імідж) і т.п.

➤ Для збільшення територіального охоплення потенційних клієнтів запровадження аудіо реклами в часовому діапазоні з 7.00 до 10:00 («драйв-тайм»), а за можливістю і протягом дня, використовуючи найбільш популярні радіостанції м. Одеса з широкою аудиторією слухачів в місті та поза межами.

➤ Запровадження прийняття та обробки замовлень через Інтернет-мережу. Для певної категорії споживачів продукції магазину, обмежених у часі (наприклад, мами маленьких діточок) або територіально розташованих далеко від точки продажу (в іншому районі міста), купівля через Інтернет є актуальною та зручною. Таким чином можливо значно розширити споживацьку аудиторію та одночасно запропонувати зручну нову послугу вже існуючим клієнтам.

Отже, маркетингова діяльність підприємств має базуватись, перш за все, на інтересах та потребах споживача, знання яких дозволить підвищувати ефективність збуту товарів чи послуг та активізувати діяльність організації з метою виведення її на більш високий рівень.

Література:

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гарковенко. - 4-е вид. доп. - К.: Лібра, 2006. - 717 с.
2. Мокляк М.В. Проблеми впровадження та управління маркетинговою діяльністю на українських підприємствах [Електронний ресурс] / М.В. Мокляк, Ю.Е. Бондаренко, О.В. Федоренко. - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/77.pdf>

*Третяк Н. М., к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Черкаського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет
банківської справи»
м. Черкаси, Україна*

УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для вітчизняних підприємств проблема стосовно відтворення основних засобів є дуже нагальною, через те що на підприємствах зосереджена чимала кількість застарілої техніки, яка є несучасною як фізично так і морально. У результаті чого знижується продуктивність праці, падає фондovіддача, а матеріальні та енергетичні витрати, навпаки, зростають. Ці фактори негативно впливають на якість та вартість готової продукції, знижуючи її конкурентоздатність на світовому ринку. Нині актуальним є питання щодо ефективного управління відтворенням основних засобів на українських підприємствах.

Відтворення основних засобів – це процес їх виробничого використання, зносу та амортизації, підтримки у робочому стані через здійснення ремонтів і відновлення в натурі [2, с.88].

Процес відтворення полягає в оновленні та заміщенні основних засобів підприємства, які в процесі експлуатації підлягають фізичному та моральному зношенню, в результаті чого стають непридатними до подальшого використання та виконання виробничих завдань. (рис. 1.).

Отже, відтворення основних засобів постає процесом постійного та неперервного оновлення й заміщення основних засобів у зв'язку з їх фізичним і моральним зносом.

Основною ціллю управління відтворенням основних засобів є забезпечення структури основних засобів за якісними та вартісними вимірами з урахуванням оптимізації витрат на досягнення поставлених цілей.

Першорядними завданнями управління відтворенням основних засобів є: формування мети та цілей відтворення основних засобів, обґрунтування інвестиційних рішень на основі існуючих альтернатив формування складу основних засобів з урахуванням обмеженості фінансування даних проектів [1, с.8].

Задачею управління відтворенням основних засобів є пошук джерел фінансування такого процесу, а також оптимізації обсягу та складу джерел фінансових ресурсів для дотримання умов ефективного використання власного та залученого капіталу з метою забезпечення достатньої фінансової стійкості підприємства.

Рис.1. Форми відтворення основних засобів підприємства.

Секція 5. Маркетинг та менеджмент в діяльності підприємства

Процес управління відтворенням основних засобів залежить від галузевих особливостей підприємства, специфіки господарської діяльності, умов виробництва, що безпосередньо впливають на тривалість процесів відтворення, їх інтенсивність, а отже і на ефективність управління відтворенням основних засобів в цілому.

Поточне управління відтворенням основних засобів потрібно направляти на розроблення комплексу заходів, спрямованих на ефективне їх використання, що на сьогодні є важливою проблемою практично для всіх підприємств нашої держави [1, с. 8].

Основними критеріями управління процесом відтворення основних засобів є: своєчасність, повнота, результативність, рентабельність основних засобів, альтернативність пропозицій, ризик, про інформованість, ефективність використання основних засобів.

Отже, управління відтворенням основних засобів є складним багатогранним процесом, ефективність якого можна оцінити за допомогою відповідних критеріїв, використання яких надасть змогу охарактеризувати результативність процесу відтворення основних засобів на підприємстві, враховуючи галузеву належність підприємства, специфіку його діяльності та виробництва продукції.

Література:

1. Ареф'єва О. В. Теоретичні аспекти управління відтворенням основних засобів підприємства в ринкових умовах господарювання / О.В. Ареф'єва // Вісник НАУ. – 2009. – С.6-11.
2. Ільчук В.П. Інноваційно-інвестиційні системи залізничного транспорту: становлення та розвиток : монографія / В.П. Ільчук; за ред. д.е.н., проф. Є.М. Сича. – К. : Логос, 2004. – 381 с.

Секція 6. Адаптація обліку, аналізу та аудиту до економічних змін

*Овчарик З.Д., к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту,
Кириченко Л.А., бакалавр,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин, Україна*

**ОБЛІК ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ
ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ**

Обчислення витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції необхідно для оцінки виконання плану і динаміки; визначення рентабельності виробництва й окремих видів продукції, здійснення внутрішньогосподарського госпрозрахунку; виявлення резервів зниження собівартості; визначення цін на продукцію; обґрунтування рішень про виробництво нових видів продукції і зняття з виробництва застарілих.

Особливості сутності собівартості

Таблиця 1

№ з/п	Автор	Визначення
1	Андрійчук В.Г.	Собівартість — один з найважливіших показників господарської діяльності аграрних підприємств, оскільки показує, у що саме обходиться господарству виробництво відповідного виду продукції і наскільки економічно вигідним воно є в конкретних природно-економічних умовах господарювання. [1].
2	Бутинець Ф. Ф.	Собівартість продукції (робіт, послуг) — грошове вираження витрат підприємства, пов'язане з виробництвом та збутом продукції, виконанням робіт, наданням послуг. [2].
3	Завгородній В. П.	Собівартість — усі затрати підприємства на виробництво та реалізацію продукції, що виражені в грошовій формі. [3].
4	Мочерний С.В.	Собівартість продукції — витрати підприємства на виготовлення загальної кількості товарів або одного товару у грошовій (вартісній) формі. [4].

5	Пархоменко В. М.	Собівартість — це один з основних показників роботи підприємства, що використовують для визначення потреби в обігових коштах, планування прибутку, визначення економічної ефективності окремих організаційно-технічних заходів і виробництва загалом, для внутрішньозаводського планування; а також для формування цін. [5, с. 2-6].
6	Риндя А.	Собівартість — це виражені у вартісній формі поточні витрати підприємства на виробництво й реалізацію продукції (робіт, послуг). [6, с. 47-50].
7	Степаненко В.С.	Собівартість — це один з основних показників роботи підприємства, що використовують для визначення потреби в обігових коштах, планування прибутку, визначення економічної ефективності окремих організаційно-технічних заходів і виробництва загалом, для внутрішньозаводського планування; а також для формування цін. [7].

Існує багато теорій та тверджень щодо калькуляції собівартості продукції промислових виробництв та її обліку, але, вибір методу обліку витрат обумовлюється характером, обсягом і організацією виробництва на підприємстві. У виробництвах з одним видом виготовленої продукції та незначним обсягом незавершеного виробництва або за його відсутності застосовують так званий простий метод обліку витрат. Аналітичний облік ведуть шляхом відкриття рахунків по даних виробництвах, а всі витрати є прямими. Собівартість одиниці продукції вираховують шляхом ділення витрат на кількість одержаної продукції.

Отже, важливою умовою успішної діяльності підприємств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

Надійність фінансового стану підприємств, результативність і привабливість їх діяльності для інвесторів залежать від ефективності використання виробничих ресурсів, від правильності формування собівартості продукції. Саме ці показники є вирішальними при формуванні прибутку і, найголовніше, залежними від раціональної та розумної системи управління діяльністю. Оскільки витрати підприємства залежать від ефективного використання ресурсів, від вміння управлінців керувати ними, оптимізувати в певних умовах виробництва та мінімізувати в даній сфері діяльності.

Література:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік : Курс лекцій: Навч. посіб. для студ. / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук; Житомир. інж.-технол. ін-т. - Житомир : ПП "Рута", 2000. - 448 с.
3. Завгородній, В. П. Бухгалтерский учет в Украине с использованием национальных стандартов [Текст] : учеб. пособие для студ.вузов / В. П. Завгородній. - 5-е изд., доп. и перераб. - К. : А. С. К., 2002. - 848 с.
4. Мочерний С.В. Політична економія: Навч. посіб. - К.: Знання-Прес, 2002. - 687 с.
5. Пархоменко В. М. Бухгалтерський облік в Україні : Нормативи. Комент. Ч. 6 / В. М. Пархоменко. - Луганськ: "Футура" ДСД "Лугань", 2001. - 368 с. - укр.
6. Риндя А. Собівартість у фінансовій звітності. // Податки та бухгалтерський облік. - 2004. - № 27. - С. 47 - 50.
7. Степаненко С.В., Антонюк С.Н. та ін. Історія економіки та економічної думки. Навчальний посібник/ С.В. Степаненко, С.Н. Антонюк, В.М. Фещенко, Н.О. Тимочко; за ред. проф. С.В. Степаненка. — К.: КНЕУ, 2010. — 743 с.

*Педько І.А., д.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
Борзих О.О., магістр,
Хатамов Б., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасний період економічного розвитку країни характеризується значними змінами в умовах функціонування, що в свою чергу, вимагає від підприємств впровадження заходів щодо підвищення ефективності діяльності. Одним з таких заходів є проведення внутрішнього аудиту, результати якого дозволяють виявити недосконалості роботи підприємства та напрями і резерви для поліпшення діяльності.

Організація внутрішнього аудиту на підприємстві розглядалася такими науковцями, як Я.В. Мех., Ф.Ф. Бутинець [4], А.В.Бодюк [2], М.Т.Білуха ,В Бурцев [3], І.А. Стефанюк, С.В. Бардаш та інші.

Внутрішній аудит є ефективним інструментом моніторингу та контролю за ефективністю функціонування усіх підрозділів підприємства. Проведення внутрішнього аудиту проводиться заплановано, діє в інтересах організації, що здійснює господарську діяльність, регламентована керівництвом. Для проведення внутрішнього аудиту використовуються бухгалтерська звітність, інформаційне забезпечення щодо наявних ресурсів, яке повинно бути реальним та актуальним.

Проведення внутрішнього аудиту необхідно як для великих підприємств з розгалуженою структурою і великою кількістю територіально віддалених філій, дочірніх і підпорядкованих підприємств, так і для підприємств середніх розмірів.

При проведенні внутрішнього аудиту можна виділити наступні етапи:

- Рішення про проведення внутрішнього аудиту;
- Визначення мети аудиту та розробка форм щодо отримання інформації;
- Регламентація термінів проведення та способів отримання інформації;
- Збір інформації, обробка та аналітичні висновки щодо отриманих

результатів.

Наступним кроком після проведення внутрішнього аудиту є розробка заходів, що спрямовані на підвищення ефективності діяльності організації, та засновані на аналітичних висновках проведеної аудиторської перевірки.

Крім того, фахівці служби відділу внутрішнього аудиту можуть залучатись як експерти при виникненні розбіжностей між головною компанією і підприємствами, що входять до її структури. Вони можуть за розпорядженням керівництва спостерігати за доцільністю та ефективністю здійснення окремих операцій, правильністю відображення їх у системі обліку та звітності, надання інформації менеджерам [4].

Таким чином, проведення внутрішнього аудиту є необхідною умовою для забезпечення ефективної діяльності будь-якого підприємства. Інформація для проведення внутрішнього аудиту повинна бути актуальною та достовірною. Також необхідно при організації внутрішнього аудиту при необхідності залучати фахівців, що мають досвід в певній галузі, яка відповідає спеціалізації підприємства.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець – 2-е вид., перероб. та доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
2. Бодюк А.В. Методологічні та нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: [монографія] / А.В. Бодюк. – К.: Кондор, 2005. – 356 с.
3. Бурцев В. Організація внутрішнього аудиту в компанії // Фінансовий ринок України. – 2007. - №2. – С.25-30.
4. Коробка І.М. Організація процесу внутрішнього аудиту на підприємстві. [Електронний ресурс]:
http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67361.doc.htm

*Петрищенко Н.А., к.е.н., ст.викладач кафедри економіки підприємства,
Лягова В.С., бакалавр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
Спичак А.С., бакалавр,
Одеська національна морська академія,
м. Одеса, Україна*

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ АУДИТУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

Аудит - це незалежна експертиза фінансових звітів та іншої інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання з метою формування висновків про реальний фінансовий стан цього суб'єкта.

Основною метою проведення аудиту є отримання аудиторського висновку про фінансовий стан господарюючого об'єкта, який перевіряється.

Основними задачами аудиту, згідно Рішення аудиторської палати України [1], є збирання достовірної вихідної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта й формування на цій основі висновків про його реальний фінансовий стан.

Також слід відзначити, що аудит повинен бути організований так, щоб адекватно відобразити усі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється, настільки, наскільки вони відповідають перевіреним фінансовій інформації. Тому аудитор повинен одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах даних достовірна й достатня.

Аудитор повинен також вирішити, чи правильно відповідна інформація відтворена у обліку і звітності.

Необхідність проведення процедури аудиту може визначатися як зовні, так і з боку керівництва підприємства, та обумовлена потребою користувачів інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Таким чином, користувачами інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання можуть бути:

- власник суб'єкта господарювання або керівництво управлінського апарату цього суб'єкта;
- інші юридичні та фізичні особи, які мають матеріальну

заінтересованість у результатах господарсько-фінансової діяльності цього суб'єкта.

Користувачам необхідна впевненість у достовірності й повноті наданої їм інформації про фінансовий стан суб'єкта. При цьому самі користувачі не мають доступу до джерел інформації та/або не мають спеціальних знань для оцінки цієї інформації. Це зумовлює їх потребу у висновку спеціаліста [2]. Основні фактори, що обумовлюють необхідність аудиту, відображено на рис.1.

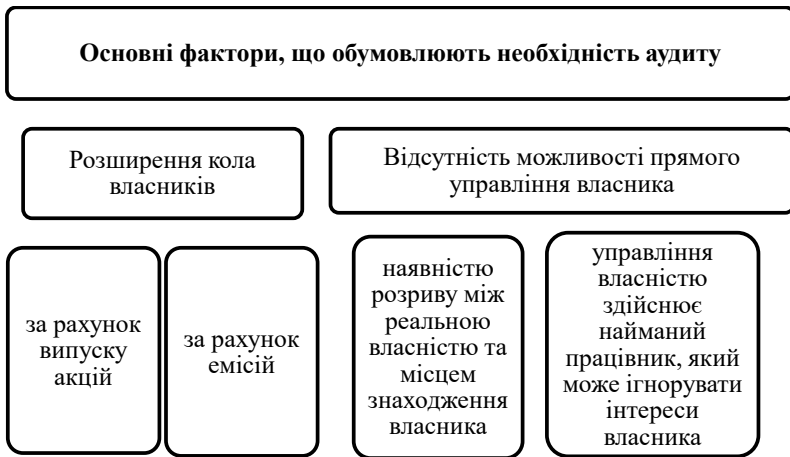

Рис.1. Основні фактори, що обумовлюють необхідність аудиту

Таким чином, аудит має на меті забезпечити впевненість, що перевірена аудитором фінансова звітність не містить суттєвих перекручень.

Література:

1. Рішення аудиторської палати України. [Електронний ресурс]: http://www.uazakon.com/documents/date_5t/pg_idwsom.htm
2. Беренда, Н. І. Фактори необхідності організації та проведення аудиту на підприємствах України / Н. І. Беренда, М. С. Ялигіна // Економіка та суспільство : електронне наукове фахове видання. - Мукачево, 2016. - Вип. 2. - С. 642-647.

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

*Азарова І.Б.,
к.т.н., доц. кафедри менеджменту та управління проектами,
Дімірова В.П.,
ст. лаборант кафедри менеджменту та управління проектами,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КАДАСТРОВОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЯК ПРИКЛАД ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У Земельному кодексі [1] нашої держави зазначено, що земля є основним національним багатством України, яка перебуває під особливою охороною. Право власності на землю гарантується державою. Використання власності на землю не може завдавати шкоди правам і свободам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі.

Згідно статті 80 Земельного кодексу [1], суб'єктами права власності на землю є: громадяни та юридичні особи - на землі приватної власності; територіальні громади, які реалізують це право безпосередньо або через органи місцевого самоврядування, - на землі комунальної власності; держава, яка реалізує це право через відповідні органи державної влади, - на землі державної власності.

Для забезпечення обліку земельних ділянок за видами цільового призначення, наказом Держкомзему України №548 від 23.07.2010 р. [2] було затверджено Класифікацію видів цільового призначення земель, розроблену відповідно до Земельного кодексу України, Закону України «Про землеустрій» та Положення про Державний комітет України із земельних ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2008 № 224. Згідно означеній класифікації, землі України за цільовим призначенням розбиті на 10 секцій - окремі види цільового призначення земель, які характеризуються власним правовим режимом, екосистемними функціями, видом господарської діяльності, типами забудови, типами особливо цінних об'єктів.

Цільове призначення землі та інші дані щодо земель України згідно закону [3], Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051, фіксуються у єдиному реєстрі – Державному земельному кадастрі, в якому дані щодо всіх земельних ділянок зібрані воедино в електронному вигляді на публічній кадастровій карті.

Закон визначає Державний земельний кадастр як єдину державну геоінформаційну систему відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами [3]. Державне підприємство «Центр державного земельного кадастру» призначено Адміністратором Державного земельного кадастру [4].

Ініціалізація проекту впровадження Державної кадастрової системи була викликана, в першу чергу, необхідністю приєднання України до ЄС. Коли Євросоюз почав розширятися, то, з урахуванням реалій східно-європейських країн, які ставали членами ЄС, чинності набула Постанова Ради Європи №3508/92, відповідно до статті 4 якої країни мають забезпечити: створення цифрової системи ідентифікації земельних ділянок з використанням кадастрових карт та документів, а також картографічних матеріалів, аерофото чи супутникових знімків. Відповідно до визначення Міжнародної федерації геодезистів [5], кадастрова система є підсистемою більш широкої земельної інформаційної системи, яка є інструментом для прийняття економічних, адміністративних, юридичних рішень, а також планування та розвитку територій. Складові такої земельної інформаційної системи – це, з одного боку, база даних про землю, з іншого – процедури та технічні «інструменти» для систематичного збору, оновлення, обробки та розповсюдження цих даних.

Однак, створювана система державного земельного кадастру набуває значення для нашої країни не лише з точки зору її євроінтеграції. Від рівня функціонування кадастрової системи залежить успіх або невдача у здійсненні

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

багатьох урядових рішень, наприклад таких як пошук та експлуатація ресурсів, індустріалізація та земельна реформа. Отже, майбутнє країни загалом [5]. ведення земельного кадастру дозволяє створювати та практично використовувати надійну базу для оподаткування та поповнення державного та місцевих бюджетів. Система також надає значне спрощення процедур реєстрації прав на землю для представників бізнесу. Забезпечення публічного доступу до інформації кадастру дозволяє залучатись до регулювання використанням земельних ресурсів громадськості та населенню держави, що було дуже ускладненим у попередній системі обліку земель.

Вже зараз на сайті Публічної кадастрової карти України [6] система дає можливість оперативно отримувати необхідну інформацію про земельні ділянки на всій території України. Завдяки використанню при адмініструванні Державного земельного кадастру сучасних інформаційних технологій, відомості про землі є доступними як фахівцям, що працюють в сфері земельних відносин, так і зовнішнім користувачам.

З впровадженням земельного кадастру Україною зроблено перший суттєвий крок у напрямку побудови цивілізованого обліку земель. Створена за сприянням Світового Банку кадастрова система відповідає сучасним європейським вимогам та зараз активно розвивається. Тепер є два паралельних завдання: наповнювати кадастр новими достовірними даними, підтримувати рівень їх актуальності та вдосконалювати законодавство щодо єдності кадастрово-реєстраційної системи і забезпечення фінансової сталості Національної кадастрової системи [5].

Як зазначено у звіті Голови Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [7], робота Держгеокадастру в 2017 році буде спрямована на покращення якості надання сервісів громадянам, продовження боротьби з побутовою корупцією в земельній сфері, ефективний контроль за використанням земель та створення передумов формування ринку землі.

Запровадження кадастрово-реєстраційної системи в рамках держави може служити прикладом успішного застосування проектного підходу в управлінні земельними ресурсами України.

Література:

1. Земельний кодекс України: закон України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіційний Сайт – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель: Наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 № 548 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіційний Сайт – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10>
3. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Офіційний Сайт – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
4. Адміністрування державного земельного кадастру [Електронний ресурс] / Центр ДЗК України. – Офіційний Сайт. – Режим доступу: http://dzk.gov.ua/?page_id=310
5. Нагорна О. Наскільки український кадастр відповідає європейським стандартам [Електронний ресурс] / Нагорна О. // Держгеокадастр України. – Офіц. Сайт. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/info/naskilky-ukrainskyi-kadastr-vidpovidaie-ievropeiskym-standartam/>
6. Публічна кадастрова карта України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>
7. Держгеокадастр підбив підсумки роботи галузі за рік [Електронний ресурс] // Держгеокадастр України. – Офіційний Сайт. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/derzhheokadastr-pidbyv-pidsumky-roboty-haluzi-za-rik/>

*Зінченко Т.Є., д.е.н., професор,
Єждін Д.О., Захожа О.Є., магістр,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
м. Одеса, Україна*

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Раціональне використання, охорона земель і інших природних ресурсів торкаються інтересів країни, регіонів, суб'єктів господарювання та громадян. Конституцією України встановлено, що земля є основним національним багатством та перебуває під особливою охороною держави. Організація раціонального використання та охорони земель – найважливіший фактор розвитку економіки країни. Від того, як вирішується дане питання, залежить не лише економічна, екологічна, але і соціально-політична ситуація в державі.

Стратегічне значення в розвитку економіки країни займає територія Одеської області. Регіон є найбільшим за площею зі всіх областей України (5,5%). Одещина - приморський і прикордонний регіон, розташований на крайньому південному заході країни, з територією 33,4 тис.км², з населенням 2,6 млн.осіб. По території області проходять державні кордони з Румунією і Молдовою. На півдні область своєю окраїною виходить до Чорного моря. Довжина морського і лиманного узбережжя від гирла р. Дунай до Тилігульського лиману сягає до 300 км.

Одеса – значний економічний центр півдня України, який поєднує в собі найбільший морський порт, розвинену промисловість, курортно-рекреаційний комплекс, транспортну, фінансову, соціальну інфраструктуру. Земельні ресурси з економічної точки зору є надзвичайно привабливим активом – ціни на землю та нерухомість – одні з найвищих в Україні [1].

Аналізуючи особливості сучасного стану використання земельних ресурсів Одеської області – слід зазначити, що земельні ресурси складають 3331,4 тис. га і характеризуються надзвичайно високим рівнем освоєння. Найбільшою є питома вага земель сільськогосподарського призначення –

2659,2 тис. га, з них рілля – 2075,5 тис. га. У структурі всіх земель, землі сільськогосподарського призначення займають 79,8 %, у тому числі рілля – 62,3%. Землі громадського призначення займають 30,5 тис. га. Станом на 01.01.2016 площа земель під об'єктами природоохоронного призначення становить 113,0 тис. га або 3,4 % від території області. Площа земель оздоровчого призначення становить 2,0 тис. га, а площа рекреаційного призначення – 4,5 тис. га. Землі лісгосподарського призначення, ліси та інші лісовкриті площі займають 223,0 тис. га або 6,7 % території області. Землі водного фонду займають 210,6 тис. га або 6,3 % території області, в тому числі природні водотоки (річки та струмки) – 15,3 тис. га, озера та лимани – 167,2 тис. га, ставки – 12,1 тис. га, штучні водосховища – 7,6 тис. га, штучні водостоки (канали, колектори, канави) – 8,4 тис. га. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики займають 31,7 тис. га. Землі, що використовуються для транспорту та зв'язку, в цілому по Одеській області займають 25,1 тис. га. [2].

Слід зазначити, що останніми роками спостерігається тенденція до зміни площі сільськогосподарських угідь (рис.1).

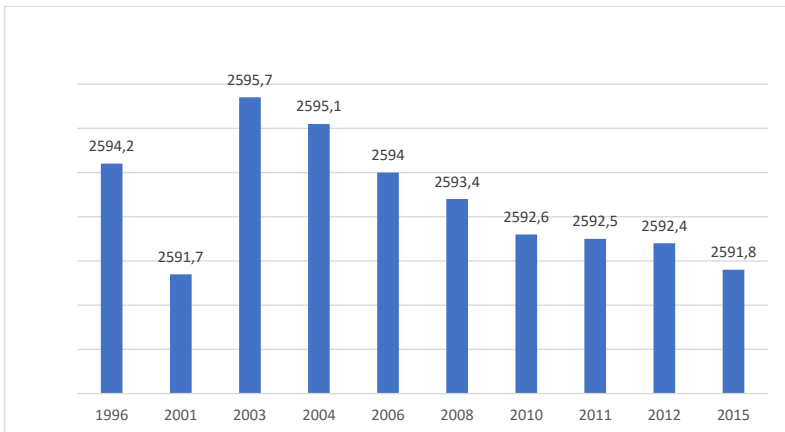

Рис.1. Динаміка зміни площі сільськогосподарських угідь за 1996-2015 роки (тис.га)

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

На противагу, спостерігається збільшення площі забудованих земель, земель промислового та комерційного використання, тощо. Як правило, це пов'язано з продажом і зміною цільового призначення колишніх сільськогосподарських угідь на землі інших категорій земельного фонду.

Важливість питання ефективного використання та охорони земель сільськогосподарського призначення у Одеській області є одним з найактуальніших, адже в області понад 2,5 млн. га сільськогосподарських угідь, у тому числі більш 2 млн. га ріллі, більше 80 тис. га виноградників. Контроль щодо охорони земель вимагає невідкладних науково обгрунтованих заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів та отримання екологічно чистих продуктів харчування.

Причиною виникнення значної кількості екологічних негараздів є те, що створені нині в процесі реформування аграрного сектора приватні та приватно орендні сільськогосподарські підприємства використовують земельні ділянки без дотримання запропонованого проекту еколого-економічного обгрунтування угідь та впорядкування територій сівозмін із систематичним порушенням системи сівозмін. Усе це призводить до втрати родючості ґрунтів, посиленого розвитку ерозійних процесів. Істотна перешкода у впровадженні таких технологій – відсутність зацікавленості землекористувачів у збереженні ґрунтів та системи ґрунтозахисних технологій. Землекористувачі не несуть відповідальності за шкоду, які вони заподіюють ґрунтам. Їх робота оцінюється лише за рівнем рентабельності отриманої продукції. Отже, вкрай необхідно є розробка економічних важелів, які мають забезпечувати надійну й ефективну охорону земель. Потрібна реальна ціна на землю, ефективна система оперативного моніторингу, державна екологічна політика. Особливо слід розробити чітку і прозору методику визначення збитків від ерозії у грошовому еквіваленті.

Збільшення площі ріллі, особливо на схилі землях, призвело до порушення екологічно збалансованого співвідношення сільськогосподарських угідь, лісів та водойм, що негативно позначилося на стійкості агроландшафтів і

зумовило значне техногенне навантаження на екосферу. Найбільш істотним фактором зниження продуктивності земельних ресурсів і зростання деградації агроландшафтів є водна ерозія ґрунтів. Досить інтенсивно розвиваються процеси лінійного розмиву та яроутворення. Площа ярів в Одеській області становить 13,2 тис. гектарів. Значні площі систематично піддаються вітровій ерозії. Найбільш загрозові явища спостерігаються в ґрунтовому покриві, який значно деградований і таким чином виведено з ладу значні площі продуктивних земель. Тож, у структурі земель значні площі займають ґрунти з незадовільними властивостями (деградовані та інші малородючі ґрунти).

Площа порушених земель складає 2,428 тис.га, відпрацьованих 1,464 тис.га, при цьому їх рекультивация майже не проводиться або проводиться досить повільними темпами. Консервация деградованих і малопродуктивних угідь взагалі не проводиться. Площа земель під твердими побутовими відходами складає 0,5 тис. га, з яких більша частина не відповідає екологічним нормам [2].

Потерпає ґрунтовий покрив від негативного впливу автомобільного транспорту. Особливо це стосується узбіч автомобільних доріг. Зелені смуги вздовж доріг забруднені бензином, мастилами, брудом із вмістом токсичних речовин. Двигуни від автомобілів під час роботи у навколишнє середовище виділяють з вихлопними газами оксиди азоту та свинцю. Проблеми забруднення ґрунтів пересувним джерелами є більш ніж серйозними і потребують запровадження жорстких обмежень з метою покращення стану довкілля.

Поданий перелік еколого-економічних проблем деградації земель є далеко не повним, але дає уяву про негативні наслідки неефективного використання основного багатства - землі.

Одеська область є малолісною та лісодефіцитною. На одного мешканця області припадає лише 0,1 га лісу. Загальна лісистість становить близько 6 %, що в 1,5 рази нижче порівняно з оптимальною. Для створення оптимальної лісистості, яка становить 9%, необхідно створити лісів на площі 104 тис.га.

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

Площа лісових ділянок в області складає 220,1 тис.га, з них 203,9 га – вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, із них полезахисні лісові смуги - 49,8 тис.га, які після розпаду сільськогосподарських підприємств залишились без нагляду. Тому, в області необхідно вирішити питання щодо забезпечення цих насаджень, призначивши відповідальних, які б здійснювали охорону та проводили необхідні лісгосподарські заходи.

Природно-заповідний фонд Одеської області станом на 01.01.2016р. має в своєму складі 123 територій та об'єктів, загальна площа яких становить 159,97 тис. га. З урахуванням того, що 12 об'єктів загальною площею 9,133 тис.га знаходяться у складі природно-заповідних територій, фактично займана площа природно-заповідного фонду в області становить – 150,840 тис. га. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Одеської області становить 4,5 %. В сучасних умовах землекористування головним засобом збереження природно-заповідного фонду є встановлення меж територій та об'єктів, недопущення їх нецільового використання та регулювання використання природних ресурсів на їх території.

Головними чинниками, що дестабілізують екологічно безпечний стан земель є низка порушень природоохоронного та земельного законодавства. Не розроблена і не впроваджується адекватна система заходів з охорони земель. Регіональна екологічна програма, що спрямована на розв'язання найбільш гострих природоохоронних проблем, без сумніву є важливою формою активізації екологічної політики.

Література:

1. Зінченко Т.Є. Економічні засади землекористування міських агломерацій: теорія, методологія, практика: [монографія] / Т.Є. Зінченко. - Житомир: ПП «Рута», 2012.- 380 с.
2. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Одеській області у 2015 році. - Одеса: Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації, 2016. – 178 с.

СТАЛІЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Останніми роками в суспільній свідомості відбулась трансформація поглядів щодо екологічних проблем сучасності. Так, практично в усіх сферах національного господарства широке розповсюдження отримало поняття сталого розвитку (*англ. sustainable development*), де екологічний чинник стає вирішальним у визначенні тенденцій способу життя і розвитку суспільства. Розуміючи важливість даного питання, перший крок з проблем охорони довкілля був прийнятий на конференції ООН (Стокгольм, 1972 р.). А між тим, доповіді Римського клубу, доповіді Брундтланд «Наше спільне майбутнє», заклали основу для проведення Саміту Землі і прийняття «Порядку денного на XXI століття», де було обговорено і погоджено план дій зі сталого розвитку, що визначалось як «розвиток, що задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Без основних стратегічних складових концепції сталого розвитку: стійкості зростання, подолання бідності, а також справедливого розподілу благ відповідно до збалансованої системи господарювання неможливо досягти сучасних стандартів розбудови держави в цілому. У світлі рішень «Ріо+20» (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.) «Майбутнє, якого ми прагнемо», особливо гостро стоять на порядку денному питання щодо активізації розвитку природно-ресурсного потенціалу на інноваційних засадах через методологію «синьої» та «зеленої» економіки.

Розуміння зростаючої ролі сталого розвитку, стало підставою того, що в Україні розроблено Концепцію сталого розвитку України та Концепцію збалансованого (сталого) розвитку агроєкосистем в Україні на період до 2025 року. Головними вимогами сталого розвитку є забезпечення функціональної

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

цілісності й оптимального співвідношення компонентів у природних та природно-антропогенних системах, максимального збереження ландшафтного різноманіття [3]. Але, якщо зазначені вимоги порушуються, тоді втрачається надійність природних екосистем – здатність екосистеми існувати без різких змін структури і функцій, а також порівняно повно саморегулюватись і самовідновлюватись.

Найбільш узагальненою з позицій економістів-екологів, сталий розвиток визначається через створення соціально-орієнтованої економіки, що спирається на раціональне використання природних ресурсів та охорону навколишнього природного середовища і не загрожує благополуччю прийдешніх поколінь.

Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку країни, характеризується розгалуженою структурою, в якій представлено всі види ресурсів – земельні, водні, мінеральні та лісові (рис. 1).

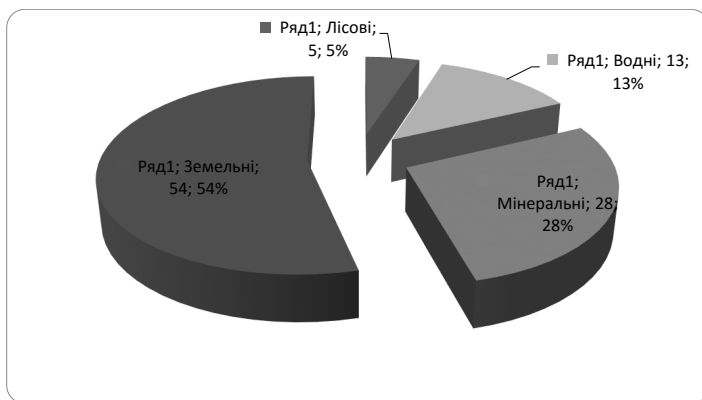

Рис.1. Структура природно-ресурсного потенціалу сталого розвитку України

Так, структура природно-ресурсного потенціалу сталого розвитку національного господарства є унікальною для країн Європи. У ній головним ресурсом є земля, за нею за значенням йдуть основні ресурси – мінерально-сировинні. Дуже важливе значення для національної економіки мають також водні ресурси, як джерело питної води, складова інфраструктури, промислова

сировина, ресурс морегосподарського комплексу та АПК, рекреаційний ресурс, тощо. Цінність унікального поєднання природних ресурсів (корисних копалин, ландшафтів, водних джерел, лісів тощо) як структуроформуючого фактору спеціалізації національного господарства в євразійській та світовій економіці важко переоцінити. На їх базі створюється потужний промислово-аграрно-інфраструктурний комплекс, в якому в останні роки все більшу роль починає відігравати земля як просторово-господарський і унікальний агрокліматичний ресурс сталого розвитку національної економіки [1].

Аналіз чинного законодавства дає підстави стверджувати, що стале землекористування являє собою форму та відповідні методи використання земель, що забезпечують оптимальні параметри екологічних та соціально-економічних функцій територій. У контексті сталого розвитку земля повинна розглядатись як триєдина природно-економічна система: земля – основа екосистем, земля – просторовий ресурс, земля – засіб виробництва.

Третяк А.М. вказує на те, що нині практично відсутні рамки сталого розвитку, які повинні збалансовано інтегрувати три його аспекти: екологічний, соціальний та економічний [4]. Котикова О.І., визначення особливостей та передумов переходу до моделі сталого розвитку сільськогосподарського землекористування, пропонує розглядати за такими ознаками як ґрунтово-кліматичні, соціальні, економічні, екологічні, політичні та інституціональні. Запропоновані нею закономірності переходу до моделі сталого розвитку сільськогосподарського землекористування відносяться такі [2]:

- Високоефективне землекористування вимагає постійного удосконалення земельних відносин;
- Екологічність виробництва в першу чергу залежить від самих учасників виробництва;
- Розвиток науково-технічного прогресу, посилення його інтенсифікації за умови необґрунтованого використання факторів виробництва викликає негативні екологічні явища та забруднення довкілля.

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

Аналіз останніх досліджень, які присвячені проблемі сталого сільськогосподарського землекористування, дає змогу переконатись, що екологічний фактор має забезпечувати цілісність природних агроєкосистем, їх життєздатність, адаптацію до різноманітних змін та самовідновлення. Соціальний фактор має бути орієнтиром сталого розвитку. Людина повинна бути активним суб'єктом розвитку та приймати безпосередню участь у прийнятті та реалізації господарських рішень, контролі за їх виконанням. Даний фактор передбачає задоволення потреб споживачів, а економічний – отримання гарантованого рівня прибутку підприємствами, виробництво широкого асортименту якісної сільськогосподарської продукції, забезпечення шляхів використання та застосування, насамперед, природно-, енерго- та матеріалозберігаючих технологій.

Отже, сталий розвиток сільськогосподарського землекористування – це такий розвиток, який забезпечує отримання високоякісної сільськогосподарської екологічнобезпечної продукції без порушення агроєкосистеми та мінімізує негативний вплив на довкілля.

Література:

3. Зінченко Т.Є. Земельно-ресурсний потенціал рекреаційних територій: [монографія] / Т.Є. Зінченко, Р.Б. Таратула, Р.М. Ступень.- Луцьк: Надстир'я, 2016.-216 с.
4. Котикова О.І. Перехід сільськогосподарського землекористування до моделі сталого розвитку в Україні – реалії та перспективи / О.І.Котикова// Вісник аграрної науки Причорномор'я.- Випуск 3, т.1. - 2007. - С.28-33
5. Лазарева О.В. Теоретико-методологічні засади стратегії розвитку сільськогосподарського землекористування в регіоні: теорія, методологія, практика/ О.В. Лазарева.-Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2015. - 304с.
6. Третяк А.М. Земельний капітал: теоретико-методологічні основи формування та функціонування/ А.М. Третяк. - Л.: СПОЛОМ, 2011.- 516 с.

ПРОМОЦІЯ ТЕРИТОРІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВЕЛИКОГО МІСТА

Пріоритетними напрямками розвитку сучасного великого міста є забезпечення конкурентоспроможності території та вихід міста на інвестиційно привабливий рівень. Під конкурентоспроможністю великого міста розуміється його статус та роль у світовому економічному просторі, можливість забезпечити гідні умови життя мешканців та реалізувати інвестиційний потенціал. Інвестиційний потенціал слід розуміти як сукупність виробничого, фінансового, трудового, соціального, ресурсного, інфраструктурного та споживчого потенціалів, кожен з яких характеризується окремою групою показників. При цьому важливо провести оцінку потенціалу міста, дослідити його слабкі та сильні сторони, тенденції розвитку у нових економічних умовах.

Сучасні реалії в економіці потребують знаходження нових шляхів підвищення інвестиційної привабливості, розробки креативних рішень, що дозволить великому місту розвиватися стрімкими темпами. Все це дає змогу вирішити використання інструментарію маркетингу територій.

Т.В. Сачук визначає територіальний маркетинг як «діяльність, що вживаються з метою створення, підтримки та / або зміни відносин і поведінки резидентів і нерезидентів у особі приватних осіб і компаній щодо конкретної території. Це філософія управління територією, яка сприяє її соціально-економічному розвитку за допомогою задоволення потреб приватних осіб і економічних суб'єктів у ресурсах з метою проживання і / або ведення діяльності на території поза прив'язки до конкретного рівня територіального утворення (регіон, країна, місто)» [1, с. 46].

У різних формах просування територій маркетинг розглядається як дуже важливий інструмент. Зростаюча конкуренція в боротьбі за інвестиції привела

Секція 7. Регулювання використання земельних ресурсів

до зміни інтересу на розвиток відмінних рис територій та створення сприятливого мікроклімату або умов для її споживачів.

Територія як товар відрізняється від традиційної концепції товару у маркетинговій теорії. На відміну від товару, території не мобільні, які неоціненні, мають різне застосування. Територія з простого місця проведення економічних акцій стає продавцем товарів і послуг, тобто рівноправним учасником ринку. Населений пункт продається як товар, який має свою вартість і корисність. [1, с.77]

Аналіз сучасної ситуації і бачення міста у майбутньому ставить у пріоритет використання ідеї унікальності та впізнаності міста, що сприяє підвищенню його інвестиційної привабливості та розвитку інвестиційного потенціалу. Дієвим інструментом маркетингу територій є промоція територій.

Промоція територій – це комплекс заходів завданням яких є визначення сукупності особливих якостей і характеристик, які виділяють територію серед інших та спрощують процес її розпізнавання на національному та міжнародному рівнях, а також підвищення її конкурентоспроможності. Саме впізнанність є ключовим поняттям, що дозволяє створити нішу для подальшого розвитку і залучення нових ресурсів.

Механізм впровадження промоції територій:

1. Визначення ключових конкурентних переваг територій.
2. Створення бренду територій.
3. Створення та проектування певних образів територій.
4. Створення комунікаційної та маркетингової стратегії.
5. Розробка маркетингових та промоційних матеріалів.
6. Створення інституції, відповідальної за промоцію територій.

Результат впровадження промоції територій:

1. Наявність якісної інформації про велике місто у публічному просторі.
2. Збільшення кількості туристів та нових мешканців.
3. Збільшення зацікавленості в інвестуванні бізнесу та осіб.
4. Просування місцевих продуктів та послуг.

5. Зростання привабливості території у якості партнера для регіональних чи міжнародних проектів.
6. Збільшення податкових надходжень до місцевого бюджету.
7. Зростання локального патріотизму та активізації громади.

Промоція територій дає змогу формування неповторного образу великого міста як комплекс властивостей, створюваний зацікавленими суб'єктами з метою конструювання певного уявлення про місто. У результаті ми маємо комплекс асоціативних уявлень про місто. Цей процес спрямований на передачу та поширення маркетингової інформації через різні рекламно-інформаційні матеріали, щоб виправдати очікування і розширити обізнаність про територію у середовищі потенційних споживачів [2, с.68].

Таким чином, використання маркетингового інструментарію є найважливішим стратегічним блоком, який доцільно включити в стратегічне планування соціально-економічного розвитку муніципального утворення. Це, у свою чергу, сприятиме визначенню оптимальних можливостей використання виявлених конкурентних переваг, подоланню інфраструктурних та інституційних обмежень, сприянню розвитку людського потенціалу, поліпшенню координації діяльності органів регіональної та муніципальної влади, бізнесу, структур громадянського суспільства.

Література:

1. Сачук Т.В. Територіальний маркетинг / Т.В. Сачук. – СПб. : Питер, 2009.
2. Барыгин И.Н. Основы регионоведения: учебник / И.Н. Барыгин. – М.: Гардарики, 2007, 125 с.
3. Тумакова К.Е. Маркетинг территорий в дискурсе социально-пространственной (региональной) идентификации и имиджевого позиционирования / К.Е. Тумакова // Власть, №4. – 2011. – С.76 – 79

МАТЕРІАЛИ
III міжнародної науково-практичної конференції
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ»

11-12 травня 2017 року

Підписано до друку 3.05.2017.
Обсяг 11,5 друк. арк. Формат 60x88/16. Зам. № 1225/17
Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.
м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
т. +38 0482 35 79 76
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.